

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΚΑ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

ΤΕΛΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ

**Η ‘αποπολιτικοποίηση’ της Δημόσιας Διοίκησης: από τον Γενικό στο
Διοικητικό Γραμματέα.**

ΤΜ. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ: Τμήμα Γενικής Διοίκησης

Επιβλέπων/ουσα: Παναγιώτης Ζαρίφης

Σπουδαστής/στρια: Ειρήνη-Μαρία Κουζέλη

ΑΘΗΝΑ - 2017

Τίτλος εργασίας

Η 'ΑΠΟΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ' ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ: ΑΠΟ ΤΟΝ
ΓΕΝΙΚΟ ΣΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ.

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί ο νέος θεσμός του Διοικητικού Γραμματέα, όπως προβλέφθηκε στον Νόμο 4369/2016, ως εγχείρημα αποπολιτικοποίησης της Δημόσιας Διοίκησης. Αρχικά, εξετάζεται η έννοια της αποπολιτικοποίησης και το δόκιμο της χρήσης του σχετικού όρου, και αναδεικνύονται τα προβλήματα που δημιουργεί η πολιτική εξάρτηση της Δημόσιας Διοίκησης, η οποία εν τέλει αναστέλλει κάθε μεταρρυθμιστική προσπάθεια. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι κύριες διαρθρωτικές αλλαγές που προβλέφθηκαν στα τρία Μνημόνια που έχει υπογράψει μέχρι στιγμής η Ελλάδα, δίνοντας έμφαση σε εκείνες τις παρεμβάσεις που έχουν ως στόχο την αποπολιτικοποίηση. Κατόπιν, γίνεται ανασκόπηση του παραδοσιακού θεσμού του Γενικού Γραμματέα και χρησιμοποιείται το παράδειγμα των Γενικών Γραμματέων του Υπουργείου Εσωτερικών από την αρχή της δεύτερης χιλιετίας έως σήμερα, προκειμένου να ενισχυθεί το επιχείρημα της ανάγκης αποπολιτικοποίησης του θεσμού. Τέλος, παρουσιάζονται οι καινοτομίες που εισήγαγε ο Νόμος 4369/2016, δηλαδή το Εθνικό Μητρώο Επιτελικών Στελεχών και ο Διοικητικός Γραμματέας, και η υποδοχή τους από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς. Απώτερος στόχος της εργασίας είναι να ενισχυθεί το επιχείρημα της αναγκαιότητας αλλαγής κουλτούρας τόσο εντός του πολιτικού συστήματος όσο και στις διοικητικές δομές.

Λέξεις – κλειδιά: Γενικός Γραμματέας, Διοικητικός Γραμματέας, Αποπολιτικοποίηση, Δημόσια Διοίκηση, Διοικητική Μεταρρύθμιση, Μνημόνιο.

Abstract

Object of this paper is the ‘Administrative Secretary’, an institutional reform recently introduced in Law 4369/2016 of the Greek Parliament, as an attempt to depoliticise the Greek Public Administration. At first, the paper examines the concept of ‘depoliticisation’ and questions whether the term is properly used, and attempts to indicate the problems produced by the political dependence of the Public Administration that eventually inhibit any reform. Secondly, the main structural measures provided by the three Memoranda of Understanding Greece has signed so far, are presented, with emphasis on those particularly contributing to depoliticisation. Furthermore, the conventional institution of the ‘General Secretary’ is reviewed and a small sample of the persons appointed as the General Secretaries of the Ministry of Internal Affairs since the dawn of the second millennium is examined in order to support the need for depoliticising this institution. To conclude the study, the reforms of the ‘National Register of Executives’ and the ‘Administrative Secretary’ introduced by Law 4369/2016 are analysed, as well as their reception from all stakeholders. The ultimate aim of this paper is to reinforce the notion of the need to change culture both within the political system and the administrative structures.

Key words: General Secretary, Administrative Secretary, Depoliticisation, Public Administration, Public Administration Reform, Memorandum of Understanding.

Πρόλογος

Η παρούσα εργασία δεν θα μπορούσε να λάβει την τελική της μορφή χωρίς την πολύτιμη συνδρομή του **κ. Παναγιώτη Ζαρίφη**. Μου έδωσε πολλές ιδέες, φώτισε πτυχές που δεν είχα σκεφτεί και έκανε εύστοχες παρατηρήσεις ώστε η εργασία να γίνει όσο το δυνατόν καλύτερη.

Ευχαριστώ ιδιαίτερος τον **κ. Ιωάννη Πανάρετο** γιατί είχε την καλοσύνη και τη διάθεση να απαντήσει στις ερωτήσεις μου. Την **κα. Μαρία Καρακλιούμη**, για την προθυμία της να επικοινωνήσει μαζί μου και να βοηθήσει στην ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας. Τον **κ. Γιώργο Δέδε**, για την ευγενική παραχώρηση στοιχείων, απαραίτητων για την εργασία.

Αφιερώνω την εργασία στην κόρη μου, Ελεονώρα.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	3
Abstract	4
Πρόλογος.....	5
Πίνακας Εικονογράφησης.....	8
Πίνακας Συντμήσεων και Συντομογραφιών	9
Εισαγωγή.....	13
I. Η πολιτικοποίηση ως «παθογένεια» της ελληνικής δημόσιας διοίκησης.....	14
1. «Αποπολιτικοποίηση», αποκομματικοποίηση ή αλλαγή κουλτούρας;.....	14
2. Το εγχείρημα «αποπολιτικοποίησης» του 2009.....	24
3. Η «αποπολιτικοποίηση» ως «μνημονιακή» υποχρέωση.....	28
<i>A. Το πρώτο Μνημόνιο - 3 Μαΐου 2010.....</i>	<i>28</i>
<i>B. Το δεύτερο Μνημόνιο – 9 Φεβρουαρίου 2012.....</i>	<i>32</i>
<i>Γ. Το τρίτο Μνημόνιο - 13 Ιουλίου 2015.....</i>	<i>36</i>
II. Ο θεσμός του Γενικού Γραμματέα.....	42
1. Από τον Γραμματέα της Επικρατείας στο Γενικό Γραμματέα.....	42
2. Μελέτη περίπτωσης: οι Γενικοί Γραμματείς του Υπουργείου Εσωτερικών (2000-2017).	46
III. Η θεσμική αλλαγή του Ν.4369/2016: Ο Διοικητικός Γραμματέας.....	52
1. Παρουσίαση του νέου θεσμού.....	52
2. Η υποδοχή του νέου θεσμού.....	61
Συμπεράσματα.....	66
Έργα που αναφέρονται.....	67
Κανονιστικά κείμενα που αναφέρονται.....	72
Παράρτημα I.....	74
Συνέντευξη με τον πρώην Υφυπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και πολιτικό υπεύθυνο της ανοικτής διακυβέρνησης και διαβούλευσης της κυβέρνησης Γεωργίου Α. Παπανδρέου, σχετικά με τη διαδικασία πλήρωσης των θέσεων των Γενικών Γραμματέων και άλλων φορέων μέσω της πλατφόρμας OpenGov.....	74
Παράρτημα II.....	77
Πίνακας Γενικών Γραμματέων Υπουργείου Εσωτερικών (2000-2017).....	77

Δηλώνω ρητά ότι, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν παραβιάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής».

Αθήνα, 28/10/2017

Υπογραφή

Ειρήνη – Μαρία Κουζέλη

Πίνακας Εικονογράφησης

Εικόνα 1 Η πρώτη σελίδα του αμερικανικού Εκτελεστικού Διατάγματος.....	21
Εικόνα 2 Η πρώτη σελίδα του Αναγκαστικού Νόμου 516	22
Εικόνα 3 Πρόσκληση για την πλήρωση των θέσεων των Γραμματέων	26
Εικόνα 4 Υποβολή υποψηφιότητας μέσω OpenGov	26
Εικόνα 5 Γράφημα - αριθμός Γραμματέων σε σχέση με το χρόνο	45
Εικόνα 6 Το Μητρώο	61
Εικόνα 7 Η τελευταία εγγραφή του Μητρώου	61

Πίνακας Συντμήσεων και Συντομογραφιών

N.	Νόμος
σημ.	σημείο
σελ.	σελίδα
εδ.	εδάφιο
αρ.	άρθρο
Παρ.	Παράρτημα
παρ.	παράγραφος
Σ.	Σύνταγμα
υπ' αριθ.	υπ' αριθμόν
κεφ.	κεφάλαιο
βλ.	βλέπε
εν.	ενότητα
περ.	περίπτωση
υποεν.	υποενότητα
Υπ.	Υπουργός Υπουργείο
δηλ.	δηλαδή
επ.	επόμενα
p.	page
pp.	pages
et al.	et alii
ΠτΔ	Πρόεδρος της Δημοκρατίας
ΚτΒ	Κανονισμός της Βουλής
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΑΣΕΠ	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΕΡΤ	Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση
ΕΕπ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΕΑΠ	Ενιαία Αρχή Πληρωμών
ΕΤΧΣ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
ΕΜΣ	Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας
ΜΣ	Μνημόνιο Συνεννόησης
ΓΓ	Γενικός Γραμματέας Γενική Γραμματεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΜΔΣτρ	Μεσοπρόθεσμη Δημοσιονομική Στρατηγική
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΝΠΔΔ	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
ΔΑΔ	Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή
ΝΔ	Νομοθετικό Διάταγμα Νέα Δημοκρατία
ΑΝ	Αναγκαστικός Νόμος
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΕΣΕΔ	Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή

ΕΣΔΔΑ	Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΕΜΕΣ	Εθνικό Μητρώο Επιτελικών Στελεχών
ΜΟΧΠ	Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής
ΜΣΟΠ	Μνημόνιο Συνεννόησης στις συγκεκριμένες προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής
ΤΜΣ	Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης
ΠΕ	Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση
ΤΕ	Τεχνολογική Εκπαίδευση
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΝΠΙΔ	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
ΑΑ	Ανεξάρτητες Αρχές
ΝΣΚ	Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
ΕΚΔΔΑ	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΑΔΕΔΥ	Ανώτατη Διοίκηση Ένωσης Δημοσίων Υπαλλήλων
ΣΕΒ	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών
ΕΣΕΕ	Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας
ΓΣΕΒΕΕ	Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος
ΔΕΕ	Διοικητικό Επιμελητήριο Ελλάδος
ΣΥΑΣΕΠ	Σύλλογος Εργαζομένων ΑΣΕΠ
ΙΔΑΧ	Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου
ΣΥΡΙΖΑ	Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς
ΟΚΕ	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

ΤΟΜΔΔΑ	Τομέας Μάνατζμεντ Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΕΕΑΔΗΣΥ	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΣΗΔΗΣ	Ενιαίο Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΕΔΕ	Ελληνική Εταιρία Διοικήσεως Επιχειρήσεων
ΚΚΕ	Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος

Εισαγωγή

Τα προβλήματα της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης είναι, λίγο – πολύ, γνωστά σε όλους. Πρόκειται για ένα δυσκίνητο, «αρτηριοσκληρωτικό» μηχανισμό, έρμαιο της χαοτικής νομοθέτησης και ανίκανο να επεξεργαστεί δημόσιες πολιτικές και να ολοκληρώσει οποιαδήποτε διοικητική μεταρρύθμιση. Η Δημόσια Διοίκηση αποτυγχάνει εν τέλει να ικανοποιήσει τις ανάγκες των πολιτών όπως επιτάσσει η αρχή του δημόσιου συμφέροντος. Οι δυσλειτουργίες του διοικητικού μηχανισμού είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, ένας εκ των οποίων είναι οπωσδήποτε η ιδιότυπη σχέση εξάρτησης της διοίκησης από την πολιτική ηγεσία που εκδηλώθηκε κατά τη Μεταπολίτευση και εντάθηκε τη δεκαετία του '80.

Στην ελληνική δημόσια πραγματικότητα δημιουργήθηκε από πολύ νωρίς ένας θεσμός που ανέκαθεν βρισκόταν, και ακόμη βρίσκεται, στο σταυροδρόμι μεταξύ πολιτικής ηγεσίας και διοίκησης. Ο ρόλος του είναι διττός: αφενός βρίσκεται κοντά στον Υπουργό και τον βοηθά στην προώθηση της κυβερνητικής πολιτικής. Αφετέρου, βρίσκεται στην κορυφή της διοικητικής ιεραρχίας και καλείται να καθοδηγήσει τη διοίκηση στην εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής λειτουργώντας μέσα στα πλαίσια της αρχής της νομιμότητας που διέπει τη διοικητική δράση¹. Πρόκειται δηλαδή για πολιτικό πρόσωπο με διοικητικό ρόλο.

Προσφάτως, η ελληνική κυβέρνηση επιχειρώντας, μεταξύ άλλων, να εφαρμόσει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που προβλέπονται στις συμβάσεις που έχει υπογράψει η Ελλάδα με τους θεσμούς, εν μέσω της κρίσης χρέους που υπέστη, δημιούργησε το Εθνικό Μητρώο Επιτελικών Στελεχών, στο οποίο εγγράφονται δημόσιοι υπάλληλοι που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις. Από το Μητρώο επιλέγονται οι νέοι Γραμματείς, οι οποίοι ονομάζονται πλέον, για προφανείς λόγους, Διοικητικοί.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστεί η θεσμική αλλαγή του Διοικητικού Γραμματέα, όπως προβλέφθηκε στο Νόμο 4369/2016 (ΦΕΚ 33/Α΄/27.2.2016) ως προσπάθεια «αποπολιτικοποίησης» της Δημόσιας Διοίκησης. Η τελευταία μνημονεύεται άλλωστε και στο «τρίτο Μνημόνιο» που υπέγραψε η Ελλάδα με τους θεσμούς.

¹ Βλ. άρθρο της Π. Δραμαλιώτη, Γενικής Γραμματέως της Ένωσης Αποφοίτων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης στο <http://www.100plus.gr/arthrografia/thesmos-genikou-grammatea-evi-dramalioti/> [Τελευταία πρόσβαση: 27 Οκτωβρίου 2017].

Η παρούσα εργασία διαρθρώνεται σε τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο επισημαίνεται η αναγκαιότητα απεξάρτησης της διοίκησης από την πολιτική ηγεσία και εξάλειψης του κομματικού και πελατειακού κράτους, και οι παρεκκλίσεις της πολιτικοποίησης και τα χαρακτηριστικά τους, όπως έχουν αποτυπωθεί στην επιστήμη (πρώτη ενότητα). Στη συνέχεια γίνεται μια προσπάθεια αποτύπωσης των βασικών διοικητικών μεταρρυθμίσεων που προβλέπονται στα Μνημόνια που έχει συνάψει μέχρι στιγμής η Ελλάδα με τους θεσμούς και αντανακλούν την αναγκαιότητα αλλαγής (δεύτερη ενότητα).

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια ανασκόπηση του θεσμού του Γενικού Γραμματέα, όπως λειτουργεί μέχρι σήμερα στο ενδιάμεσο πολιτικής ηγεσίας και διοικητικής ιεραρχίας, σε επίπεδο τόσο νομοθετικό (πρώτη ενότητα) όσο και πρακτικό, επιχειρώντας μελέτη περίπτωσης για τους Γενικούς Γραμματείς του Υπουργείου Εσωτερικών από το 2000 έως σήμερα (δεύτερη ενότητα).

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η αλλαγή στον τρόπο επιλογής επιτελικών στελεχών όπως εισήχθη με τον Νόμο 4369/2016, δίνοντας έμφαση στο νέο θεσμό του Διοικητικού Γραμματέα (πρώτη ενότητα) και καταγράφονται τα επιχειρήματα που διατυπώθηκαν υπέρ και κατά της σχετικής μεταρρύθμισης (δεύτερη ενότητα). Η εργασία ολοκληρώνεται με ορισμένα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση που ακολουθεί.

I. Η πολιτικοποίηση ως «παθολογία» της ελληνικής δημόσιας διοίκησης.

1. «Αποπολιτικοποίηση», αποκομματικοποίηση ή αλλαγή κουλτούρας;

Η «αποπολιτικοποίηση» της Δημόσιας Διοίκησης είναι μια έκφραση που ακούγεται συχνά τον τελευταίο καιρό. Το τρίτο Μνημόνιο Συνεννόησης που υπέγραψε η Ελλάδα με τους θεσμούς την 13^η Ιουλίου 2015 και κυρώθηκε με τον Ν.4336/2015 (ΦΕΚ 94/Α΄/14.8.2015) αναφέρει ρητά τη συγκεκριμένη έκφραση². Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων που έλαβαν χώρα στη Βουλή κατά τη ψήφιση του Ν.4369/2016 χρησιμοποιήθηκε ο όρος αποκομματικοποίηση από όλα τα κόμματα. Ο όρος αυτός προτιμήθηκε και στην Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου του Ν.4369/2016, αλλά και

² «Οι αρχές προτίθενται [...] να εφαρμόσουν [...] ένα πρόγραμμα [...] αποπολιτικοποίησης της δημόσιας διοίκησης», αρ.3 παρ. Γ, εν.5, υποεν.5.1 Ν.4336/2015. Στο αγγλικό κείμενο: “depoliticizing the Greek administration”.

στην Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2017-2019, όπως παρουσιάστηκε πρόσφατα από το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

Μια πρώτη προσέγγιση του διλήμματος «αποπολιτικοποίηση ή αποκομματικοποίηση;» θα μπορούσε να γίνει μέσα από την γραμματική ερμηνεία των δύο λέξεων. Σύμφωνα, λοιπόν, με τον καθηγητή Γ. Μπαμπινιώτη, *αποπολιτικοποίηση* είναι αφενός η αποστασιοποίηση από την πολιτική, η αδιαφορία για τα πολιτικά, αφετέρου η άρση του πολιτικού χαρακτήρα από κάτι. Πρόκειται για μεταφραστικό δάνειο από την αγγλική λέξη *depoliticisation (-zation)*³. Αποκομματικοποίηση είναι η αφαίρεση κάθε κομματικού χαρακτήρα από τη λειτουργία ενός οργανωμένου συνόλου, ώστε να αποκλείεται οποιαδήποτε εκδήλωση κομματισμού. Εξάλλου, οι έννοιες *πολιτικοποιώ* και *πολιτικοποιούμαι*, *πολιτικοποίηση*, *πολιτικοποιημένος* σημαίνουν γενικότερα την ενασχόληση με την πολιτική, την ανάπτυξη πολιτικών ενδιαφερόντων, την πολιτική δραστηριοποίηση και προσλαμβάνονται από τον ακροατή/αναγνώστη με θετικό περιεχόμενο. Αντίθετα, τα *κομματικοποιώ* και *κομματικοποιούμαι*, *κομματικοποίηση*, *κομματικοποιημένος* χρησιμοποιούνται με αρνητική χροιά, δηλώνοντας αυτόν που δρα σύμφωνα με κομματικές εντολές ή κατά τις κομματικές πεποιθήσεις του, αυτόν που είναι, τρόπον τινά, άμεσα εξαρτημένος από συγκεκριμένο κόμμα και ενεργεί ως κομματικό όργανο και όχι ως ελεύθερο, πολιτικά σκεπτόμενο άτομο (Μπαμπινιώτης, 2002, pp. 244,250). Άρα, θα μπορούσε να ειπωθεί με μια πρώτη ανάγνωση ότι η κομματικοποίηση της δημόσιας διοίκησης είναι παρέκκλιση της πολιτικοποίησής της.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, απαιτείται να μελετηθούν οι έννοιες αυτές υπό το πρίσμα του συνταγματικού και του διοικητικού δικαίου και της διοικητικής και πολιτικής επιστήμης. Από τη μια πλευρά, δημόσια διοίκηση και πολιτική είναι άρρηκτα συνδεδεμένες έννοιες και δεν γίνεται να νοηθούν η μία ανεξάρτητα από την άλλη. Κατ' αρχάς, η χάραξη πολιτικής από την πολιτική ηγεσία είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται η αρχή της νομιμότητας. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, όπως ισχύει, η Κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της Χώρας, σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων (αρ.82 παρ.1 Σ.). Επίσης, ο Πρωθυπουργός εξασφαλίζει την ενότητα της Κυβέρνησης και κατευθύνει τις ενέργειές της, καθώς και των δημόσιων γενικά υπηρεσιών για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής⁴ μέσα στο πλαίσιο των νόμων (αρ.82 παρ.2 Σ.), και κάθε Υπουργός ασκεί τις

³ *Depoliticise (-ize); to remove political influence or control from a situation* (Longman, 2011).

⁴ Η επισήμανση είναι της γράφουσας.

αρμοδιότητες που ορίζει ο νόμος (αρ.83 παρ.1 Σ.). Τέλος, οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι εκτελεστές της θέλησης του Κράτους και υπηρετούν το Λαό· οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα. Τα προσόντα και ο τρόπος του διορισμού τους ορίζονται από το νόμο (α ρ.103 παρ.1 Σ.). Συνεπώς, η δημόσια διοίκηση (πρέπει να) αποτελεί τόσο χώρο παραγωγής δημόσιας πολιτικής όσο και μηχανισμό εφαρμογής της (Σπανού, 2001, p. 169) και η δράση της πρέπει να διέπεται από την αρχή της νομιμότητας.

Είναι ευνόητο ότι η αρχή της νομιμότητας προϋποθέτει διάκριση των εξουσιών⁵. Η εκτελεστική εξουσία, η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, την Κυβέρνηση και – υπονοείται – όλα τα άλλα ‘διοικητικά όργανα’ που ασκούν την εκτελεστική λειτουργία⁶ υπάγεται στους κανόνες δικαίου που θεσπίζει η νομοθετική εξουσία (Σπηλιωτόπουλος, 2002, p. 92). Το κύριο νομοθετικό όργανο, η Βουλή, έχει το τεκμήριο της (κανονιστικής) αρμοδιότητας επειδή συγκροτείται από άμεσα εκλεγμένους αντιπροσώπους του εκλογικού σώματος. Ως εκ τούτου, η νομοθετική εξουσία υπερέχει της εκτελεστικής εξουσίας γιατί εκφράζει τη λαϊκή βούληση. Με την υπαγωγή της Δημόσιας Διοίκησης στους νόμους επιδιώκεται η έμμεση υποταγή της Διοίκησης στο εκλογικό σώμα, δηλ. το φορέα της λαϊκής κυριαρχίας. Η υποταγή αυτή εξασφαλίζεται με την άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου. Στην κορυφή βρίσκεται η «αρχή της δεδηλωμένης» η οποία κατοχυρώνεται στο αρ.84 Σ. Η Κυβέρνηση οφείλει να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής και η Βουλή μπορεί να αποσύρει την εμπιστοσύνη της υποβάλλοντας πρόταση δυσπιστίας. Εξάλλου, στο αρ.85 Σ. κατοχυρώνεται ο θεσμός της πολιτικής ευθύνης των Υπουργών. Η διαδικασία και τα μέσα άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου προβλέπονται στα αρ.124 επ. του Κανονισμού της Βουλής.

Το Σύνταγμα παρέχει στην εκτελεστική εξουσία τη δυνατότητα να παράγει η ίδια κατ’ εξαίρεση κανόνες δικαίου. Αυτός ο «λειτουργικός διχασμός» αποτυπώνεται στο άρ.43 Σ. (Δαραμάρας, et al., 2014, p. 7) *Η κανονιστική αρμοδιότητα παρέχεται απευθείας στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας* – ο οποίος είναι όργανο και της νομοθετικής εξουσίας ως αποτέλεσμα της «χαλαρής» διάκρισης των εξουσιών (Μαυριάς, 2002, p.

⁵ Η αρχή της διάκρισης των εξουσιών κατοχυρώνεται στο άρ.26 του Συντάγματος.

⁶ ‘Διοικητικά’ είναι τα όργανα που ασκούν δημόσια εξουσία και δεν ανήκουν στη νομοθετική ή τη δικαστική εξουσία. Εκτός από αυτή την αφαιρετική μέθοδο, η έννοια αυτή μπορεί να καθορισθεί και απευθείας με θετικό τρόπο βάσει των κανόνων της έννομης τάξης. Έτσι, διοικητικά όργανα είναι σύμφωνα με το Σύνταγμα ο ΠτΔ, η Κυβέρνηση, ο Πρωθυπουργός, οι Υπουργοί, οι Υφυπουργοί και όλα τα άλλα όργανα που προβλέπονται από τις νομοθετικές και κανονιστικές διοικητικές πράξεις και βρίσκονται προς τα απευθείας από το Σύνταγμα προβλεπόμενα όργανα σε ιεραρχική σχέση ή σχέση διοικητικής εποπτείας (Σπηλιωτόπουλος, 2002, pp. 20-21). Βλ. και τη διατύπωση του άρ.43 παρ.2 εδ.β Σ.

128) – για την έκδοση των εκτελεστικών των νόμων διαταγμάτων (παρ.1). Με ειδική και ορισμένη νομοθετική εξουσιοδότηση, επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού, και η έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό (παρ.2). Οι κανόνες δικαίου που παράγονται από τα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας περιβάλλονται τον τύπο του Προεδρικού Διατάγματος και κατ' εξαίρεση άλλης πράξης, όπως Υπουργικής Απόφασης. Ουσιώδης τύπος της διαδικασίας έκδοσης Προεδρικών Διαταγμάτων είναι η επεξεργασία των σχεδίων τους από το Συμβούλιο της Επικρατείας (αρ.95 παρ.1 περ.δ Σ.)⁷. Η επεξεργασία αυτή έχει ισχύ απλής γνωμοδότησης και συνιστά προληπτικό έλεγχο νομιμότητας αλλά η παράλειψη αποστολής του σχεδίου στο Συμβούλιο της Επικρατείας συνιστά λόγο ακύρωσης του διατάγματος (Δαραμάρας, et al., 2014, p. 8).

Η υπαγωγή της διοικητικής δράσης στους κανόνες δικαίου που θεσπίζει η νομοθετική εξουσία πρέπει να ιδωθεί από μια ευρύτερη σκοπιά. Οι ενέργειες των διοικητικών οργάνων πρέπει να είναι σύμφωνες με τους κανόνες που προέρχονται από τις λεγόμενες «πηγές διοικητικού δικαίου»⁸ ή, κατά έναν ευρύτερο και ορθότερο προσδιορισμό, πρέπει να είναι σύμφωνες με όλους τους κανόνες δικαίου οι οποίοι διέπουν την οργάνωση, τη λειτουργία και γενικά τη δράση της Δημόσιας Διοίκησης, από οποιαδήποτε πηγή κι αν προέρχονται. Έτσι η δράση της Δημόσιας Διοίκησης υπάγεται και στους γενικώς παραδεδεγμένους κανόνες του διεθνούς δικαίου, τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, τους νομολογιακούς κανόνες και τους κανόνες που θεσπίζονται με τις κανονιστικές πράξεις του αρ.43 παρ.1 Σ. (Σπηλιωτόπουλος, 2002, pp. 91-94). Οι κανόνες αυτοί περιγράφουν συνήθως με λεπτομέρεια τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες η διοικητική δράση είναι υποχρεωτική και η παράλειψή της συνιστά παράνομη συμπεριφορά. Αυτή είναι η λεγόμενη «δέσμια αρμοδιότητα» των διοικητικών οργάνων. Κατ' εξαίρεση, οι κανόνες δικαίου καθορίζουν το πλαίσιο ή τα όρια εντός των οποίων τα διοικητικά όργανα μπορούν να πράξουν. Στην τελευταία περίπτωση, τα διοικητικά όργανα δρουν «κατά διακριτική ευχέρεια»⁹. Η δράση των διοικητικών οργάνων κατά δέσμια αρμοδιότητα πρέπει, συνεπώς, να λαμβάνεται υπόψη από την πολιτική ηγεσία κατά τη διαδικασία παραγωγής πολιτικής. Εξάλλου, οι

⁷ Βλ. και αρ.15 Π.Δ.18/1989 (ΦΕΚ 8/Α'9.1.1989).

⁸ Για τις πηγές διοικητικού δικαίου αναλυτικά: (Σπηλιωτόπουλος, 2002, p. 45 επ.).

⁹ Για την έννοια της αρμοδιότητας: (Φλογαίτης, 2004, pp. 33-34). Για τις έννοιες της δέσμιας αρμοδιότητας και της διακριτικής ευχέρειας: (Σπηλιωτόπουλος, 2002, pp. 91-92)

δημόσιοι υπάλληλοι οφείλουν να υπακούν στις διαταγές των προϊσταμένων τους, ακόμη κι αν αυτές είναι παράνομες. Ο νόμος δίνει τη δυνατότητα, ωστόσο, στον δημόσιο υπάλληλο να διατυπώσει εγγράφως την αντίθετη γνώμη του. Όταν, όμως, η διαταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη, ο υπάλληλος οφείλει να μην την εκτελέσει και να το αναφέρει χωρίς αναβολή (αρ.25 Ν.3528/2007, ΦΕΚ 26/Α΄/13.2.2007).

Επίσης, για πρώτη φορά το Σύνταγμα του 1975 κατοχύρωσε ρητά την ελεύθερη ίδρυση και συμμετοχή σε πολιτικά κόμματα. Το δικαίωμα αυτό δόθηκε σε Έλληνες πολίτες που έχουν το εκλογικό δικαίωμα και υπό την προϋπόθεση ότι η οργάνωση και η δράση των κομμάτων εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος (αρ.29 παρ.1 εδ. α Σ). Η παρ.3 του αρ.29, όπως αντικαταστάθηκε μετά την αναθεώρηση του 2001, εισάγει περιορισμούς στην άσκηση του δικαιώματος ίδρυσης και συμμετοχής σε πολιτικά κόμματα. Σκοπός της διάταξης είναι η διασφάλιση της αρχής της πολιτικής ουδετερότητας και της αμεροληψίας. Η διάταξη απαγορεύει τις οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος. Η απαγόρευση είναι απόλυτη για τους δικαστικούς λειτουργούς και για όσους υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας. Για τους υπαλλήλους του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, άλλων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή Δημόσιων Επιχειρήσεων ή Επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. ή Επιχειρήσεων η διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχο, η απαγόρευση αφορά τις οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Αυτό σημαίνει ότι ενώ η πρώτη κατηγορία δημόσιων λειτουργών (δικαστικοί λειτουργοί κ.α.) αποκλείεται απολύτως από την άσκηση του δικαιώματος της παρ.1, τα πρόσωπα της δεύτερης κατηγορίας (δημόσιοι κ.α. υπάλληλοι) μπορούν να συμμετέχουν σε κόμμα υπό την ιδιότητα του μέλους, χωρίς αυτό να συνιστά απαγορευμένη εκδήλωση κατά την έννοια του Συντάγματος (Μαυριάς, 2002, p. 410).

Από την άλλη πλευρά, είναι γεγονός ότι η ελλιπής αυτονόμηση της διοίκησης από την πολιτική ηγεσία δημιουργεί διαχρονικές δυσλειτουργίες στην ελληνική δημόσια διοίκηση (Μακροδημήτρης, 1995, p. 53). Ο *πολιτικός συγκεντρωτισμός* (Σπανού, 2001, p. 170), δηλαδή η τάση της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας να κατευθύνει τις ενέργειες των διοικητικών οργάνων ακόμη και για μικρά, καθημερινά ζητήματα ρουτίνας και να λαμβάνει τις αποφάσεις σε κλειστό κύκλο αποκλείοντας τη διοίκηση από τη διαδικασία

λήψης των αποφάσεων οδηγεί αναπόφευκτα στην ανικανότητά της τελευταίας να στηρίζει τις πολιτικές. Αυτή η «εκ των άνω» διαδικασία (top-down) συνεπάγεται την υποβάθμιση των επιτελικών στελεχών της διοίκησης σε εκτελεστικά όργανα αφού καταστέλλει κάθε πρωτοβουλία «εκ των κάτω» (bottom-up)

Ο G. Langrod στην έκθεση που συνέταξε το 1964 δίνει έμφαση στη συγκεντρωτική τάση στη λήψη αποφάσεων με αποτέλεσμα να καταστέλλεται κάθε πρωτοβουλία «εκ των κάτω», να εξαλείφεται κάθε αίσθημα ευθύνης και να δημιουργείται παθητικότητα. Η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών και η απομόνωσή τους – τις χαρακτηρίζει «οχυρά και παράλληλες «μικρές αυτοκρατορίες» - τις κάνει ευάλωτες σε πολιτικές επιρροές και η συγκρότηση υπεράριθμων συμβουλευτικών σωμάτων πέριξ των Υπουργών με ασαφή καθήκοντα ενισχύει την πολιτικοποίηση της διοικητικής δραστηριότητας. Ο καθηγητής και σύμβουλος του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (στο εξής: ΟΟΣΑ) επισημαίνει τον νομικισμό που επικρατεί στη δράση του δημοσίου ευνοώντας την κατ' επίφαση νομιμότητα (*εκφυλισμός της νομικής νοοτροπίας*) και χαρακτηρίζει αναγκαία τη δημιουργία μιας νέας κατηγορίας ανώτερων υπαλλήλων διυπουργικού χαρακτήρα, μιας διοικητικής ελίτ κατά το γαλλικό πρότυπο. Στην έκθεση της επιτροπής Δεκλερής (1992) γίνεται λόγος για πολιτική «πατρωνείας», αποδυνάμωσης της διοικητικής ηγεσίας με την μετατροπή των ανώτατων θέσεων από διοικητικές σε πολιτικές, και αποξένωσης του διοικητικού προσωπικού από τη διαδικασία λήψης των σπουδαίων αποφάσεων, η οποία έχει μετατραπεί σε αμιγώς πολιτική (Μακρυδημήτρης & Μιχαλόπουλος, 2000).

Τα επιτελικά στελέχη θα μπορούσαν θεωρητικά να εκμεταλλευτούν την τεχνογνωσία τους προκειμένου να «πουλήσουν» τις ιδέες τους στους πολιτικούς τους προϊσταμένους. Ωστόσο, σπάνια ασκούν κριτική στην πολιτική που καλούνται να υλοποιήσουν γιατί φοβούνται δραστικές αλλαγές που μπορεί να τους οδηγήσουν στην απώλεια της θέσης τους (Αλεξόπουλος, 2007, p. 599). Αντιθέτως, πολλές φορές προσπαθούν να εικάσουν τη βούληση των πολιτικών τους προϊσταμένων, ώστε να δράσουν βάσει αυτής. Ως εκ τούτου, η έλλειψη εμπιστοσύνης στην ικανότητα της διοίκησης νομιμοποιεί την πολιτική ηγεσία να «πολιτικοποιήσει» περαιτέρω τη δημόσια διοίκηση, πολλαπλασιάζοντας τις θέσεις της πολιτικής ηγεσίας και ενισχύοντας το πολιτικό επίπεδο με μετακλητό προσωπικό ή μειώνοντας από την άλλη

τα επίπεδα της διοικητικής ιεραρχίας. Ο Ν.1232/1982¹⁰, επί παραδείγματι, κατάργησε τις θέσεις και τους βαθμούς των Γενικών Διευθυντών (άρθρο 2), οι οποίες εν τέλει επανασυστάθηκαν με το άρ.78 του Ν.1892/1990¹¹. Η συγκέντρωση της αποφασιστικής δύναμης στα ανώτατα πολιτικά επίπεδα και η πολιτικοποίηση της διοίκησης συνιστούν εργαλεία ελέγχου ώστε να προλαμβάνεται η αντίσταση της γραφειοκρατίας στην αλλαγή. Ο Willson στην έκθεσή του το 1966 επισημαίνει, μάλιστα, ότι αν δεν συμμετάσχουν τα ανώτερα διοικητικά στελέχη στο σχεδιασμό, κάθε διοικητική μεταρρύθμιση θα εκλαμβάνεται ως ξένο σώμα (Μακρυδημήτρης & Μιχαλόπουλος, 2000).

Η έλλειψη εμπιστοσύνης είναι αμφίδρομη, αφού και οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν εμπιστεύονται την πολιτική εξουσία ιδίως σε περιόδους κρίσης. Αυτή η νοοτροπία έχει τις ρίζες της στο αίσθημα του φόβου για την πολιτική εξουσία που γεννήθηκε με τον αμερικανικής εμπνεύσεως Αναγκαστικό Νόμο (στο εξής: Α.Ν.) 516/1948 (ΦΕΚ 6/Α'8.1.1948) *περί ελέγχου νομιμοφροσύνης των δημοσίων κλπ. υπαλλήλων και υπηρετών* και τιμωρούσε πάνω απ' όλα το φρόνημα και δευτερευόντως την πράξη¹². Συνιστούσε μέρος ενός συνόλου νομοθετημάτων, τα οποία εκδόθηκαν κυρίως κατά τη διάρκεια του ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου (1946-1949) με αφετηρία το περίφημο Γ' Ψήφισμα του Ιουνίου 1946 και σταθμό τον Α.Ν. 509/1947 (ΦΕΚ 293/Α'/27.12.1947) *περί μέτρων ασφαλείας του Κράτους, του Πολιτεύματος, του κοινωνικού καθεστώτος και προστασίας των ελευθεριών των πολιτών* (Αλιβιζάτος, 1999). Τα νομοθετήματα αυτά διατηρήθηκαν σε ισχύ παράλληλα με το Σύνταγμα 1952 και για το λόγο αυτό ονομάστηκαν άτυπα «παρασύνταγμα»¹³. Στην εξασφάλιση της νομιμοφροσύνης των δημοσίων υπαλλήλων αποσκοπούσε και η διάταξη του αρ.100 του Συντάγματος 1952: *ιδεολογία σκοπούσαι την δια βιαίων μέσων ανατροπήν του υφισταμένου πολιτειακού ή*

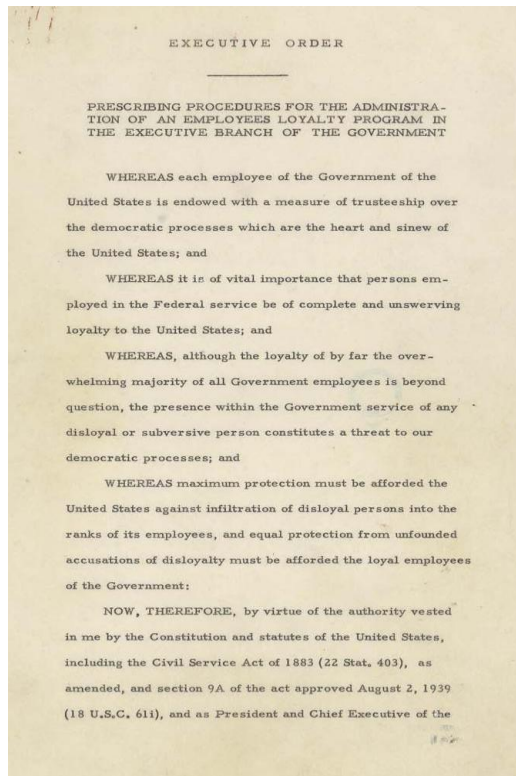
¹⁰ «Επαναφορά σε ισχύ, τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων του Ν.Δ.4352/1964 και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 22/Α'/25.2.1982).

¹¹ «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 101/Α'/31.7.1990).

¹² Το νομοθέτημα αυτό αποτέλεσε προϊόν έμπνευσης από το Εκτελεστικό Διάταγμα 9835 (Executive Order 9835), γνωστό και ως 'Loyalty Order' το οποίο υπέγραψε ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Η. Truman τον Μάρτιο 1947 (Κουρουνδής, 2015, pp. 65-66),

¹³ Συγκεκριμένα, το άρθρο δεύτερο του Ψηφίσματος ΕΗ'/1949 με το οποίο συντάχθηκε το Σύνταγμα του 1952 όριζε ότι η ισχύς των μέχρι της δημοσιεύσεως αυτού ισχυουσών Συντακτικών Πράξεων και Ψηφισμάτων θα ρυθμιζόταν με ειδικό Ψήφισμα. Το ειδικό Ψήφισμα που εκδόθηκε διατήρησε σε ισχύ «κατά παρέκκλιση» όλες τις Συντακτικές Πράξεις και τα Συντακτικά Ψηφίσματα που είχαν εκδοθεί από τις 14 Οκτωβρίου 1944 και έρχονταν σε αντίθεση με το Σύνταγμα. Έδωσε τη δυνατότητα στη Βουλή να καταργήσει ή να τροποποιήσει τα νομοθετήματα αυτά με κοινό νόμο και κύρωσε όσες καταργήσεις ή τροποποιήσεις τους είχαν ήδη πραγματοποιηθεί, ενώ απαγόρευσε την εισαγωγή νέων αντισυνταγματικών διατάξεων μέσω των τροποποιήσεων (αρ. τρίτο) (Κουρουνδής, 2015).

κοινωνικού καθεστώτος αντίκειται απολύτως προς την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου (Κουρουνδής, 2015, p. 61). Οι παρεκβάσεις της τριετίας 1946-1949 εφαρμόστηκαν συστηματικά πολύ μετά το τέλος του Εμφύλιου Πολέμου (Αλιβιζάτος, 1999) και καταργήθηκαν πολύ πρόσφατα με το Σύνταγμα του 1975. Ωστόσο, είχε ήδη εδραιωθεί η κουλτούρα μιας κατ' επίφαση συμμόρφωσης ή υπακοής των υφισταμένων στους πολιτικούς προϊσταμένους τους υπό το φόβο της «τιμωρίας», η οποία μεταλαμπαδεύτηκε κατά κάποιον τρόπο και στις νεότερες γενιές δημοσίων υπαλλήλων.

Εικόνα 1 Η πρώτη σελίδα του αμερικανικού Εκτελεστικού Διατάγματος

τους για τις προϋποθέσεις εφαρμογής των μέτρων που έλαβαν και για την αποτελεσματικότητά τους. Οι πολιτικές τους χαρακτηρίζονται από έλλειψη σχεδιασμού και μακρόπνοης οπτικής, έχουν τη μορφή ad hoc παρεμβάσεων και συνήθως απαντούν – συχνά καθυστερημένα – σε προβλήματα (reactive) παρά τα προβλέπουν (proactive) (Σπανού, 2001, p. 181). Τα προβλήματα εφαρμογής αυτών των πολιτικών είναι αναπόφευκτα, είτε γιατί προκύπτουν τεχνικές αδυναμίες, είτε επειδή προσκρούουν σε ισχυρές αντιστάσεις από ομάδες συμφερόντων, οι οποίες συχνά κατορθώνουν να επηρεάσουν μια πολιτική λόγω δεσμών με το εκάστοτε κυβερνών κόμμα (Σπανού, 2001, pp. 180-181). Ενδεικτικό της αδιαφορίας είναι και οι αδρανείς ή ανύπαρκτοι μηχανισμοί ελέγχου και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων εφαρμογής, με αποτέλεσμα οι έννοιες της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας να υποβαθμίζονται (Σπανού, 2001, pp. 173-174). Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι η έλλειψη σχεδιασμού πολιτικών εξυπηρετεί τρόπον τινά την πολιτική εξουσία, γιατί της δίνει το πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού και της παρέκκλισης (Σπανού, 2001, p. 177).

Η νοοτροπία του νομοθετικού βολонταρισμού (Μανιτάκης & Μπαλαμπανίδης, 2015, pp. 5-6) οδηγεί την εκάστοτε πολιτική ηγεσία να καταργεί το όποιο έργο της προηγούμενης, νομοθετώντας εκ νέου και συγκαλύπτοντας μέσω της υπερβολικής νομοθέτησης την έλλειψη πολιτικής. Όλα αυτά πλήττουν νομοτελειακά τη θεσμική μνήμη της διοίκησης, συντελούν σε αποτυχημένες οριζόντιες πολιτικές, αποδυναμώνουν το συντονισμό μεταξύ υπουργείων για την εφαρμογή κοινών πολιτικών και οδηγούν κάθε μεταρρυθμιστική προσπάθεια σε βέβαιη αποτυχία. Δεν είναι τυχαίο ότι ο καθηγητής Κυριάκος Βαρβαρέσος στην περίφημη έκθεσή του που συνέταξε το 1952 για λογαριασμό της ελληνικής κυβέρνησης είχε επισημάνει ότι η μεταρρυθμιστική προσπάθεια, για να έχει διάρκεια και συνέχεια, πρέπει να είναι υπερκομματική (Μακρυδημήτρης & Μιχαλόπουλος, 2000).

Σύμφωνα με την έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α. για τη Δημόσια Διοίκηση, όπως μεταφράστηκε ανεπίσημα από την Ένωση Αποφοίτων της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΝ.ΑΠ., 2012), η μεγαλύτερη εξάρτηση της διοίκησης από την πολιτική αφορά, ευνοήτως, την παρέμβαση της πολιτικής ηγεσίας στις προσλήψεις των δημοσίων υπαλλήλων, ιδίως στα ανώτερα επίπεδα της διοικητικής ιεραρχίας. Τα άρθρα 103 και 104 του Συντάγματος τυπικά προστατεύουν τους δημόσιους υπαλλήλους από την πολιτική παρέμβαση και την αυθαιρεσία. Παρά τη συνταγματική πρόβλεψη, όμως, οι διορισμοί των δημοσίων υπαλλήλων γίνονταν για

χρόνια στη βάση των πελατειακών σχέσεων με αποτέλεσμα να διορίζονται δημόσιοι υπάλληλοι σε θέσεις για τις οποίες δεν είχαν τα κατάλληλα προσόντα. Η ίδρυση μιας παραγωγικής σχολής επιτελικών στελεχών στην οποία θα εισάγονται οι σπουδαστές με αδιάβλητο και αυστηρό διαγωνισμό είχε επισημανθεί από πολύ νωρίς, το 1950, στην έκθεση Μαραγκόπουλου, με αποτέλεσμα να ιδρυθεί η Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.) με το Ν.1388/1983 (ΦΕΚ 113/Α΄/29.8.1983). Εξάλλου, με το Ν.2190/1994 (ΦΕΚ 28/Α΄/3.3.1994) ιδρύθηκε το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), ως ανεξάρτητη αρχή με αποστολή την εφαρμογή των νόμων και κανονισμών που διέπουν την επιλογή του προσωπικού του δημοσίου. Το Α.Σ.Ε.Π. κατοχυρώθηκε και στο Σύνταγμα, μετά την αναθεώρηση του 2001, στο αρ.103 παρ.7. Ειδικά για τις Γενικές Διευθύνσεις, η στελέχωση των οποίων είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στην πολιτική παρέμβαση, ο ρόλος του Α.Σ.Ε.Π. είναι σημαντικός. Η σύσταση αυτών των σωμάτων αποτέλεσε ιδιαίτερα σημαντική προσπάθεια πολιτικής απεξάρτησης των προσλήψεων στο δημόσιο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι λύθηκε το πρόβλημα των διορισμών «από το παράθυρο».

2. Το εγχείρημα «αποπολιτικοποίησης» του 2009

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί η προσπάθεια που έγινε το 2009 επί κυβερνήσεως Γεωργίου Α. Παπανδρέου για μια ανοιχτή διαδικασία πλήρωσης των θέσεων των Γενικών Γραμματέων των Υπουργείων και άλλων θέσεων ευθύνης. Σύμφωνα με τον κ. Ιω. Πανάρετο¹⁵, για πρώτη φορά καταγράφηκαν οι περίπου 3.500 θέσεις που καλύπτονταν με κυβερνητική επιλογή. Το εκάστοτε Υπουργείο συνέτασσε κείμενο πρόσκλησης με όλες τις απαραίτητες συνοδευτικές πληροφορίες (αριθμός και είδος θέσεων, προσόντα, μέθοδος επιλογής) και καθόριζε τα κριτήρια αξιολόγησης με βάση τα οποία θα αξιολογούνταν οι υποψήφιοι.. Δικαίωμα υποβολής υποψηφιοτήτων είχαν όλοι οι Έλληνες αλλά και οποιοσδήποτε πολίτης αισθάνονταν ότι είχε τα προσόντα που περιγράφονταν κάθε φορά στην προκήρυξη των θέσεων, υπό τη προϋπόθεση ότι δεν είχε κώλυμα διορισμού στο ελληνικό δημόσιο. Υπήρχαν και

¹⁵ Ο Ιωάννης Πανάρετος διετέλεσε καθηγητής Πιθανοτήτων και Στατιστικής στο Τμήμα Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών από το 1991 έως το 2015, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε. Διετέλεσε Υφυπουργός Παιδείας, Δια βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (6/10/09-17/6/11) και πολιτικός υπεύθυνος της [ανοικτής διακυβέρνησης και διαβούλευσης της κυβέρνησης](http://www2.stat-athens.aueb.gr/~jpan/jpangr.html) (Πηγή: <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~jpan/jpangr.html>). Πληροφορίες για τη σύνταξη του εν λόγω κεφαλαίου αντλήθηκαν από το ερωτηματολόγιο το οποίο συνέταξε η γράφουσα και απάντησε ο κ. Πανάρετος (βλ. Παράρτημα 1) καθώς και από το [blog](#) του ίδιου, αλλά και από αρθρογραφία της εποχής.

εκατοντάδες ομογενείς υποψήφιοι από δεκάδες χώρες του εξωτερικού. Όλες οι αιτήσεις υποβάλλονταν ηλεκτρονικά στον διαδικτυακό τόπο [OpenGov](#)¹⁶ σε προκαθορισμένη φόρμα που είχε δημιουργηθεί για αυτόν το σκοπό. Την επεξεργασία των αιτήσεων πραγματοποιούσε ομάδα αξιολόγησης. Κάθε αξιολογητής ασχολείτο με τις θέσεις για τις οποίες είχε την επάρκεια γνώσεων και με βάση τις προδιαγραφές κάθε θέσης. Πολλές φορές συνέδραμαν συνεργάτες των υπουργών που είχαν γνώση του αντικειμένου. Κάθε αξιολόγηση γινόταν σε λογισμικό που δεν επέτρεπε στον αξιολογητή να διακρίνει τα προσωπικά δεδομένα του υποψηφίου. Ο αξιολογητής βαθμολογούσε συγκεκριμένες κατηγορίες, διαφορετικές ανά θέση. Στο τέλος της αξιολόγησης η ομάδα του OpenGov έκανε εξαγωγή των δεδομένων. Κάθε βιογραφικό ήταν μια εγγραφή σε ένα πίνακα με στήλες τους βαθμούς στις επιμέρους κατηγορίες και το άθροισμα αυτών. Η λίστα που προέκυπτε ήταν ταξινομημένη σε φθίνουσα σειρά ως προς το άθροισμα της συνολικής επίδοσης κάθε υποψηφίου, ενώ δίνονταν αναλυτικά όλα τα βιογραφικά και τα επιμέρους σχόλια κάθε αξιολογητή. Η τελική επιλογή γινόταν σε συνεργασία του αρμοδίου Υπουργού και του Γραφείου του Πρωθυπουργού.

¹⁶ Η ανοικτή διακυβέρνηση συνδυάζει πολιτικά και τεχνολογικά χαρακτηριστικά. Βασίζεται σε ένα πλαίσιο πολιτικών αρχών όπως η διαφάνεια, η διαβούλευση, η λογοδοσία και η αποκέντρωση. Σε ό,τι αφορά την τεχνολογία η ανοικτή διακυβέρνηση αξιοποιεί εφαρμογές και εργαλεία ανοικτού κώδικα. Στόχος είναι η δημιουργία καλών πρακτικών που θα καθιερωθούν ως τρόπος διακυβέρνησης. Στο επίκεντρο της ανοικτής διακυβέρνησης είναι οι ανάγκες των πολιτών για πληροφόρηση, για αξιοκρατία και για συμμετοχή στη διαδικασία διαμόρφωσης των αποφάσεων. Οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος και η δημόσια διαβούλευση νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων είναι οι βασικές δράσεις ανοικτής διακυβέρνησης οι οποίες αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο [opengov.gr](#). Παράλληλα λειτουργούν το [labs.opengov.gr](#) για τη συλλογή ιδεών και προτάσεων βελτίωσης των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, η υπηρεσία επικοινωνίας και η υπηρεσία συνδρομητικής ενημέρωσης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (Πηγή: <http://www.opengov.gr/home/services>).

Εικόνα 3 Πρόσκληση για την πλήρωση των θέσεων των Γραμματέων

Εικόνα 4 Υποβολή υποψηφιότητας μέσω OpenGov

Η ανωνυμία στην αξιολόγηση και η κατάταξη των υποψηφίων καθιστούσε αντικειμενική τη διαδικασία ως προς τα προσόντα τους, η τελική όμως επιλογή δεν ήταν δεσμευτική της λίστας, καθώς το OpenGov λειτουργούσε συμβουλευτικά. Βασική προϋπόθεση για την επιλογή των υποψηφίων ήταν η γνώση και αποδοχή της πολιτικής της κυβέρνησης στον τομέα ευθύνης, καθώς οι θέσεις αυτές ήταν πολιτικές. Η λογική ήταν να καταλαμβάνονται από τους καλύτερους που όμως θα μπορούσαν να υλοποιούν και την πολιτική της κυβέρνησης. Μέσω του OpenGov, επιπροσθέτως των θέσεων των

Γενικών Γραμματέων όλων των Υπουργείων, προκηρύχθηκαν επίσης και οι θέσεις προέδρων στις ανεξάρτητες αρχές και τις ανώνυμες εταιρείες του δημοσίου (π.χ. Ε.Ρ.Τ.), οι θέσεις διοικητών και υποδιοικητών σε όλα τα νοσοκομεία της χώρας, στα ασφαλιστικά ταμεία αλλά και όλες οι θέσεις σε φορείς του δημοσίου όπου ο αρμόδιος Υπουργός έκρινε ότι χρειαζόταν την αντικειμενική και ανοιχτή σε όλους τους πολίτες αυτή διαδικασία, όπως για παράδειγμα οι θέσεις των προϊσταμένων στα γραφεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας αλλά και η θέση μετακλητού υπαλλήλου στο γραφείο του Υφυπουργού Παιδείας.

Όπως κάθε νέο εγχείρημα, η προσπάθεια που έγινε το 2009 δέχτηκε κριτική. Υπήρξε ο ισχυρισμός ότι οι διαδικασίες του OpenGov ήταν μακροχρόνιες και με τον τρόπο αυτό καθυστέρησε σημαντικά η στελέχωση του κρατικού μηχανισμού. Σε τεχνικό επίπεδο, η καθυστέρηση οφείλονταν σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι χρησιμοποιήθηκε μία πρωτόγνωρη διαδικασία στην εφαρμογή της οποίας, δεν υπήρχε ιδιαίτερη εμπειρία. Σε πολιτικό επίπεδο, υπήρξαν αντιδράσεις πολιτικών, καθώς κάθε φορά που οι συνήθεις πολιτικές πρακτικές αντικαθίστανται από νέες καινοτόμες και πιο αξιοκρατικές δημιουργούν κραδασμούς γιατί κλονίζουν τη σχέση πολίτη – πολιτικού. Υπήρξαν και περιπτώσεις επιλογής προσώπων εκτός OpenGov από τους Υπουργούς, οι οποίες όμως δεν αφορούσαν την πλειοψηφία των θέσεων που καλύφθηκαν. Παρόλα ταύτα, οι περισσότεροι πολιτικοί αντιλήφθηκαν το όραμα της κυβέρνησης και προσπάθησαν να υιοθετήσουν τη διαδικασία, ακόμη και να προτείνουν βελτιώσεις. Οι καθυστερήσεις στην ανακοίνωση των επιλεγέντων αλλά και οι αντιδράσεις ορισμένων Υπουργών είχαν σχολιαστεί και στα μέσα ενημέρωσης της εποχής¹⁷.

Αν και πρωτόγνωρη η διαδικασία εξελίχθηκε ομαλά και είχε θερμή υποδοχή από τους πολίτες. Η μεγαλύτερη επιτυχία της διαδικασίας αφορούσε στο ηθικό και πολιτικό σκέλος επειδή δημιουργούσε προσβασιμότητα σε άξιους πολίτες που δεν σχετίζονταν με τα πολιτικά κόμματα και δε συμμετείχαν στις αντίστοιχες «επετηρίδες». Κάθε υποψήφιος έθετε εαυτόν υπό αξιολόγηση και με διαφάνεια μπορούσε να αξιολογηθεί. Στο τέλος κάθε τοποθέτησης ήταν διαθέσιμο το βιογραφικό κάθε τοποθετούμενου σε

¹⁷ Ενδεικτικές δημοσιεύσεις από το Αρχείο της ηλεκτρονικής έκδοσης της εφημερίδας ΤΟ ΒΗΜΑ:
<http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=297049&wordsinarticle=>
<http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=298062&wordsinarticle=>
<http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=295761&wordsinarticle=>

κάποια θέση, σε όλους τους Έλληνες πολίτες και αυτό έθετε τις βάσεις για μια κοινωνία διαφάνειας και υψηλής λογοδοσίας.

3. Η «αποπολιτικοποίηση» ως «μνημονιακή» υποχρέωση.

Το 2010 το δημόσιο χρέος της Ελλάδας κρίθηκε ότι δεν ήταν βιώσιμο. Το επιτόκιο δανεισμού της χώρας από τις διεθνείς αγορές ήταν απαγορευτικό ώστε να καλυφθεί το χρέος. Η ελληνική κυβέρνηση παρά τα μέτρα μείωσης των δαπανών που έλαβε απέτυχε να ανατρέψει το αρνητικό κλίμα και εξαναγκάστηκε αναπόφευκτα να στραφεί προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για οικονομική βοήθεια. Η χρηματοδότηση προϋπέθετε την λήψη εκ μέρους της Ελλάδας αυστηρών μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές, όπως προβλέφθηκαν στα τρία Μνημόνια, παρά τους τυχόν προβληματισμούς ως προς τις συνθήκες κάτω από τις οποίες επιβλήθηκε η εφαρμογή τους, συνιστούν άλλο ένα τεκμήριο υπέρ της επιτακτικής ανάγκης για αλλαγή στη Δημόσια Διοίκηση.

A. Το πρώτο Μνημόνιο - 3 Μαΐου 2010

Στις 3 Μαΐου 2010, εγκρίθηκε για την Ελλάδα μηχανισμός στήριξης ύψους 80 δις. ευρώ από τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, και 30 δις. ευρώ από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δρόσου, et al., 2014, p. 82). Η σχετική «Σύμβαση Δανειακής Διευκόλυνσης» υπογράφηκε μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, ως δανειολήπτη, και της Τράπεζας της Ελλάδος ως αντιπροσώπου της Ελλάδας, και των υπόλοιπων κρατών – μελών της Ευρωζώνης, ως δανειστών. Τα χρήματα θα δίνονταν σε δόσεις και προϋπόθεση εκταμίευσης έκαστης δόσης ήταν η εφαρμογή εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης συγκεκριμένων οικονομικών, δημοσιονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών. Τη δανειακή σύμβαση συνόδευε «Μνημόνιο Συνεννόησης» μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για λογαριασμό των κρατών – μελών της Ευρωζώνης. Το Μνημόνιο Συνεννόησης περιείχε τα ακόλουθα έγγραφα: α) το «Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής» (Μ.Ο.Χ.Π.) β) το «Μνημόνιο Συνεννόησης στις συγκεκριμένες προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής» (Μ.Σ.Ο.Π.) και γ) το «Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης» (Τ.Μ.Σ.). Το «πρώτο Μνημόνιο» ψηφίστηκε από την ελληνική Βουλή με τον Ν.3845/2010 (ΦΕΚ 65/Α'6-5-2010).

Λόγω της κρίσης, δόθηκε προτεραιότητα στη δημοσιονομική προσαρμογή με αποτέλεσμα να επιχειρείται συχνά η σύνδεση των μεταρρυθμίσεων με τους ποσοτικούς δημοσιονομικούς στόχους:

- απαλοιφή του 13^{ου} και του 14^{ου} μισθού (Μ.Ο.Χ.Π., παρ. ΙΙΙ, σημ.8).
- παροχή πληροφοριών για τα μεγέθη του δημόσιου τομέα και εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για τα στατιστικά στοιχεία, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται η πλήρης ανεξαρτησία της ελληνικής στατιστικής υπηρεσίας (Μ.Ο.Χ.Π. παρ. ΙΙΙ, εν. Α, σημ.13)
- μείωση των μισθών με τη μείωση των δώρων Πάσχα, Χριστουγέννων και επιδόματος αδείας και των επιδομάτων που καταβάλλονται σε δημόσιους υπαλλήλους (Μ.Σ.Ο.Π., εν.1, υποεν.ι.)
- έως τον Σεπτέμβριο του 2010, εφαρμογή του κανόνα αντικατάστασης μόνο του 20% των συνταξιοδοτούμενων στον δημόσιο τομέα (Μ.Σ.Ο.Π. εν.2, υποεν.ι) και περαιτέρω μείωση της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα ως τον Σεπτέμβριο του 2011 ώστε να εξοικονομηθούν εξακόσια εκατομμύρια ευρώ (Μ.Σ.Ο.Π. εν. 6, υποεν. ι).
- απλοποίηση του συστήματος πληρωμών των δημοσίων υπαλλήλων ως μέρος μιας συνολικής αναμόρφωσης της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων του δημοσίου τομέα ώστε να καταργηθούν οι κατακερματισμένες πρακτικές απασχόλησης (Μ.Ο.Χ.Π. κεφ. ΙΙΙ, παρ. Γ, σημ.22, Μ.Σ.Ο.Π., Παρ.3):
 - έως τον Σεπτέμβριο του 2010, εκκίνηση διαδικασιών για την απλοποίηση του συστήματος πληρωμών ώστε να καλύπτει τόσο το βασικό μισθό όσο και όλα τα επιδόματα που αφορούν όλους τους δημόσιους υπαλλήλους και εξασφάλιση ότι το νέο αυτό σύστημα θα λαμβάνει υπόψη την παραγωγικότητά τους και τα καθήκοντα
 - έως τον Δεκέμβριο του 2010, ίδρυση μιας Ενιαίας Αρχής Πληρωμών, πλήρως λειτουργικής, ώστε να συγκεντρώνονται οι πληρωμές των μισθών όλων των δημοσίων υπαλλήλων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης στην Αρχή αυτή
 - έως τον Ιούνιο 2010, υιοθέτηση της νομοθεσίας για ένα απλοποιημένο σύστημα πληρωμών
- έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Κ.Υ.Α.) για την απογραφή του προσωπικού του δημοσίου τομέα μέσα στον Ιούνιο του 2010 (άρθρο δεύτερο

παρ.1 περ. β του Ν.3845/2010, όπως τροποποιήθηκε με το αρ.20 του Ν.3870/2010 (ΦΕΚ 138/Α΄/9.8.2010))

- μεταρρύθμιση του καθεστώτος των δημόσιων συμβάσεων (Μ.Σ.Ο.Π., Παρ.3):
 - έως τον Δεκέμβριο του 2010, ολοκλήρωση της πρώτης φάσης του συστήματος κρατικών συμβάσεων για όλους τους κλάδους και για όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης εισάγοντας τη χρήση συστημάτων ηλεκτρονικών δημοπρασιών (e-auctioning systems)
 - έως τον Μάρτιο του 2011, εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών και ενός αποτελεσματικού συστήματος προσφυγών
- έως τον Ιούνιο του 2010, υιοθέτηση νομοθεσίας ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια μέσω της υποχρέωσης δημοσίευσης στο διαδίκτυο όλων των αποφάσεων για δαπάνες της κυβέρνησης (Μ.Σ.Ο.Π., Παρ.3)
- μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Μ.Σ.Ο.Π., Παρ.3):
 - έως τον Ιούνιο του 2010, υιοθέτηση της νομοθεσίας για τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης σε τοπικό επίπεδο
 - έως τον Δεκέμβριο του 2010, υιοθέτηση όλης της δευτερεύουσας νομοθεσίας για την πλήρη εφαρμογή της μεταρρύθμισης από 1^η Ιανουαρίου 2011 με ταυτόχρονη μεταφορά των αρμοδιοτήτων και των πόρων μεταξύ των φορέων
- ανεξάρτητη λειτουργική αξιολόγηση της κεντρική κυβέρνησης (Μ.Σ.Ο.Π., Παρ.3):
 - έως τον Σεπτέμβριο του 2010, ανάθεση σε ανεξάρτητο εξωτερικό φορέα της αναθεώρησης της οργάνωσης και λειτουργίας της κεντρικής διοίκησης
 - έως τον Ιούνιο του 2011, υιοθέτηση νομοθεσίας και μέτρων για τον εξορθολογισμό της χρήσης των πόρων και της οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης
- καλύτερη νομοθέτηση (Μ.Σ.Ο.Π., Παρ.3):
 - υιοθέτηση της νομοθεσίας για την εφαρμογή της ατζέντας για καλύτερη νομοθέτηση, έως τον Δεκέμβριο του 2010
 - διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής των μέτρων για μείωση του διοικητικού βάρους κατά 20% με βάση τα δεδομένα του 2008 και

υποβολή σχετικής έκθεσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως τον Σεπτέμβριο του 2011

Οι πολιτικές που υλοποίησε και η νομοθεσία που υιοθέτησε εντός του ως άνω πλαισίου η ελληνική κυβέρνηση συνοψίζονται ως εξής:

- Ν.3861/2010 (ΦΕΚ 112/Α'/13.7.2010) *Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο Διαδίκτυο, «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις.*
- Κ.Υ.Α. 2/37345/0004 (ΦΕΚ 784/Β'/4.6.2010) με τίτλο *Απογραφή προσωπικού του δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α α' και β' βαθμού και σύσταση Ενιαίας Αρχής Πληρωμής.* Η υποχρέωση απογραφής κάθε διορισμού ή πρόσληψης, μεταφοράς, ή αποχώρησης προσωπικού από τις οικείες Διευθύνσεις Διοικητικού ή Υπηρεσίες Προσωπικού ορίστηκε την 1^η Ιανουαρίου 2011¹⁸.
- Ν.3832/2010 (ΦΕΚ 38/Α'/9.3.2010) για την ανεξαρτησία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)
- Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α'/7.6.2010) *Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης*
- Ως προς τις δημόσιες συμβάσεις:
 - ενσωμάτωση της Οδηγίας 2007/66/ΕΚ για τις διαδικασίες προσφυγής κατά παράνομων αναθέσεων ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων με τον Ν. 3886/2010 (ΦΕΚ 173/Α'/30.9.2010) *Δικαστική προστασία κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων*
 - ίδρυση της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.), με αποστολή τον έλεγχο της εφαρμογής της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις και τη διασφάλιση της διαφάνειας στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων (Ν.4013/2011 (ΦΕΚ 204/Α'/15.9.2011)).
 - Ν.4024/2011 (ΦΕΚ 226/Α'/27.10.2011) *Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο – βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012–2015.* Το δεύτερο κεφάλαιο του νόμου αυτού πρόβλεψε νέο σύστημα βαθμολογικών προαγωγών και μισθολογικής εξέλιξης των

¹⁸ αρ.49 παρ.9 Ν.3943/2011 (ΦΕΚ 66/Α'/31.3.2011).

υπαλλήλων του Κράτους, τον Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και άλλων φορέων του δημοσίου τομέα ενώ περιείχε διατάξεις για την κινητικότητα. Το τρίτο κεφάλαιο ρύθμιζε τα σχετικά με την κατάργηση κενών οργανικών θέσεων στο δημόσιο τομέα, την προσυνταξιοδοτική διαθεσιμότητα και την εργασιακή εφεδρεία.

B. Το δεύτερο Μνημόνιο – 9 Φεβρουαρίου 2012

Μέσα σε κλίμα πολιτικής αστάθειας και με την κρίση χρέους να εντείνεται, στις 9 Φεβρουαρίου 2012 υπογράφηκε ένα σύνολο συμβάσεων χρηματοδοτικής διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.) της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και το Μνημόνιο Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος. Το Μνημόνιο Συνεννόησης αποτελείται από: α) το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (Μ.Ο.Χ.Π.), β) το Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής (Μ.Σ.Ο.Π.) και γ) το Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης (Τ.Μ.Σ.) (αρ.1 παρ.1,2 Ν.4046/2012). Το γνωστό ως «δεύτερο Μνημόνιο» εγκρίθηκε από τη Βουλή με τον Ν.4046/2012 (ΦΕΚ 28/Α'/14.2.2012).

32

Το δεύτερο Μνημόνιο εστίασε στη μείωση του ανθρώπινου δυναμικού και του δημόσιου τομέα, καθώς και των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, με στόχο τη μείωση της δημόσιας δαπάνης. Οι στόχοι αυτοί μοιάζουν περισσότερο με αυστηρή δημοσιονομική προσαρμογή παρά με διαρθρωτική μεταρρύθμιση. Τα μέτρα που έπρεπε να υιοθετήσει η ελληνική κυβέρνηση συμπυκνώνονται ως εξής:

- πριν την εκταμίευση της πρώτης δόσης της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, έκδοση των Υπουργικών Αποφάσεων για την ολοκλήρωση της πλήρους εφαρμογής του νέου μισθολογίου σε όλα τα σχετικά νομικά πρόσωπα και νομοθετική πρόβλεψη για τους τρόπους ανάκτησης των επιπλέον καταβληθεισών αποδοχών για το χρονικό διάστημα από τον Νοέμβριο και εξής (Μ.Σ.Ο.Π., παρ.1, σελ.3).
- μείωση του αριθμού των αντιδημάρχων και του σχετικού προσωπικού με σκοπό τη μείωση της δημόσιας δαπάνης (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.2)
- έως τον Ιούνιο του 2012, μείωση κατά 10% των «ειδικών μισθολογίων» του δημόσιου τομέα με εφαρμογή από 1^η Σεπτεμβρίου 2012 (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.3)

- δημιουργία μιας υψηλού επιπέδου συντονιστικής ομάδας, της οποίας θα προεδρεύει ο Πρωθυπουργός και η οποία θα εποπτεύει, θα παρακολουθεί και θα διασφαλίζει την εφαρμογή των διοικητικών μεταρρυθμίσεων, έως τον Φεβρουάριο του 2012 και μιας σταθερής δομής για Διυπουργικό Συντονισμό έως τον Μάιο του 2012 (Μ.Σ.Ο.Π., παρ.2, εν.2.6 σελ.8)
- δημιουργία βασικών οριζόντιων δομών ως προς τον Προϋπολογισμό/Οικονομικά, τους Λογιστικούς Ελέγχους, τον Εσωτερικό Έλεγχο, τη Διαχείριση Ανθρώπινων Πόρων σε κάθε Υπουργείο και θέσπιση νομοθεσίας – πλαίσιο (Μ.Σ.Ο.Π. σελ.8)
- δημοσίευση και επικαιροποίηση ανά τρίμηνο του σχεδιασμού των προσλήψεων στον δημόσιο τομέα ανά τμήμα για την περίοδο μέχρι το 2015 σύμφωνα με τον κανόνα "μία πρόσληψη ανά 5 αποχωρήσεις από την υπηρεσία". Ο κανόνας προσλήψεων/αποχωρήσεων από την υπηρεσία ισχύει ως προς την γενική κυβέρνηση ως σύνολο. Τα σχέδια στελέχωσης θα πρέπει να συμβαδίζουν με τον στόχο της μείωσης των θέσεων στο δημόσιο κατά 150 χιλιάδες ανάμεσα στο τέλος του 2010 και το τέλος του 2015. Εάν παραστεί ανάγκη η Κυβέρνηση θα θεσπίσει προσωρινό πάγωμα των προσλήψεων. Το προσωπικό το οποίο μετατίθεται στην Κυβέρνηση είτε από κρατικές επιχειρήσεις είτε από άλλους φορείς υπό αναδιάρθρωση θα θεωρείται ως νέα πρόσληψη. Το ίδιο ισχύει για το προσωπικό το οποίο έχει τεθεί σε εργασιακή εφεδρεία και το οποίο μετατίθεται σε άλλους κυβερνητικούς φορείς μετά από λεπτομερή εξέταση των επαγγελματικών τους προσόντων από τον ΑΣΕΠ βάσει των δικών του τακτικών κριτηρίων αξιολόγησης (Μ.Σ.Ο.Π. σελ.8).
- μείωση του αριθμού των ατόμων που εισέρχονται στις επαγγελματικές σχολές (π.χ. στρατιωτικές και αστυνομικές ακαδημίες) σε επίπεδο που να συνάδει προς τα πλάνα προσλήψεων (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.8).
- αυστηρότεροι κανόνες των προγραμμάτων στελέχωσης ανά Υπουργείο και ανά ομάδα δημοσίων φορέων για το προσωρινό προσωπικό, την ακύρωση κενών θέσεων εργασίας και την ανακατανομή του προσωπικού με προσόντα σε χώρους προτεραιότητας και λαμβάνουν υπόψη τους την παράταση των ωρών εργασίας στον δημόσιο τομέα (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.8)

- μηνιαία δημοσίευση στο διαδίκτυο, αρχής γενομένης τον Μάρτιο του 2012, των μετακινήσεων του προσωπικού (προσλήψεις, αποχωρήσεις, μεταθέσεις μεταξύ φορέων) των διαφόρων κυβερνητικών υπηρεσιών (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.8).
- εργασιακή εφεδρεία 15.000 ατόμων πλεονάζοντος προσωπικού εντός του 2012 κατόπιν προσδιορισμού φορέων ή μονάδων που κλείνουν ή ελαττώνονται σε μέγεθος. Στο προσωπικό που βρίσκεται σε εργασιακή εφεδρεία καταβάλλεται ποσοστό 60% των βασικών τους αποδοχών (εξαιρουμένων των υπερωριών και άλλων επιπλέον αποδοχών) για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο των 12 μηνών, μετά το οποίο απομακρύνονται. Αυτή η χρονική περίοδος των 12 μηνών μπορεί να παραταθεί μέχρι τους 24 μήνες για το προσωπικό το οποίο είναι κοντά στη συνταξιοδότηση. Οι πληρωμές στο προσωπικό καθ'όν χρόνον ευρίσκεται υπό καθεστώς εργασιακής εφεδρείας θεωρούνται τμήμα των πληρωμών της αποζημιώσεώς τους (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.8-9)
- εξειδικευμένη εκτίμηση του νέου μισθολογίου μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2012. Αυτή η εκτίμηση επικεντρώνεται στις μισθολογικές ωριμάνσεις οι οποίες ενσωματώνονται στο νέο μηχανισμό προαγωγών. Εάν η εκτίμηση αποκαλύπτει οποιαδήποτε υπερβολική μισθολογική ωρίμανση στις αποδοχές, οι κανόνες προαγωγής αναπροσαρμόζονται προ του τέλους του 2012. Ουδεμία προαγωγή λαμβάνει χώρα προ της εκτιμήσεως και της αναπροσαρμογής των κανόνων προαγωγής (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.9)
- λειτουργία, εντός του δεύτερου τριμήνου του 2012, ηλεκτρονικού αυτοματοποιημένου συστήματος το οποίο συνδέει την βάση δεδομένων απογραφής με την Ενιαία Αρχή Πληρωμών (Ε.Α.Π.) η οποία θα δώσει την δυνατότητα σε μία περισσότερο αποτελεσματική κάλυψη, αξιολόγηση και πληρωμή των υπαλλήλων. Αυτό το σύστημα θα συντονίζεται με τα άλλα Υπουργεία (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.9)
- μεταρρύθμιση του συστήματος δημοσίων συμβάσεων με την προοπτική ολόκληρος ο δημόσιος τομέας να υπαχθεί στις ηλεκτρονικές προμήθειες έως το τέλος του 2013. (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.9,10)
- υπογραφή Δεσμεύσεως της Ελλάδος για εμπιστοσύνη στις Στατιστικές έως τα τέλη Μαρτίου 2012 (Μ.Σ.Ο.Π., σελ.11)

- μεταρρύθμιση του καθεστώτος διακυβέρνησης της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και αναθεώρηση του νόμου περί στατιστικών στοιχείων (σελ.11)
- υιοθέτηση νομοθεσίας για τη βελτίωση της κανονιστικής διακυβέρνησης μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2012 (Μ.Σ.Ο.Π., παρ.4, εν.4.2, σελ.35-36)
- ορισμός προθεσμίας, έως τον Φεβρουάριο του 2012, για την ολοκλήρωση των μετρήσεων σε καθένα από τους τομείς προτεραιότητας, για τον προσδιορισμό των προτάσεων μείωσης της επιβάρυνσης και για την τροποποίηση των κανονισμών. Αυτή η πρωτοβουλία πολιτικής θα πρέπει να μειώσει τις διοικητικές επιβαρύνσεις κατά 25% (σε σύγκριση με το έτος βάσης 2008) σε 13 τομείς πολιτικής¹⁹

Οι βασικότερες πολιτικές που υλοποιήθηκαν στη βάση των ανωτέρω μέτρων έως το 2015 από την ελληνική κυβέρνηση είναι οι εξής:

- ψήφιση του Ν.4048/2012 (ΦΕΚ 34/Α'/23.2.2012) *Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης.*
- κατάργηση των δώρων Χριστουγέννων, Πάσχα και επιδομάτων αδείας από 1^η Ιανουαρίου 2013 (Ν.4093/2012, ΦΕΚ 222/Α'/12.11.2012)
- υπογραφή της Δέσμευσης της Ελλάδος για εμπιστοσύνη στις Στατιστικές (ΦΕΚ 40/Α'/29.2.2012), τροποποίηση του Ν.3832/2010 (ΦΕΚ 38/Α'/9.3.2010) *Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα, σύσταση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) ως Ανεξάρτητης Αρχής, κατάρτιση Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛ.ΣΤΑΤ.* (ΦΕΚ 2390/Β'/28.8.2012)
- ίδρυση της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού με τον Ν.4109/2013 (ΦΕΚ 16/Α'/23.1.2013)
- σύσταση του Ενιαίου Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)²⁰ με τον Ν.4155/2013 (ΦΕΚ 120/Α'/29.5.2013)
- εκθέσεις αξιολόγησης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) αναφορικά με το σύνολο των διοικητικών επιβαρύνσεων

¹⁹ Γεωργία και γεωργικές επιδοτήσεις, Ισολογισμοί /Εταιρικό δίκαιο, Ενέργεια, Περιβάλλον, Αλιεία, Ασφάλεια τροφίμων, Φαρμακευτική νομοθεσία, Δημόσιες συμβάσεις, Στατιστικές, Φορολογικό δίκαιο (ΦΠΑ), Τηλεπικοινωνίες, Τουρισμός, Εργασιακό περιβάλλον/εργασιακές σχέσεις (Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016 σελ.15).

²⁰ Ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα μέσω του οποίου θα πραγματοποιούνται ηλεκτρονικά οι διαδικασίες σύναψης όλων των συμβάσεων του δημοσίου.

που προκύπτουν από το ρυθμιστικό περιβάλλον σε δεκατρείς τομείς πολιτικής (Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016, σελ.15)

- ψήφιση του Ν.4250/2014 (ΦΕΚ 74/Α'/26.3.2014) *Διοικητικές απλουστεύσεις – καταργήσεις, συγχωνεύσεις Νομικών Προσώπων και Υπηρεσιών του Δημόσιου Τομέα – τροποποίηση διατάξεων του Π.Δ. 318/1992 (Α'161) και λοιπές ρυθμίσεις*. Μεταξύ άλλων, το κεφάλαιο Α του εν λόγω νόμου εισήγαγε απλουστεύσεις διαδικασιών προκειμένου να μειωθούν τα διοικητικά βάρη, ενώ το κεφάλαιο Γ τροποποίησε το σύστημα αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων που πρόβλεπε το Π.Δ. 318/1992.
- κατάρτιση νέων Οργανισμών των Υπουργείων (2014).

Γ. Το τρίτο Μνημόνιο - 13 Ιουλίου 2015.

Στις εκλογές του Ιανουαρίου 2015, για πρώτη φορά στην ιστορία του, το κόμμα του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. βγήκε πρώτο και σχημάτισε κυβέρνηση. Ακολούθησε ένα ταραχώδες καλοκαίρι με σκληρές διαπραγματεύσεις με τους θεσμούς. Η αποτυχία των διαπραγματεύσεων οδήγησε την ελληνική κυβέρνηση σε δημοψήφισμα τον Ιούλιο του 2015. Παρά την απόφαση του ελληνικού λαού για απόρριψη του σχεδίου συμφωνίας που είχαν καταθέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η ελληνική κυβέρνηση κατέληξε σε συμφωνία με τους θεσμούς, η οποία οδήγησε στο «τρίτο Μνημόνιο» το οποίο ψηφίστηκε με τον Ν.4336/2015 (ΦΕΚ 94/Α'/14.8.2015). Το τρίτο Μνημόνιο αποτελείται από: α) τη Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης που υπογράφηκε μεταξύ του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (Ε.Μ.Σ.) αφ' ενός, και αφ' ετέρου της Ελληνικής Δημοκρατίας ως δικαιούχου κράτους-μέλους, της Τράπεζας της Ελλάδος ως Κεντρικής Τράπεζας και του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ως ταμείου ανακεφαλαιοποίησης, και β) τη Συμφωνία Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων – Μνημόνιο Συνεννόησης για τριετές πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (στο εξής: Μνημόνιο Συνεννόησης ή Μ.Σ.).

Το Μνημόνιο Συνεννόησης εξειδικεύει λεπτομερώς τους όρους που συνδέονται με τη χρηματοδοτική συνδρομή, η οποία καλύπτει την τριετία 2015-2018. Ορίστηκε η επικαιροποίηση των όρων αυτών ανά τρίμηνο, σύμφωνα με την επιτευχθείσα προόδo όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις κατά το προηγούμενο τρίμηνο. Σε κάθε επανεξέταση, θα εξειδικεύονται πλήρως, με λεπτομέρειες και χρονοδιαγράμματα, τα συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής και τα λοιπά μέσα για την επίτευξη αυτών των ευρύτερων στόχων. Οι

σχετικές πολιτικές δομήθηκαν σε τέσσερις πυλώνες: α) αποκατάσταση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας (ενότητα 2), β) διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (ενότητα 3), γ) ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και επενδύσεις (ενότητα 4), και δ) ένα σύγχρονο κράτος και μια σύγχρονη δημόσια διοίκηση (ενότητα 5). Ως προς την τελευταία ενότητα, δόθηκε έμφαση στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης (υποενότητα 5.1), στην αναβάθμιση του συστήματος απονομής Δικαιοσύνης (υποενότητα 5.2), στην καταπολέμηση της διαφθοράς (υποενότητα 5.3) και στην αξιοπιστία των στατιστικών (υποενότητα 5.4) (αρ.3, παρ. Γ, εν.1 Ν.4336/2015).

Η «αποπολιτικοποίηση» της Δημόσιας Διοίκησης δεσμεύει πλέον ρητά την ελληνική κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, *οι αρχές προτίθενται να εκσυγχρονίσουν και να ενισχύσουν σημαντικά την ελληνική διοίκηση και να εφαρμόσουν, σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ένα πρόγραμμα οικοδόμησης ικανοτήτων και αποπολιτικοποίησης της ελληνικής διοίκησης*²¹ (αρ.3, παρ. Γ, εν.5, υποεν.5.1 Ν.4336/2015). Τα βασικά παραδοτέα καθορίστηκαν ως εξής:

- διεξοδική τριετής στρατηγική για μεταρρυθμίσεις έως τον Δεκέμβριο του 2015 σε συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και με πλήρη αξιοποίηση κάθε διαθέσιμης τεχνικής συνδρομής. Ως βασικά παραδοτέα της στρατηγικής αυτής ορίστηκαν:
 - ο ενισχυμένος συντονισμός των πολιτικών,
 - καλύτερες διαδικασίες προσλήψεων για διευθυντικά στελέχη,
 - προγραμματισμός των ανθρώπινων πόρων για την έγκαιρη αξιολόγηση και κάλυψη των αναγκών σε προσλήψεις,
 - μια δημοσιονομικά ουδέτερη μεταρρύθμιση του μισθολογίου,
 - ένα σύγχρονο σύστημα αξιολόγησης των επιδόσεων,
 - η ενίσχυση των μονάδων άσκησης πολιτικής σε βασικούς τομείς,
 - μια σημαντική αναβάθμιση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης σε αμφότερα τα επίπεδα με σκοπό την ενίσχυση της τοπικής αυτονομίας και τον εξορθολογισμό των διοικητικών διαδικασιών των τοπικών αρχών
 - ο εξορθολογισμός των κρατικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τοπικής ιδιοκτησίας,
 - ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών προσλήψεων, και

²¹ Η επισήμανση είναι της γράφουσας.

- ο η βελτίωση της κινητικότητας στον δημόσιο τομέα με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων.

Ως προαπαιτούμενα, οι αρχές θα ευθυγραμμίσουν τις μη μισθολογικές παροχές όπως οι ημερήσιες αποζημιώσεις, οι δαπάνες ταξιδιού και άλλα ευεργετήματα, με τις βέλτιστες πρακτικές που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2016.

- θέσπιση του προγράμματος αναδιάρθρωσης του «ΟΑΣΑ – Συγκοινωνίες Αθηνών» όπως έχει συμφωνηθεί με τους θεσμούς έως τον Σεπτέμβριο του 2015.
- μεταρρύθμιση του ενιαίου μισθολογίου του δημόσιου τομέα, με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2016, έως τον Οκτώβριο του 2015. Οι βασικές παράμετροι του ενιαίου μισθολογίου πρέπει να καθοριστούν με δημοσιονομικά ουδέτερο τρόπο, με βάση τους συμφωνηθέντες στόχους για τα μισθολογικά κονδύλια και με συστηματική εφαρμογή σε ολόκληρο τον δημόσιο τομέα, αποσυμπιέζοντας τη μισθολογική κατανομή σε ολόκληρο το μισθολογικό φάσμα σε συνάρτηση με τις δεξιότητες, τις επιδόσεις και τις αρμοδιότητες και την θέση του προσωπικού. Οι αρχές θα θεσπίσουν νομοθεσία έως τον Νοέμβριο του 2015 για την έκδοση όλης της δευτερογενούς νομοθεσίας για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης του μισθολογίου και έως τον Ιούνιο του 2016 για τον εξορθολογισμό των ειδικών μισθολογίων με ισχύ το 2017.
- μεταρρύθμιση του τρέχοντος «κλαδικού» συστήματος με σκοπό μια βελτιωμένη δομή με περιγραφές καθηκόντων η οποία θα αντανακλάται στο μισθολόγιο έως το 2018.
- ευθυγράμμιση των αδειών των δημοσίων υπαλλήλων με τις βέλτιστες πρακτικές που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- μεταρρύθμιση του συστήματος επιλογής διευθυντικών στελεχών, με βάση τις συμβουλές διεθνών εμπειρογνομόνων υπό τον συντονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έως τον Οκτώβριο του 2015. Η μεταρρύθμιση θα βασίσει την πρόσληψη διευθυντικών στελεχών στην αξία και τις ικανότητές τους, **με αποσύνδεση της τεχνικής εφαρμογής από τις πολιτικές αποφάσεις**. Η επιλογή διευθυντικών στελεχών θα ολοκληρωθεί έως τα τέλη του 2016, με επιλογή Γενικών Διευθυντών έως τον Δεκέμβριο του 2015 και Διευθυντών έως τον Μάιο του 2016.

- **τροποποίηση του καθεστώτος των Γενικών Γραμματειών** και άλλων ανώτατων κλιμακίων διοίκησης στους δημόσιους οργανισμούς, περιλαμβανομένων των κρατικών επιχειρήσεων, **με σκοπό την αποπολιτικοποίηση και την βελτίωση της θεσμικής μνήμης**²² και, παράλληλα, την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της ορθής εκχώρησης εξουσιών.
- θέσπιση του νέου πλαισίου αξιολόγησης των επιδόσεων όλου του προσωπικού, με σκοπό την καλλιέργεια ενός πνεύματος επίτευξης αποτελεσμάτων.
- καθορισμός, έως τον Οκτώβριο του 2015, εντός της νέας Μεσοπρόθεσμης Δημοσιονομικής Στρατηγικής (στο εξής: Μ.Δ.Στρ.), ανώτατων ορίων για τις μισθολογικές δαπάνες και τα επίπεδα απασχόλησης στο δημόσιο που να συνάδουν με την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων και με την εξασφάλιση φθίνουσας πορείας για τις δημόσιες δαπάνες σε σχέση με το ΑΕΠ κατά την περίοδο 2016-2019. Προς τούτο, οι αρχές δεσμεύονται να συνεχίσουν τον κανόνα των αποχωρήσεων το 2016, ενώ ο συντελεστής για τα έτη 2017-2019 θα καθοριστεί στην Μ.Δ.Στρ. που θα εγκριθεί τον Οκτώβριο του 2015. Για τις επόμενες φορές, ο κανόνας των αποχωρήσεων θα αναθεωρείται ετησίως στο πλαίσιο της Μ.Δ.Στρ. για τα έτη που έπονται του επομένου (t+2).
- ενίσχυση της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού, έως τον Νοέμβριο του 2015, ώστε να εξασφαλιστεί ο αποτελεσματικός προγραμματισμός και συντονισμός του κυβερνητικού έργου, των νομοθετικών πρωτοβουλιών, της παρακολούθησης της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων και των λειτουργιών αρμπιτράζ σε όλες τις πολιτικές.
- θέσπιση νέου συστήματος μόνιμης κινητικότητας έως τον Δεκέμβριο του 2015. Το σύστημα θα προωθήσει την χρήση της περιγραφής καθηκόντων και θα συνδέεται με μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων που θα περιλαμβάνει όλες τις κενές θέσεις. Την τελική απόφαση για την κινητικότητα του προσωπικού θα λαμβάνει η εκάστοτε υπηρεσία. Με τον τρόπο αυτόν θα εξορθολογιστεί η κατανομή πόρων καθώς και η στελέχωση σε ολόκληρο τον τομέα της γενικής κυβέρνησης.
- εντοπισμός παράνομων προσλήψεων, ασφαλιστικών μέτρων και πειθαρχικών υποθέσεων και λήψη των κατάλληλων μέτρων.

²² Οι επισημάνσεις είναι της γράφουσας.

- εφαρμογή, με τη συνδρομή τεχνικής βοήθειας, προγράμματος βελτίωσης της πρόσβασης των πολιτών στη δικαιοσύνη, το οποίο περιλαμβάνει:
 - μακροπρόθεσμο σχέδιο κωδικοποίησης των κυριότερων νομοθεσιών που θα προταθεί έως τον Μάρτιο του 2016 και θα έχει εφαρμοστεί πλήρως έως τον Ιούνιο του 2018, και
 - δημιουργία ηλεκτρονικής πύλης που θα παρέχει πρόσβαση στη νομοθεσία, τόσο στη δημοσιευμένη μορφή της (ΦΕΚ) όσο και στην ενοποιημένη εκδοχή των διαφόρων διατάξεων, έως τον Δεκέμβριο του 2016.

Το 2015, κατόπιν ευρείας διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, διαμορφώθηκε η «Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2016-2018» (στο εξής: Στρατηγική 2016-2018), ενώ το καλοκαίρι του 2017 παρουσιάστηκε η επικαιροποιημένη «Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2017-2019» (στο εξής: Στρατηγική 2017-2019). Ως όραμα της Στρατηγικής 2016-2018 τέθηκε *«μια ανεξάρτητη, αποκομματικοποιημένη, αποτελεσματική και λειτουργική δημόσια διοίκηση, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας, για την παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, στην κατεύθυνση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης»*, ενώ για την επίτευξη του ανωτέρω οράματος, η στρατηγική αναπτύχθηκε σε τέσσερις θεμελιώδεις πυλώνες, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα δράσεων, ως εξής: α) Διοικητικές Δομές και Εργαλεία, β) Διοικητικές Λειτουργίες και Διαδικασίες, γ) Ανθρώπινο Δυναμικό, δ) Ενίσχυση Διαφάνειας, Λογοδοσίας και Ανοικτής Διακυβέρνησης, καθώς και μια ολοκληρωμένη επικοινωνιακή στρατηγική για την προώθηση των σχετικών δράσεων. Σε εφαρμογή της Στρατηγικής 2016-2018 εκδόθηκαν, ενδεικτικά, οι εξής νόμοι (Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2017-2019, σελ. 8):

- ο Ν.4354/2016 (ΦΕΚ 176/Α'/16.12.2015) με τον οποίο θεσπίστηκε ένα νέο σύστημα αμοιβών με βάση πέραν της δημοσιονομικής προσαρμογής, την ισότητα, την αξιοκρατία και τη διαφάνεια, αλλά και τη θέσπιση σημαντικών κινήτρων για τη βελτίωση της απόδοσης του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα.
- ο Ν.4369/2016 (ΦΕΚ 33/Α'/27.2.2016) με τον οποίο ιδρύθηκε το Εθνικό Μητρώο Επιτελικών Στελεχών και αναμορφώθηκαν τα συστήματα αξιολόγησης, στοχοθεσίας και επιλογής προϊσταμένων.

- ο Ν.4440/2016 (ΦΕΚ 224/Α'/2.12.2016) για τη δημιουργία ενός Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας (ΕΣΚ) για τους δημόσιους υπαλλήλους, υποστηριζόμενου από ψηφιακές εφαρμογές και διαφανείς διαδικασίες.
- ο Ν.4389/2016 (ΦΕΚ 94/Α'/27.5.2016) με τον οποίο συστήθηκε η Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Πολιτικής, την οποία διαδέχθηκε η σύσταση του νέου Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης (Π.Δ.123/2016, ΦΕΚ 208/Α'/4.11.2016), η κατάρτιση της Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής, καθώς και η σύσταση Επιτροπής Ακρόασης Πολιτών και Φορέων ανά υπηρεσία/υπουργείο.

Επιπροσθέτως, τη διετία 2016-2017 υλοποιήθηκαν αρκετές πολιτικές της Στρατηγικής 2016-2018, οι σημαντικότερες εκ των οποίων είναι:

- ενίσχυση του διυπουργικού συντονισμού με επέκταση των αρμοδιοτήτων της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού και συνεργασία με τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς Επικρατείας (Στρατηγική 2017-2019 σελ.16)
- αξιολόγηση και ανασχεδιασμός των δομών σε 16 Υπουργεία και κατάρτιση των νέων Οργανισμών (Στρατηγική 2017-2019 σελ.17-18)
- αποστολή εγκυκλίου σε όλα τα Υπουργεία για τη διαχείριση και απλοποίηση διαδικασιών (Στρατηγική 2017-2019 σελ.18)
- προγραμματισμός προσλήψεων στο Δημόσιο με βάση τα στοιχεία της απογραφής ανθρώπινου δυναμικού του 2016 (Στρατηγική 2017-2019 σελ.21-22)
- συναντήσεις και επιμορφωτικές δράσεις σε στελέχη των Υπουργείων με σκοπό την κατάρτιση των περιγραμμάτων θέσης (Στρατηγική 2017-2019 σελ.24)
- εισαγωγή στην Ε.Σ.Δ.Δ.Α. 240 συνολικά σπουδαστών τη διετία 2016-2017 (Στρατηγική 2017-2019 σελ.28)
- νομοθετική κατοχύρωση (αρ.40 Ν.4369/2016) της Εθνικής Στρατηγικής για την Κωδικοποίηση και Αναμόρφωση της Ελληνικής Νομοθεσίας, για την οποία έχει εκπονηθεί σχέδιο από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης, το οποίο βρίσκεται στο στάδιο επεξεργασίας και οριστικοποίησης από το Εθνικό Συμβούλιο για την Κωδικοποίηση και Αναμόρφωση της Ελληνικής Νομοθεσίας. Το εν λόγω συμβούλιο συστήθηκε με το αρ.40 του Ν.4369/2016 ενώ έχουν εκδοθεί και οι σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις για τη σύνθεση και τον κανονισμό λειτουργίας

του. Η Εθνική Πύλη για την Κωδικοποίηση της Νομοθεσίας έχει τεθεί σε πιλοτική λειτουργία (Στρατηγική 2017-2019 σελ. 25-26).

- εκπόνηση του 3^{ου} Σχεδίου Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση 2016-2018 (Στρατηγική 2017-2019 σελ.31-32)
- πρόοδος στην παροχή Ανοικτών Δεδομένων (Στρατηγική 2017-2019 σελ.33-35)
- σχετικά με το καθεστώς των αδειών των δημοσίων υπαλλήλων, εισήχθησαν τροποποιήσεις στον Υπαλληλικό Κώδικα (Ν.3528/2007, ΦΕΚ 26/Α'9.2.2007), όπως με το άρθ.31 του Ν.4440/2016 «άδεια ασθένειας τέκνων», ή με τις διατάξεις του άρθρου 149 του Ν.4483/2017 (ΦΕΚ 107/Α/31.7.2017) για χορήγηση ειδικής άδειας 22 ημερών σε γονείς τέκνων με Δ.Α.Δ.
- ενσωμάτωση των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/23/ΕΕ με τους Ν.4412 και 4413 του 2016 αντίστοιχα (ΦΕΚ 147 και 148/Α'8.8.2016) για τις δημόσιες συμβάσεις

Στο σημείο αυτό θα ήταν εύλογο να γίνουν δύο παρατηρήσεις. Πρώτον, πολλές από τις μεταρρυθμίσεις ολοκληρώθηκαν από τις ελληνικές κυβερνήσεις πολύ αργότερα από τα χρονοδιαγράμματα που είχαν τεθεί (π.χ. ενιαίο σύστημα δημόσιων συμβάσεων) ενώ άλλες ακόμη εκκρεμούν (πχ. περιγράμματα θέσεων). Δεύτερον, το αυστηρό πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής επέδρασε ανασταλτικά στην πραγματοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στην ελληνική δημόσια διοίκηση (Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2017-2019, σελ. 11), (Μανιτάκης & Μπαλαμπανίδης, 2015, p. 4), κάτι που φαίνεται ότι έγινε αντιληπτό και από τους θεσμούς κατά τη διαμόρφωση του τρίτου Μνημονίου, μιας και επί παραδείγματι, αποσύνδεσαν τη μεταρρύθμιση του μισθολογίου από τους δημοσιονομικούς στόχους²³.

II. Ο θεσμός του Γενικού Γραμματέα.

1. Από τον Γραμματέα της Επικρατείας στο Γενικό Γραμματέα.

Ο θεσμός του Γενικού Γραμματέα για την υποστήριξη του κυβερνητικού έργου θεσπίστηκε από πολύ νωρίς. Οι πρώτοι Γραμματείς ήταν οι σημερινοί Υπουργοί. Το πρώτο νομικό κείμενο περί Υπουργικού Συμβουλίου υπήρξε το Διάταγμα «Περί του σχηματισμού των Γραμματειών» που εκδόθηκε το 1833²⁴ με την έναρξη της απόλυτης

²³ Γίνεται λόγος για «δημοσιονομικά ουδέτερο» μισθολόγιο.

²⁴ ΦΕΚ 13/10.4.1833

μοναρχίας του Όθωνα²⁵. Με το Διάταγμα αυτό συστάθηκαν επτά «Γραμματεΐαι» οι οποίες ήταν ουσιαστικά τα πρώτα Υπουργεία²⁶. Οι επικεφαλής των Γραμματειών ονομάστηκαν «Γραμματείς της Επικρατείας». Ο όρος Υπουργός υιοθετήθηκε στο Σύνταγμα του 1844 που ψηφίστηκε μετά την Επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 (Σιούφας, 2012, pp. 13-14). Ο όρος «Γενικός Γραμματέας» απαντάται έκτοτε σε πολλά νομικά κείμενα, κατά κανόνα όσα ρυθμίζουν τη σύνθεση του Υπουργικού Συμβουλίου, τις αρμοδιότητες Υπουργών και Υφυπουργών και τη συγκρότηση Υπουργείων. Ενδεικτικά αναφέρονται: το Νομοθετικό Διάταγμα (στο εξής: Ν.Δ.) 2055/1943 (ΦΕΚ 5/Α'/15.1.1943) «Περί αναθέσεως καθηκόντων Γενικού Γραμματέως εις μόνιμους δημοσίους υπαλλήλους»²⁷, ο Α.Ν.1671/1951 (ΦΕΚ 33/Α'/28.1.1951) «Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων»²⁸, και τα Ν.Δ.1/1968 (ΦΕΚ 270/Α'/21.11.1968) και 957/1971 (ΦΕΚ 166/Α'/25.8.1971) «Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων» που εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας 1967-1974.

Στην αρχή της Μεταπολίτευσης επί κυβερνήσεως Κωνσταντίνου Καραμανλή κρίθηκε σκόπιμη η κωδικοποίηση της νομοθεσίας για τη δομή της κεντρικής κυβέρνησης και των οργάνων τους με αποτέλεσμα να εκδοθεί ο Ν.400/1976 (ΦΕΚ 203/Α'/3.8.1976) «Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων». Με το άρθρο 25 του νόμου αυτού σε καθένα εκ των δεκαεννέα Υπουργείων, εκτός από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, συστάθηκε μια θέση μετακλητού Γενικού Γραμματέως με βαθμό α' της κατηγορίας ειδικών θέσεων και ταυτόχρονα δημιουργήθηκαν θέσεις Γενικών Γραμματέων. στις Γενικές Γραμματείες Τύπου και Πληροφοριών και Αθλητισμού. Ειδικά για το Υπουργείο Εξωτερικών ορίστηκε ότι ως Γενικός Γραμματέας διορίζεται μόνιμος εν ενεργεία Διπλωματικός Υπάλληλος με το βαθμό του Πρέσβη. Ο διορισμός και η παύση των Γενικών Γραμματέων γινόταν με Προεδρικό Διάταγμα ύστερα από πρόταση του Πρωθυπουργού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Για τους Γενικούς Γραμματείς των Υπουργείων προβλέφθηκε ότι προΐστανται, αμέσως μετά τον

²⁵ Η απόλυτη μοναρχία του Όθωνα διήρκεσε τη δεκαετία 1833-1843. Βασικό χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής ήταν η έλλειψη Συντάγματος (Αλιβιζάτος, 1981).

²⁶ Στη γερμανική μετάφραση που βρίσκεται στο ίδιο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, οι Γραμματείες αποδίδονται ως Ministerien, δηλαδή Υπουργεία.

²⁷ Με Διάταγμα ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού δύναται να ανατεθούν καθήκοντα Γενικού Γραμματέα σε μόνιμο ανώτερο δημόσιο υπάλληλο του ίδιου ή άλλου Υπουργείου ή δημόσιας υπηρεσίας (άρθρο μόνο).

²⁸ Δεν επιτρέπεται ο διορισμός Γενικού Γραμματέως στα Υπουργεία στα οποία έχει διορισθεί Υφυπουργός. Κατ' εξαίρεση δύναται να διοριστεί Γενικός Γραμματέας ανώτατος υπάλληλος των ως άνω Υπουργείων (αρ.10 παρ. 6).

Υπουργό και τον Υφυπουργό, όλων των υπηρεσιών του οικείου Υπουργείου και στα καθήκοντά τους συμπεριλαμβάνονταν η προσυπογραφή των εγγράφων που υπογράφονται από τον Υπουργό και τον Υφυπουργό και η διοικητική ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών του Υπουργείου.

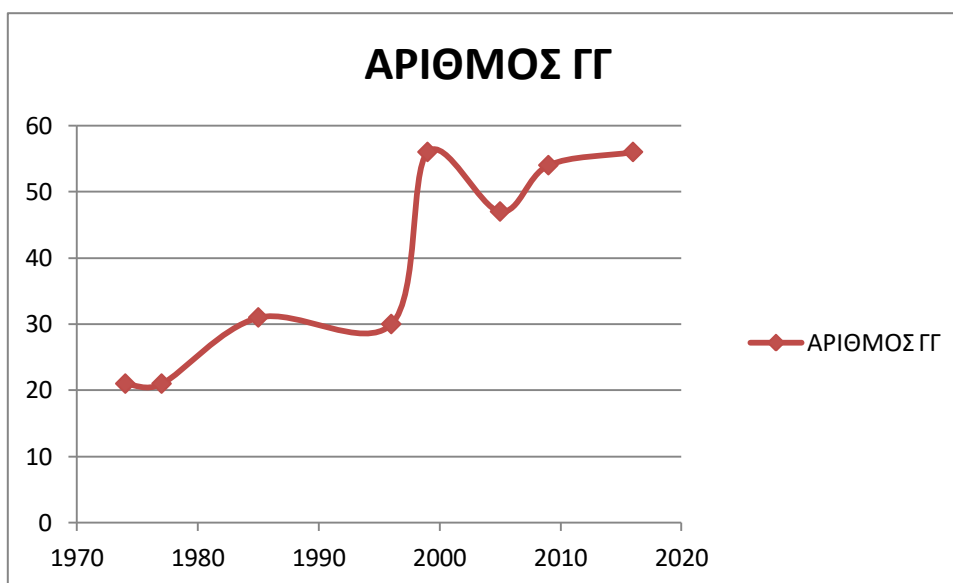
Την περίοδο 1981-1985 (κυβερνήσεις Ανδρέα Παπανδρέου) κρίθηκε αναγκαία η αναθεώρηση του Ν.400/1976. Έτσι προέκυψε ο Ν.1558/1985 (ΦΕΚ 137/Α' / 26.8.1985) «*Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα*», ο οποίος, κατόπιν αρκετών τροποποιήσεων, ισχύει έως σήμερα. Με το νόμο αυτό αναγνωρίστηκε ότι η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος, για το διορισμό και την παύση των Γενικών Γραμματέων ήταν ιδιαίτερα δυσχερής. Ως εκ τούτου, τροποποιήθηκε η σχετική διάταξη ώστε να διορίζονται και να παύονται με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Προεδρικό Διάταγμα απαιτείται για τη σύσταση, κατάργηση ή μεταφορά Γενικών Γραμματειών²⁹. Εξαιτίας των πολλών τροποποιήσεων που υπέστη ο Ν.1558/1985 από την έναρξη της εφαρμογής του έως το 2005, κρίθηκε αναγκαίο να κωδικοποιηθεί όλη η νομοθεσία για την κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα σε ενιαίο κείμενο, κάτι που πραγματοποιήθηκε με το Π.Δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98/Α' /22.4.2005) «*Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα*».

Ο Ν.1558/1985 διεύρυνε τον αριθμό των Γενικών Γραμματειών με αποτέλεσμα να αυξηθεί και ο αριθμός των Γενικών Γραμματέων. Με τον ίδιο νόμο συστάθηκαν θέσεις Ειδικών Γραμματέων, οι οποίοι προΐστανται των ενιαίων διοικητικών δομών³⁰, προσθέτοντας άλλη μια πολιτικά ελεγχόμενη ιεραρχική βαθμίδα στη διοικητική δομή των Υπουργείων και αυξάνοντας περαιτέρω τον αριθμό των μετακλητών υπαλλήλων. Συγκεκριμένα δημιουργήθηκαν δώδεκα Γενικές Γραμματείες σε οκτώ από τα δεκαεννέα Υπουργεία, με αποτέλεσμα στην κυβέρνηση του 1985 να υπάρχουν τριάντα ένας Γενικοί Γραμματείς, από είκοσι ένα που υπήρχαν το 1974 και το 1977 (Σιούφας, 2012, pp. 23-24). Στις αρχές του 1996, στα δεκαεννέα Υπουργεία υπήρχαν τριάντα Γενικές Γραμματείες ενώ στις αρχές του 1999 τα Υπουργεία παρέμειναν δεκαεννέα

²⁹ Βλ. αρ.52 παρ.3 Π.Δ.63/2005.

³⁰ Ήταν μια ακόμη καινοτομία του Ν.1558/1985, σύμφωνα με την οποία για την εναρμόνιση και το συντονισμό της λειτουργίας τους, περισσότερες από μία συναφείς υπηρεσίες κάθε Υπουργείου [...] συγκροτούνται σε ενιαίο διοικητικό τομέα, του οποίου προΐσταται [...] ειδικός γραμματέας. Ο ειδικός γραμματέας προΐσταται των υπηρεσιών του τομέα του, συντονίζει τη λειτουργία τους και είναι υπεύθυνος για την ποιότητα και την αποδοτικότητα του έργου τους. Ο διορισμός και η παύση τους γίνεται επίσης με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του αρμοδίου υπουργού (αρ.28 παρ. 1-3 Ν.1558/1985).

αλλά οι Γ.Γ. αυξήθηκαν σε πενήντα έξι, εκ των οποίων δεκαεννέα είχαν τη γενική ευθύνη καθενός από τα Υπουργεία και οι υπόλοιπες τριάντα επτά είχαν ειδικότερο τομέα ευθύνης στις κεντρικές και αποκεντρωμένες υπηρεσίες των Υπουργείων (Σωτηρόπουλος, 2001, pp. 40-41). Δεκαοκτώ Υπουργεία, είκοσι εννέα Γενικές Γραμματείες και σαράντα επτά Γενικοί Γραμματείς υπήρχαν το έτος 2005³¹. Τη διετία 2009-2011 προστέθηκαν άλλες επτά Γενικές Γραμματείες (Σιούφας, 2012, pp. 24-26). Η σημερινή κυβέρνηση που προέκυψε μετά τον ανασχηματισμό της 5^{ης} Νοεμβρίου 2016 αποτελείται από δεκαεννέα Υπουργεία³² και τριάντα οκτώ Γενικές Γραμματείες ενώ οι Γενικοί και Αναπληρωτές Γενικοί Γραμματείς είναι πενήντα έξι. Η αύξηση του αριθμού των Γραμματέων στο χρόνο απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα (Εικόνα 5). Σύμφωνα με την έκθεση του ΟΟΣΑ για την ελληνική δημόσια διοίκηση που δημοσιεύθηκε το 2011, κατά μέσο όρο σε κάθε Υπουργείο υπάρχουν πέντε Γ.Γ. και ενιαίες διοικητικές δομές, ενώ ένα στα πέντε Τμήματα δεν έχει ούτε έναν υπάλληλο (ΕΝ.ΑΠ., 2012).

Εικόνα 5 Γράφημα - αριθμός Γραμματέων σε σχέση με το χρόνο

Ο πρόσφατος Ν.4369/2016 επιχειρήσει να ανατρέψει το παραπάνω τοπίο, δίνοντας την ευκαιρία σε μόνιμους δημόσιους υπαλλήλους με υψηλά προσόντα να αναλάβουν την κορυφή της διοικητικής ιεραρχίας. Έτσι προέκυψε ο θεσμός του Διοικητικού

³¹ αρ. 48 και 52 Π.Δ.63/2005. Βλ. και Σιούφα, Παράρτημα Β', σελ.191 επ.

³² Μετά τον ανασχηματισμό της 5^{ης} Νοεμβρίου 2016, δημιουργήθηκαν τέσσερα νέα Υπουργεία (Μεταναστευτικής Πολιτικής, Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και Τουρισμού) με το Π.Δ.123/2016 (ΦΕΚ 208/Α'4.11.2016).

Γραμματέα, όπως περιγράφεται στο αρ.6 του Ν.4369/2016, όπως τροποποιήθηκε με το αρ.170 Ν.4389/2016. Οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Γραμματέα καθορίστηκαν στο Π.Δ.81/2017, σύμφωνα με το αρ.2 του οποίου, *οι αρμοδιότητες ασκούνται στο πλαίσιο των κατευθύνσεων και οδηγιών του πολιτικού τους προϊστάμενου με σκοπό την υλοποίηση της πολιτικής του οικείου Υπουργείου, όπως αυτή προσδιορίζεται από την κυβέρνηση και τα όργανά της.*

2. Μελέτη περίπτωσης: οι Γενικοί Γραμματείς του Υπουργείου Εσωτερικών (2000-2017).

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρήθηκε η καταγραφή του επιστημονικού και επαγγελματικού προφίλ των προσώπων³³ που διετέλεσαν Γενικοί Γραμματείς του Υπουργείου Εσωτερικών από το 2000 έως σήμερα, όπως και η θέση τους στο πολιτικό σύστημα πριν και μετά το διορισμό τους.

Βασιλείου Παναγιώτης του Δημητρίου (2000-2001)

Διορίστηκε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου κατόπιν παραίτησής του από τη θέση του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Διοίκησης (ΦΕΚ 289/Γ'/11.10.2000) επί κυβερνήσεως Κ. Σημίτη (1996-2000) και υπουργίας Β. Παπανδρέου (19 Φεβρουαρίου 1999 – 20 Μαρτίου 2001 και 24 Οκτωβρίου 2001). Παραιτήθηκε με το ΦΕΚ 289/Γ'/22.11.2001, με τη νέα κυβέρνηση Σημίτη (2000-2004), επί υπουργίας Κ. Σκανδαλίδη (24 Οκτωβρίου 2001 – 13 Φεβρουαρίου 2004).

Βαλασόπουλος Βασίλειος του Ηλία (2001-2004).

Διορίστηκε με το ΦΕΚ 290/Γ'/22.11.2001 επί κυβερνήσεως Κ. Σημίτη λίγο μετά την έναρξη της υπουργικής θητείας του Κ. Σκανδαλίδη (24 Οκτωβρίου 2001 – 13 Φεβρουαρίου 2004) και η παραίτησή του έγινε δεκτή με το ΦΕΚ 74/Γ'/17.3.2004 όταν ανέλαβε η κυβέρνηση του Κ. Καραμανλή στην πρώτη θητεία του Πρ. Παυλόπουλου ως Υπουργού Εσωτερικών (10 Μαρτίου 2004 – 24 Αυγούστου 2007). Το πλήρες βιογραφικό του σημείωμα είναι διαθέσιμο στην [επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου Ηλιούπολης](#) [Τελευταία πρόσβαση: 27 Οκτωβρίου 2017].

Σπουδές

Έχει σπουδάσει Οικονομικά και Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Rostov της π. ΕΣΣΔ (Ισοτιμία: ΑΣΟΕΕ – Τμήμα Οικονομικό) κι έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές

³³ Τα ονόματα των Γενικών Γραμματέων και τα ΦΕΚ διορισμού και παραίτησής τους δόθηκαν στη γράφουσα από τον Διευθυντή Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, κ. Γ. Δέδε. Ο σχετικός Πίνακας βρίσκεται στο Παράρτημα 2.

σε θέματα Περιφερειακής Ανάπτυξης, ενώ είναι κάτοχος μελετητικού πτυχίου Α΄ σε οικονομοτεχνικές μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακού σχεδιασμού.

Επαγγελματική εμπειρία

Είναι Διευθυντής Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) κι έχει διατελέσει στέλεχος σε μεγάλη εταιρία ρούχων, στέλεχος της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης. (Ε.Ε.Τ.Α.Α.), ως υπεύθυνος οργάνωσης και διοίκησης Δημοτικών Επιχειρήσεων και ως μέλος της επιτροπής προγραμματισμού της εταιρείας, υπεύθυνος σε θέματα οργάνωσης – προγραμματισμού, υπεύθυνος σε θέματα χρηματοδοτήσεων την Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέλος της Επιτροπής Οικονομικών της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., μέλος της Επιτροπής για την διαμόρφωση του ΕΑΠΤΑ-1 και ΕΑΠΤΑ-2³⁴ της Τ.Α., και υπεύθυνος (εκπόνηση μελέτης) για την δημιουργία του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Πολιτική δράση

Έχει διατελέσει, μεταξύ άλλων, Δημοτικός Σύμβουλος - Αντιδήμαρχος Οικονομικών - Διοίκησης του Δήμου Ηλιούπολης, Περιφερειάρχης Κρήτης και Κεντρικής Μακεδονίας, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών, Διευθυντής του Πολιτικού Γραφείου του προέδρου του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου, μέλος της Επιτροπής Αυτοδιοίκησης και τοπικών προβλημάτων του ΠΑΣΟΚ, της επιτροπής Κατάρτισης του Προγράμματος του ΠΑΣΟΚ σε θέματα Δημόσιας Διοίκησης, Αποκέντρωσης και Περιφερειακής Ανάπτυξης, σύμβουλος στα Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, επικεφαλής της Επιτροπής για τον Επιχειρησιακό Σχεδιασμό της Αποκέντρωσης του Κράτους με απόφαση του Γ.Α. Παπανδρέου. Σήμερα, ο κ. Βαλασόπουλος είναι Δήμαρχος Ηλιούπολης για δεύτερη θητεία.

Βεζυργιάννης Αθανάσιος του Νικολάου (2004-2006)

Διαδέχτηκε τον κ. Βαλασόπουλο στη θέση του Γενικού Γραμματέα με το ΦΕΚ 74/Γ΄/17.3.2004 και παραιτήθηκε με το ΦΕΚ 89/ΥΟΔΔ/23.11.2006 (κυβέρνηση Καραμανλή, Υπουργός Πρ. Παυλόπουλος, 2004-2007).

Σπουδές

Σπούδασε πολιτικός μηχανικός στο Aachen της Γερμανίας (ΕΝΤΟΣ του Βύρωνα, 2002).

Πολιτική δράση

³⁴ Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Διετέλεσε Δήμαρχος Ψυχικού και ήταν υποψήφιος Νομάρχης Αθηνών το 2002 (ΕΝΤΟΣ του Βύρωνα, 2002). Τον Ιούλιο του 2013 εκλέχτηκε μέλος της πολιτικής επιτροπής της Νέας Δημοκρατίας (Πρώτο Θέμα.gr, 2013).

Γεωργιάδης Πάτροκλος του Βίκτωρα (2006-2009).

Διορίστηκε με το ΦΕΚ 89/ΥΟΔΔ/23.11.2006 και είναι ο δεύτερος κατά σειρά Γενικός Γραμματέας που διορίστηκε κατά τη διάρκεια της πρώτης υπουργικής θητείας του Πρ. Παυλόπουλου και παρέμεινε στη θέση αυτή μέχρι το τέλος και της δεύτερης υπουργικής του θητείας (19 Σεπτεμβρίου 2007 – 11 Σεπτεμβρίου 2009). Η παραίτησή του έγινε δεκτή με το ΦΕΚ 482/ΥΟΔΔ/16.11.2009 όταν ανέλαβε η κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου και Υπουργός διορίστηκε ο Ιω. Ραγκούσης (7 Οκτωβρίου 2009 – 27 Ιουνίου 2011). Το βιογραφικό του είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://www.eklogika.gr/page/gov/gg-cv_dimtaxis [Τελευταία πρόσβαση: 27 Οκτωβρίου 2017].

Σπουδές

Είναι πτυχιούχος της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και έχει παρακολουθήσει μεταπτυχιακά μαθήματα ιστορίας στο ΑΠΘ.

Επαγγελματική εμπειρία

Εργάστηκε ως δημοσιογράφος σε σειρά εφημερίδων και περιοδικών και, στη συνέχεια, ασχολήθηκε με το πολιτικό ρεπορτάζ και την αρθρογραφία. Εργάστηκε ως σύμβουλος έκδοσης στο περιοδικό «ΕΠΙΚΑΙΡΑ». Έχει, επίσης, εργασθεί σε θέσεις ευθύνης (σύμβουλος διοίκησης, new business director, business development manager) σε ιδιωτικές εταιρίες.

Πολιτική δράση

Έχει διατελέσει Ειδικός Γραμματέας του Εθνικού Τυπογραφείου (2004-2006), Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών (2006-2009), μέλος της Πολιτικής Επιτροπής της Νέας Δημοκρατίας και Αναπληρωτής Γραμματέας Μεταναστευτικής Πολιτικής του κόμματος, Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Πολιτικής Προστασίας (2012-2014), Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (2014) (iefimerida.gr, 2014).

Στεφάνου Δημήτριος του Θεοδώρου (2009-2011).

Διαδέχτηκε τον κ. Γεωργιάδη στη θέση του Γενικού Γραμματέα με το ΦΕΚ 510/ΥΟΔΔ/4.12.2009 όταν ανέλαβε η κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου και Υπουργός διορίστηκε ο Ιω. Ραγκούσης (7 Οκτωβρίου 2009 – 27 Ιουνίου 2011). Η παραίτησή του

έγινε δεκτή με το ΦΕΚ 270/ΥΟΔΔ/22.8.2011 όταν ανέλαβε Υπουργός ο Χ. Καστανίδης (27 Ιουνίου 2011 – 11 Νοεμβρίου 2011). Το βιογραφικό του ανακτήθηκε από [άρθρο της ηλεκτρονικής έκδοσης της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ](#). [Τελευταία πρόσβαση: 27 Οκτωβρίου 2017].

Σπουδές

Σπούδασε νομικά.

Επαγγελματική εμπειρία

Εργάστηκε ως δικηγόρος και ως διευθύνων επιμελητής στο Ινστιτούτο για το Γερμανικό και Ευρωπαϊκό Δίκαιο των Πολιτικών Κομμάτων στο Πανεπιστήμιο του Χάγκεν και στο Κέντρο Ανάλυσης και Σχεδιασμού του Υπ. Εξωτερικών μετέχοντας στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό και την ένταξη της Κύπρου καθώς και για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Πολιτική δράση

Διετέλεσε επιστημονικός συνεργάτης στο Γραφείο του Νομικού Συμβούλου του Πρωθυπουργού. Έως το 2009 είχε την ευθύνη της Γραμματείας του Πολιτικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ. Μετά την παραίτησή του από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Εσωτερικών, διετέλεσε για ένα διάστημα Γενικός Γραμματέας Μέσων Ενημέρωσης. Τέλος, διετέλεσε Γενικός Γραμματέας στο Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης επί σειρά ετών και ειδικότερα στη διάρκεια της θητείας των Γιάννη Ραγκούση³⁵, Δημήτρη Ρέππα, Αντώνη Μανιτάκη και του Κυριάκου Μητσοτάκη. Απεβίωσε το 2014 κατά τη διάρκεια της θητείας του ως Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Ξηρός Αθανάσιος του Γεωργίου (2011-2012).

Διορίστηκε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου με το ΦΕΚ 278/ΥΟΔΔ/25.8.2011. Όταν ανέλαβε ο Ευρ. Στυλιανίδης το Υπουργείο Εσωτερικών (21 Ιουνίου 2012 – 24 Ιουνίου 2013) επί κυβερνήσεως Αντ. Σαμαρά, παραιτήθηκε με το ΦΕΚ 367/ΥΟΔΔ/31.7.2012. Το βιογραφικό του είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.eklogika.gr/page/gov/viografika-grammateon> [Τελευταία πρόσβαση: 27 Οκτωβρίου 2017].

³⁵ Κατά πάσα πιθανότητα, το άρθρο αναφέρεται στη θητεία του ως Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών επί υπουργίας Ιω. Ραγκούση, όταν μετονομάστηκε σε Υπουργείο Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και μέχρι τη διάσπασή του σε Υπουργείο Εσωτερικών και Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Σπουδές

Νομικά, πολιτικές επιστήμες.

Επαγγελματική εμπειρία

Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο - Πολιτικός Επιστήμονας, Διδάκτορας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Διετέλεσε Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ολυμπιακής Αεροπορίας Α.Ε. και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου των Μακεδονικών Αερογραμμών Α.Ε.

Πολιτική δράση

Ειδικός συνεργάτης στα υπουργεία Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Μεταφορών και Επικοινωνιών. Ειδικός συνεργάτης στο νομικό γραφείο του πρωθυπουργού (1995-2004). Νομικός Σύμβουλος στην Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος. Ειδικός συνεργάτης στο υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (2009-2010). Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (Ζούγκλα.gr, 2010), Γενικός Γραμματέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ιωαννίδης Ιωάννης του Φοίβου (2012-2015).

Διορίστηκε με το ΦΕΚ 377/ΥΟΔΔ/6.8.2012 επί υπουργίας Ευρ. Στυλιανίδη και παραιτήθηκε με το ΦΕΚ 46/ΥΟΔΔ/9.2.2015 επί κυβερνήσεως Αλ. Τσίπρα και Υπουργίας Ν. Βούτση (27 Ιανουαρίου 2015 – 28 Αυγούστου 2015). Το πλήρες βιογραφικό του ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα https://www.eklogika.gr/page/gov/gg-cv_esoterikon [Τελευταία πρόσβαση 27 Οκτωβρίου 2017].

Σπουδές

Κατέχει πτυχίο από τη Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (1982), MSc στα Εφαρμοσμένα Μαθηματικά από το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ και διδακτορικό τίτλο σπουδών στην Επιστήμη των Υπολογιστών από το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Μπέρκλεϋ (1986).

Επαγγελματική εμπειρία

Καθηγητής του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος και Γενικός Διευθυντής του Ερευνητικού Κέντρου Καινοτομίας στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας, των Επικοινωνιών και της Γνώσης, Αναπληρωτής Διευθυντής του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου του ΕΚ ΑΘΗΝΑ. Συνεργάστηκε

με τη σχολή Επιστήμης των Υπολογιστών του Πανεπιστημίου του Γουισκόνσιν στο Μάντισον, όπου διετέλεσε Καθηγητής έως το 1999.

Πολιτική δράση

Υιός ιστορικού στελέχους του ΠΑ.ΣΟ.Κ., πρώην βουλευτή και πρώην Υπουργού (Το Βήμα.gr, 2012), διετέλεσε Σύμβουλος σε θέματα Πληροφορικής στο Υπουργείο Υγείας (2002-2004), Γενικός Γραμματέας Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στην κυβέρνηση Γ. Α. Παπανδρέου (2009-2011).

Πουλάκης Κωνσταντίνος-Νικόλαος του Ομήρου (2015-2017, 2017-).

Διορίστηκε με το ΦΕΚ 102/ΥΟΔΔ/5.3.2015 για διετή θητεία η οποία παρατάθηκε για άλλα δύο έτη με το ΦΕΚ 75/ΥΟΔΔ/15.2.2017 επί Υπουργίας Παν. Σκουρλέτη (5 Νοεμβρίου 2016 –). Το πλήρες βιογραφικό του βρίσκεται στην ιστοσελίδα https://www.eklogika.gr/page/gov/viografika-grammateon_2015 [Τελευταία πρόσβαση 27 Οκτωβρίου 2017].

Σπουδές

Σπούδασε Μαθηματικά στην Πάτρα.

Επαγγελματική εμπειρία

Σύμφωνα με το ΦΕΚ διορισμού του είναι μόνιμος υπάλληλος του Υπουργείου Οικονομικών και πιο συγκεκριμένα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

Πολιτική δράση

Συμμετείχε από τη φοιτητική του ζωή σε κινήματα και κόμματα της Αριστεράς: «Ρήγας Φεραίος» και Πολυτεχνείο, Κ.Κ.Ε. «Εσωτερικού» και Ελληνική Αριστερά (Ε.ΑΡ.), Κ.Κ.Ε..Υπήρξε ιδρυτικό μέλος του «Συνασπισμού», μέλος της Κεντρικής Πολιτικής Επιτροπής του από το 1989 και μέλος της Πολιτικής του Γραμματείας (2000-2013). Μέλος της Πανελλαδικής Συντονιστικής και έπειτα της Κεντρικής Επιτροπής και της Πολιτικής Γραμματείας του ΣΥ.ΡΙΖ.Α., μέχρι και σήμερα. Νομαρχιακός Σύμβουλος της πλειοψηφίας στη Νομαρχία Μαγνησίας (1994-98 και 1998-2002), υποψήφιος Περιφερειάρχης Θεσσαλίας, Περιφερειακός Σύμβουλος στην πρώτη θητεία της αιρετής Περιφέρειας (2010-2014). Ήταν υπεύθυνος για την Αυτοδιοίκηση εκ μέρους της Πολιτικής Γραμματείας του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. και της Επιτροπής Δημοσκοπήσεων του Συνασπισμού και του ΣΥ.ΡΙΖ.Α.

Από το μικρό αυτό δείγμα είναι δυνατόν να εξαχθούν ορισμένα συμπεράσματα. Εξετάζοντας το επιστημονικό τους προφίλ, προκύπτει ότι τα πρόσωπα που επιλέχθηκαν

για τη θέση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών έχουν αξιόλογες σπουδές, ενώ κάποιοι έχουν ακαδημαϊκή καριέρα και διοικητική εμπειρία από τον ιδιωτικό τομέα. Συγκρίνοντας τους χρόνους διορισμού και παραίτησής τους με τις θητείες των Υπουργών, εξάλλου, προκύπτει ότι κατά κανόνα επρόκειτο για προσωπικές επιλογές του εκάστοτε Υπουργού. Τέλος, από την εξέταση της πολιτικής τους δράσης, οι περισσότεροι προέρχονται από τους κόλπους του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος ενώ κάποιοι ανέπτυξαν και αυτοδιοικητική δράση.

III. Η θεσμική αλλαγή του Ν.4369/2016: Ο Διοικητικός Γραμματέας.

1. Παρουσίαση του νέου θεσμού.

Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου του Ν.4369/2016 (σελ.1-2), ένα από τα δομικά προβλήματα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης είναι η κομματικοποίηση σχεδόν του συνόλου των επιλογών διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού. Επιπλέον, οι μειώσεις τόσο στον αριθμό όσο και στις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων, όπως αυτές επιβλήθηκαν από τα μνημόνια, μετασχημάτισαν τις χρόνιες διοικητικές δυσλειτουργίες σε μια μεγάλη δομική κρίση της δημόσιας διοίκησης. Στις «παραδοσιακές παθογένειες» προστέθηκαν ο κομματισμός, η διαφορετική δηλαδή μεταχείριση υπαλλήλων ή ομάδων υπαλλήλων ανάλογα με τα άμεσα πολιτικά συμφέροντα του κόμματος που βρίσκεται στην κυβερνητική εξουσία, γεγονός που συνετέλεσε στην εμβάθυνση του θεσμικού και εργασιακού κατακερματισμού σε όλη την κλίμακα του δημοσίου τομέα, και η διεύρυνση του αριθμού των «μετακλητών υπαλλήλων» σε σημείο που έφτασε να υπάρχει τόσο αριθμητικά όσο και ποιοτικά μια «παράλληλη διοίκηση» έναντι της τυπικής. Το 1999, επί παραδείγματι, ο αριθμός των Γενικών Γραμματέων (56) ήταν ελάχιστα μικρότερος από εκείνον των Γενικών Διευθυντών (64) (Σωτηρόπουλος, 2001, p. 41).

Όλες οι μελέτες που έχουν εκπονηθεί κατά καιρούς για τη δημόσια διοίκηση καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι το θεμελιώδες πρόβλημα της δημόσιας διοίκησης, από το οποίο προκύπτουν όλα τα άλλα, είναι η κυριαρχία του «πολιτικού υποσυστήματος» έναντι του διοικητικού, η «κομματικοποίηση», όταν δηλαδή το κόμμα υποκαθιστά τη διοίκηση και καθίσταται το ίδιο ένας ιδιότυπος φορέας συνοχής του κράτους και της θεσμικής του μνήμης. Στην πολιτική επιστήμη, το φαινόμενο ερμηνεύτηκε από το μετασχηματισμό των κομμάτων από αντιπροσωπευτικά κοινωνικά

μορφώματα σε «κόμματα του κράτους» (cartel parties), συντελώντας στον υποβιβασμό της διοίκησης σε ένα απολύτως στεγνό γραφειοκρατικό μόρφωμα, χωρίς επαγγελματισμό, χωρίς κοινωνική ευθύνη και χωρίς κανένα κίνητρο. Οι διαπιστώσεις αυτές οδηγούν στο συμπέρασμα ότι καμία σοβαρή προσπάθεια διοικητικής μεταρρύθμισης δεν μπορεί να καρποφορήσει εάν δεν αντιμετωπιστεί αποφασιστικά το πρόβλημα της κομματικοποίησης. Η έλλειψη ουσιαστικών ή δομικών μεταρρυθμίσεων σε σύμπραξη με την ανθεκτικότητα των πελατειακών πρακτικών έχουν κλονίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στους δημόσιους θεσμούς επιτείνοντας την κρίση νομιμότητας και νομιμοποίησης του Κράτους.

Για να είναι επιτυχημένο ένα μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα απαιτείται η εναρμόνισή του με τις εν γένει κοινωνικοπολιτικές και διοικητικές συνθήκες, η ορθολογική του δόμηση με αλληλουχία συγκεκριμένων μέσων-σκοπών, η συνδιαμόρφωσή του – και κατ' επέκτασή η υιοθέτησή του – από το προσωπικό του ευρύτερου δημόσιου τομέα και κυρίως η εφαρμοσιμότητά του, η οποία αποτελεί συνισταμένη πολλών και διαφορετικών παραγόντων. Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται η προωθούμενη μεταρρύθμιση, εισάγοντας ένα ολοκληρωμένο σύστημα επιλογής και εξέλιξης των επιτελικών στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας, της αξιοκρατίας και της ισότητας. Οι βασικοί πυλώνες της μεταρρύθμισης που προωθείται είναι το Εθνικό Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, το σύστημα αξιολόγησης, η βαθμολογική διάρθρωση θέσεων και το σύστημα επιλογής Προϊσταμένων..

Η θεσμική αλλαγή που εισάγεται με τον υπό εξέταση νόμο είναι αναμφισβήτητα η δημιουργία ενός «Εθνικού Μητρώου Επιτελικών Στελεχών» (Ε.Μ.Ε.Σ.) από το οποίο θα επιλέγονται αποκλειστικά τα πρόσωπα που θα στελεχώνουν τις θέσεις των Γενικών Γραμματέων, Αναπληρωτών Γενικών και Ειδικών Γραμματέων των Υπουργείων. Το «Μητρώο» αποτελείται αποκλειστικά από μόνιμο προσωπικό, με αποτέλεσμα ο θεσμός του Γενικού Γραμματέα που μέχρι τώρα στελεχωνόταν με μετακλητό προσωπικό επιλογής του εκάστοτε Υπουργού και κατά κανόνα αποχωρούσε με την αποχώρηση του Υπουργού, να διαδραματίζει πλέον το ρόλο του επικεφαλής της διοίκησης, διατηρώντας τη διοικητική συνέχεια. Η προβλεπόμενη μέθοδος και διαδικασία επιλογής των προσώπων που θα στελεχώνουν τις θέσεις αυτές θα γίνεται από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων (Ε.Σ.Ε.Δ.) που συστήνεται στο Α.Σ.Ε.Π. με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Μεταρρύθμισης της Δημόσιας Διοίκησης και λειτουργεί

υπό την προεδρία του. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση (σελ.4), το Ε.Σ.Ε.Δ. παρέχει τα απαραίτητα εχέγγυα για την προάσπιση της αδιάβλητης, αντικειμενικής και αξιοκρατικής επιλογής με ενιαία κριτήρια και κανόνες δημοσιότητας. Τα κριτήρια επιλογής είναι πλήρως αποσυνδεδεμένα από οποιαδήποτε «κομματική ταυτότητα» και συνίστανται στο συνδυασμό τυπικών και ουσιαστικών προσόντων. Στα πρώτα περιλαμβάνονται η κατοχή διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών και η αποφοίτηση από την Ε.Σ.Δ.Δ.Α. Στα δεύτερα ανήκουν η κατοχή του βαθμού Α' σύμφωνα με το νέο βαθμολόγιο που θεσπίζεται με τον ίδιο νόμο, και η επίτευξη βαθμολογίας μεγαλύτερης ή ίσης του 75 στο νέο σύστημα αξιολόγησης που επίσης εισάγεται με τον Ν.4369/2016. Το Ε.Μ.Ε.Σ. απευθύνεται στο σώμα των δημοσίων υπαλλήλων, αφ' ενός επειδή διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία, συμβάλλοντας στη μεγαλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση και ικανοποίηση του δημόσιου συμφέροντος. Ο αποκλεισμός προσώπων του ιδιωτικού τομέα από το μητρώο στοχεύει στην αποφυγή φαινομένων διαπλοκής και διαφθοράς. Αφ' ετέρου επειδή, όπως κάθε οργανισμός, έτσι και η δημόσια διοίκηση δίνει προτεραιότητα στην αξιοποίηση των δικών της πόρων και μόνον κατ' εξαίρεση μπορεί να χρησιμοποιήσει πόρους από τον ιδιωτικό τομέα, εφόσον δεν καταστεί δυνατή η πλήρωση των ανωτέρω θέσεων από δημόσιους υπαλλήλους. Συνεπώς, η δημιουργία του Ε.Μ.Ε.Σ. αποτελεί πράγματι ριζική αλλαγή επειδή διαρρηγγύνει τον ομφάλιο λώρο με την εκάστοτε πολιτική ηγεσία κι έτσι η Δημόσια Διοίκηση μετατρέπεται από δορυφόρος της σε ανεξάρτητο οργανισμό ικανό να εκπληρώσει την εκ του Συντάγματος επιβαλλόμενη αποστολή της, δηλαδή την εφαρμογή της νομοθετικής πολιτικής και την υλοποίηση των δημόσιων πολιτικών με την ενεργό συμμετοχή της. Η καινοτομία αυτή ικανοποιεί τις αρχές της ισότητας και της παροχής ίσων ευκαιριών για όλους κατά το λόγο της προσωπικής τους αξίας καθώς είναι ένα σύστημα ανοιχτό σε όσο το δυνατόν περισσότερους υποψηφίους. Επίσης, είναι αξιοκρατικό και αντικειμενικό καθώς απουσιάζουν προσχηματικές προϋποθέσεις αποκλεισμού.

Οι διατάξεις που ρυθμίζουν τα σχετικά με το Ε.Μ.Ε.Σ. εντάσσονται στο Μέρος Α' του Ν.4369/2016 και διαρθρώνονται συνολικά σε 13 άρθρα. Σύμφωνα με το αρ.1 του νόμου, στο Ε.Μ.Ε.Σ. εντάσσονται υποψήφιοι για την κάλυψη διοικητικών θέσεων αυξημένης ευθύνης. Πρόκειται για τις θέσεις των «Διοικητικών Γραμματέων», των νέων δηλαδή Γενικών Γραμματέων, Αναπληρωτών Γενικών. και Ειδικών Γραμματέων, όπως προβλέπονται στο αρ.6, καθώς και για τις θέσεις των επικεφαλής των Ν.Π.Δ.Δ.,

όπως προσδιορίζονται στο αρ.8 του εν λόγω νόμου. Το Μητρώο τηρείται ηλεκτρονικά από το Α.Σ.Ε.Π. εξασφαλίζοντας τη διαφάνεια και είναι αναρτημένο στην επίσημη ιστοσελίδα του. Αίτηση εγγραφής στο σύστημα μπορούν να κάνουν ορισμένες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων που έχουν «υψηλά» προσόντα. Συγκεκριμένα, στο μητρώο μπορούν να ενταχθούν τακτικοί πολιτικοί υπάλληλοι και υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, του Δημοσίου, Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού και λοιπών Ν.Π.Δ.Δ., Ανεξάρτητων Αρχών και Ν.Π.Ι.Δ. του Δημοσίου, εφόσον έχουν βαθμό Α΄ σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και έχουν λάβει βαθμολογία ίση ή μεγαλύτερη του 75 για δύο συνεχείς περιόδους αξιολόγησης, υπό την προϋπόθεση ότι εμπίπτουν στις διατάξεις του Μέρους Β΄ του Ν.4369/2016. Επιπλέον, οι ανωτέρω υπάλληλοι πρέπει να έχουν διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ή να είναι απόφοιτοι της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. ή να έχουν διατελέσει Γενικοί Διευθυντές για τουλάχιστον τρία έτη ή Διευθυντές για τουλάχιστον δέκα έτη. Δικαίωμα εγγραφής στο Ε.Μ.Ε.Σ. έχουν επίσης καθηγητές και ερευνητές, το επιστημονικό προσωπικό των Ανεξάρτητων Αρχών³⁶ και οι απόστρατοι αξιωματικοί που είναι απόφοιτοι στρατιωτικών σχολών. Κώλυμα εγγραφής έχουν όσοι εκ των ανωτέρω έχουν καταδικαστεί τελεσίδικα για ποινικό αδίκημα που προβλέπει το αρ.8 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (Ν.3528/2007, ΦΕΚ 26/Α΄/9.2.2007), ή τους έχει επιβληθεί πειθαρχική ποινή ανώτερη του προστίμου αποδοχών τεσσάρων μηνών για οποιοδήποτε πειθαρχικό παράπτωμα μέχρι τη διαγραφή της ποινής, ή βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση (στερητική ή επικουρική, πλήρη ή μερική).

Το Α.Σ.Ε.Π. διαδραματίζει ενεργό ρόλο στη διαδικασία εγγραφής των ενδιαφερομένων και στην τήρηση του μητρώου διασφαλίζοντας τον αδιάβλητο και αντικειμενικό χαρακτήρα της διαδικασίας. Σύμφωνα με το αρ.3 η εγγραφή στο μητρώο πραγματοποιείται με αίτηση που υποβάλλεται ηλεκτρονικά στη σχετική ηλεκτρονική εφαρμογή που τηρείται στην επίσημη ιστοσελίδα του Α.Σ.Ε.Π. Οι αιτούντες υποχρεούνται με δική τους μέριμνα να κοινοποιήσουν αντίγραφο της αίτησης εγγραφής στο μητρώο, η οποία έχει θέση υπεύθυνης δήλωσης του αρ.8 του Ν.1599/1986 στη Διεύθυνση Διοικητικού/Προσωπικού της υπηρεσίας τους, οι οποίες υποχρεούνται να τηρούν κατάσταση με τα στοιχεία του προσωπικού τους που έχουν εγγραφεί στο

³⁶ Στο σχέδιο νόμου είχε οριστεί ότι το επιστημονικό προσωπικό των συνταγματικά κατοχυρωμένων Α.Α. έχει δικαίωμα εγγραφής στο Μητρώο, κάτι που παραλήφθηκε στη διατύπωση του Ν.4369/2016.

Μητρώο και να ενημερώνουν αμελλητί το Α.Σ.Ε.Π. για την τυχόν ύπαρξη λόγου διαγραφής από το Μητρώο που συντρέχει στο πρόσωπο οποιουδήποτε μέλους. Για το σκοπό αυτό οι υπηρεσίες αυτές καλούνται να επιβεβαιώσουν την αλήθεια και ακρίβεια των στοιχείων που διαλαμβάνονται στην αίτηση αναφορικά με τις προϋποθέσεις εγγραφής στο Μητρώο στέλλοντας σχετική βεβαίωση. Το Α.Σ.Ε.Π. έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα για την τήρηση του μητρώου, την εγγραφή και διαγραφή μελών, τον έλεγχο και την επικαιροποίηση και ταυτοποίηση των στοιχείων των μελών του, καθώς και την αναζήτηση συμπληρωματικών ή διευκρινιστικών στοιχείων. Το Α.Σ.Ε.Π. υποχρεούται να επικαιροποιεί ανά τρίμηνο το αναρτημένο Μητρώο. Η εγγραφή στο μητρώο δεν συνεπάγεται οποιαδήποτε υπηρεσιακή μεταβολή για τα μέλη τους, παρά μόνο στην περίπτωση που επιλεγούν να καταλάβουν κάποια από τις θέσεις που περιγράφονται στα άρθρα 6 και 8 (αρ.4). Το άρ.5 ορίζει τις προϋποθέσεις διαγραφής από το μητρώο. Διαγραφή μπορεί να γίνει με αίτηση του ενδιαφερόμενου μέλους. Υποχρεωτική διαγραφή γίνεται από το Α.Σ.Ε.Π. όταν το μέλος δεν λάβει την απαιτούμενη βαθμολογία, δηλαδή λάβει βαθμολογία μικρότερη του 75, για δύο συνεχείς περιόδους αξιολόγησης, εφόσον εμπίπτει στις διατάξεις του Μέρους Β΄ του νόμου, καθώς και αν συντρέξουν οι λόγοι της παρ.2 του άρ.2 για τους οποίους δεν επιτρέπεται εγγραφή στο Μητρώο.

Το αρ.6 είναι η θεμελιώδης διάταξη με την οποία εισάγεται η καινοτομία του Διοικητικού Γραμματέα. Η αρχική διατύπωση του αρ.6 στο σχέδιο νόμου με τίτλο *«Θέσεις φορέων κεντρικής διοίκησης που στελεχώνονται από μέλη του Μητρώου»* είχε ως εξής: *«Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου οι Γενικοί Γραμματείς, Αναπληρωτές Γενικοί Γραμματείς και Ειδικοί Γραμματείς των Υπουργείων, οι οποίοι επιλέγονται από το Μητρώο του άρθρου 1 αναλαμβάνουν την εκτέλεση και διοικητική εφαρμογή της πολιτικής, όπως αυτή καθορίζεται από την Κυβέρνηση και τα όργανά της. Οι Γενικοί Γραμματείς που προΐστανται αυτοτελών Γενικών Γραμματειών δεν επιλέγονται από το Μητρώο του άρθρου 1»*. Το άρθρο τελικά ψηφίστηκε με την υπάρχουσα μορφή του: *«Συνιστώνται θέσεις Διοικητικών Γραμματέων με βαθμό 1ο της κατηγορίας ειδικών θέσεων (Ε.Θ.), που υπάγονται σε κάθε Υπουργό ή Αναπληρωτή Υπουργό. Οι Διοικητικοί Γραμματείς υποστηρίζουν την εκτέλεση και διοικητική εφαρμογή της πολιτικής, όπως αυτή καθορίζεται από την Κυβέρνηση και τα όργανά της. Οι Διοικητικοί Γραμματείς επιλέγονται από το Μητρώο του άρθρου 1. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, καθορίζονται οι*

αρμοδιότητες των Διοικητικών Γραμματέων και ο τρόπος άσκησής τους, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια». Οι Διοικητικοί Γραμματείς θα διορίζονται για τετραετή θητεία, με δικαίωμα ανανέωσης για άλλα τέσσερα χρόνια, χωρίς να μπορεί να υπερβεί την οκταετία σε καμία περίπτωση (άρ.7 παρ.4). Μετά τη λήξη της θητείας τους ή την παύση τους από τις θέσεις στις οποίες διορίστηκαν, αυτοί επανέρχονται στο φορέα όπου υπηρετούσαν πριν από το διορισμό τους

Σύμφωνα με την παρ.1 του αρ.7 για την πλήρωση των θέσεων των Διοικητικών Γραμματέων εκδίδεται πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος από τον οικείο Υπουργό, η οποία δημοσιεύεται τόσο στην επίσημη ιστοσελίδα του οικείου Υπουργείου όσο και στην επίσημη ιστοσελίδα του Α.Σ.Ε.Π. και παραμένει εκεί για δέκα μέρες τουλάχιστον. Το Ε.Σ.Ε.Δ., το οποίο συνιστάται στο Α.Σ.Ε.Π. και συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρ.10, αξιολογεί τα προσόντα των υποψηφίων και υποβάλλει στον αρμόδιο Υπουργό εισήγηση με τους τρεις επικρατέστερους υποψηφίους, από τους οποίους ο Υπουργός υποχρεωτικά επιλέγει έναν και η απόφασή του αυτή δημοσιεύεται στην ΕτΚ. Για την επιλογή των τριών (3) επικρατέστερων υποψηφίων, το Ε.Σ.Ε.Δ. λαμβάνει υπόψη του τα βιογραφικά στοιχεία των υποψηφίων και, κυρίως, τα τυπικά τους προσόντα, το εν γένει επιστημονικό και ερευνητικό έργο τους σε συνάφεια με το προβλεπόμενο περίγραμμα της προκηρυσσόμενης θέσης και την πρότερη συνολικά διοικητική εμπειρία τους. Το Ε.Σ.Ε.Δ. συνεκτιμά την εν γένει προσωπικότητα των υποψηφίων, κατόπιν διενέργειας δομημένης συνέντευξης, στην οποία καλούνται υποχρεωτικά τουλάχιστον δέκα (10) υποψήφιοι για κάθε θέση, εφόσον υπάρχουν. Για τη συνέντευξη τηρείται σχετικό πρακτικό, το οποίο συνυποβάλλεται με την εισήγηση του Ε.Σ.Ε.Δ. στον Υπουργό. Η ως άνω διαδικασία ακολουθείται και αν οι υποψήφιοι είναι λιγότεροι από τρεις (3). Στην περίπτωση αυτή το Ε.Σ.Ε.Δ. υποβάλλει εισήγηση με το σύνολο των υποψηφίων.

Οι ασφαλιστικές δικλείδες που εξασφαλίζουν την αντικειμενικότητα και τη διαφάνεια στην επιλογή των υποψηφίων είναι η τήρηση πρακτικού που είναι διαθέσιμο σε όλους τους υποψηφίους, και η δέσμια αρμοδιότητα του Υπουργού να επιλέγει αποκλειστικά μεταξύ των προτεινόμενων από το ειδικό συμβούλιο. Εξάλλου, προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής ενστάσεων ενώπιον του Α.Σ.Ε.Π. κατά του διορισμού εντός πέντε ημερών από τη δημοσίευση της υπουργικής απόφασης και εξετάζονται εντός τριάντα ημερών από την υποβολή τους (παρ.6). Σε περίπτωση που δεν υποβληθούν υποψηφιότητες ή εάν κριθεί με αιτιολογημένη εισήγηση του Ε.Σ.Ε.Δ.

ότι καμία υποψηφιότητα δεν πληροί τις προδιαγραφές της προκηρυχθείσας θέσης, εκδίδεται εκ νέου πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος από τον οικείο Υπουργό για πλήρωση των ανωτέρω θέσεων από υποψήφιους που δεν υπηρετούν στο δημόσιο τομέα, με την ίδια διαδικασία που προβλέπεται στην παρ.1 του ίδιου άρθρου.

Το Ε.Σ.Ε.Δ. λειτουργεί σε τρία εννεαμελή τμήματα με διετή θητεία. Κάθε τμήμα αποτελείται από τρία μέλη του Α.Σ.Ε.Π. που υποδεικνύονται από τον Πρόεδρό του, έναν Σύμβουλο ή Πάρεδρο του Ν.Σ.Κ. που υποδεικνύεται από τον Πρόεδρό του, τον Πρόεδρο του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. ή ένα μέλος του Επιστημονικού – Εκπαιδευτικού Συμβουλίου ή έναν προϊστάμενο Διεύθυνσης Εκπαιδευτικής Μονάδας του Ε.Κ.Δ.Δ.Α., που υποδεικνύεται από τον Πρόεδρό του, τον Συνήγορο του Πολίτη ή έναν Βοηθό Συνήγορο που ο Συνήγορος υποδεικνύει, έναν εμπειρογνώμονα που ορίζεται από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Μεταρρύθμισης της Δημόσιας Διοίκησης των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α.³⁷, έναν εμπειρογνώμονα σε θέματα διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού, που υποδεικνύεται από την Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.), και έναν εμπειρογνώμονα, που ορίζεται από τις κεντρικές εργοδοτικές οργανώσεις (Σ.Ε.Β., Ε.Σ.Ε.Ε., Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.)³⁸ με τους νόμιμους αναπληρωτές τους. Πρόεδρος του Ε.Σ.Ε.Δ. ορίζεται ένα από τα μέλη του Α.Σ.Ε.Π. Σύμφωνα με το άρ.13 παρ.1, το Ε.Μ.Ε.Σ. τίθεται σε λειτουργία έως το τέλος Ιουλίου του 2016. Το κριτήριο της αξιολόγησης για την ένταξη στο Μητρώο εφαρμόζεται μετά την παρέλευση δύο αξιολογικών περιόδων. Έως το τέλος του Ιουνίου 2016 εκδίδονται οι υπουργικές αποφάσεις συγκρότησης των Ε.Δ.Ε.Σ. Έως το τέλος Σεπτεμβρίου προκηρύσσονται όλες οι σχετικές θέσεις.

Με το άρ.170 Ν.4389/2016 (ΦΕΚ 94/Α/27-5-2016) επήλθαν τροποποιήσεις στα αρ.6,7 και 13 του Ν.4369/2016. Εκτός από τη σύσταση θέσης Διοικητικού Γραμματέα Υπουργείου που υπάγεται στον οικείο Υπουργό, προστέθηκαν οι θέσεις Αναπληρωτή Διοικητικού Γραμματέα, ο οποίος υπάγεται στον Αναπληρωτή Υπουργό του οικείου

³⁷ Συστήθηκε με την υπ' αριθ. 4/10.2.2012 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου (ΦΕΚ 64/ΥΟΔΔ/14.2.2012). Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Μεταρρύθμισης, ενεργώντας στο πλαίσιο των αποφάσεων και κατευθύνσεων του Υπουργικού Συμβουλίου και του Πρωθυπουργού, είναι αρμόδιο για τη διαμόρφωση πολιτικών σχετικά με τη βελτίωση της οργάνωσης, της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας, καθώς και για την άμεση και αποτελεσματική αξιολόγηση των υπηρεσιών και των φορέων της δημόσιας διοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. και την λήψη των αποφάσεων στα θέματα αυτά (αρ.1).

³⁸ Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (Ε.Σ.Ε.Ε.), Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνιών Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.).

Υπουργείου, καθώς και θέσεις Τομεακών Γραμματέων, ως επικεφαλής των Γενικών Γραμματειών που προβλέπονται στο αρ.51 του Π.Δ.63/2005, και Ειδικών Τομεακών Γραμματέων, οι οποίοι προΐστανται των Ειδικών Γραμματειών. Οι διατάξεις που διέπουν τις θέσεις των Γενικών Γραμματέων που προΐστανται αυτοτελών Γενικών Γραμματειών παραμένουν σε ισχύ. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι στο σχέδιο του Ν.4369/2016 οι τελευταίοι εξαιρούνταν ρητά από τη διαδικασία επιλογής από το μητρώο.

Μια ακόμη σημαντική αλλαγή που επήλθε μετά την τροποποίηση του αρ.7, πέρα από τον τίτλο που άλλαξε αυτονόητα, είναι ότι πλέον δικαίωμα υποβολής υποψηφιότητας για μία εκ των θέσεων του αρ.6, όπως τροποποιήθηκε, θα έχουν και πρόσωπα από τον ιδιωτικό τομέα εξαρχής και όχι υπό την προϋπόθεση ότι δεν βρέθηκαν κατάλληλοι υποψήφιοι από το μητρώο.

Στο αρ.13 τροποποιούνται τα χρονοδιαγράμματα: έως 30.9.2016 προκηρύσσονται όλες οι θέσεις Διοικητικών και Αναπληρωτών Διοικητικών Γραμματέων και έως 31.12.2016 ολοκληρώνεται η πλήρωση των θέσεων αυτών. Έως 30.9.2017 προκηρύσσονται όλες οι θέσεις των Τομεακών και Ειδικών Τομεακών Γραμματέων και έως 31.12.2017 ολοκληρώνεται η πλήρωση των θέσεων αυτών. Τέλος, οι κατά το χρόνο δημοσίευσης του παρόντος υπηρετούντες Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, Αναπληρωτές Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς, προϊστάμενοι Γενικών και Ειδικών Γραμματειών, εκτελούν κανονικά τα καθήκοντά τους μέχρι την παύση τους με απόφαση του Πρωθυπουργού, η οποία πρέπει να έχει εκδοθεί μέχρι τις 31.12.2017 για τους Γενικούς Γραμματείς Υπουργείων και τους Αναπληρωτές Γενικούς Γραμματείς Υπουργείων, και μέχρι τις 30.6.2018 για τους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς, προϊσταμένους Γενικών και Ειδικών Γραμματειών, εκτός και αν οι θέσεις αυτές έχουν ήδη καταργηθεί κατά την αναμόρφωση της νομοθεσίας περί Κυβέρνησης και κυβερνητικών οργάνων.

Σε περίπτωση κένωσης με οποιονδήποτε τρόπο θέσης Γενικού Γραμματέα Υπουργείου, Αναπληρωτή Γενικού Γραμματέα Υπουργείου, Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα, προϊσταμένου Γενικής ή Ειδικής Γραμματείας, πριν τη θέση σε λειτουργία του Μητρώου του άρθρου 1, αυτή πληρούται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, όπως αυτές ίσχυαν μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και οι τοποθετούμενοι σε αυτές εκτελούν κανονικά τα καθήκοντά τους μέχρι την παύση τους ή την κατάργηση της θέσης τους σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο. Σε περίπτωση που οι θητείες των

επιλεγμένων στις θέσεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 συμπέσουν χρονικά με τις θητείες των Γενικών Γραμματέων Υπουργείων, Αναπληρωτών Γενικών Γραμματέων Υπουργείων, Γενικών και Ειδικών Γραμματέων, προϊσταμένων Γενικών και Ειδικών Γραμματειών, οι αρμοδιότητες των τελευταίων συνίστανται στην εξασφάλιση του πολιτικού συντονισμού και στην αποτελεσματική υιοθέτηση της κυβερνητικής πολιτικής, όπως αυτή καθορίζεται από την Κυβέρνηση και τα όργανά της.

Σύμφωνα με την έκθεση του Α.Σ.Ε.Π. για το 2016 (Απόφαση υπ' αρ.9337/29.5.2017, ΦΕΚ 1935/Β'/2.6.2017), το Ε.Μ.Ε.Σ. τέθηκε σε λειτουργία στις 8 Ιουλίου 2016 και η πρώτη ανάρτηση του Μητρώου στην ιστοσελίδα του ΑΣΕΠ έγινε στις 05.10.2016. Το Μητρώο αυτό επικαιροποιήθηκε από το ΑΣΕΠ επτά φορές εντός του 2016 με ημερομηνία τελευταίας ανάρτησης για το 2016 τις 22.12.2016. Στις 31.12.2016 ο αριθμός των εγγεγραμμένων στο Μητρώο βάση των υπευθύνως δηλούμενων από τους ίδιους στοιχεία ανερχόταν σε 1016 ενώ οι προϋποθέσεις εγγραφής είχαν επιβεβαιωθεί με τις αρμόδιες Διευθύνσεις Διοικητικού/Υπηρεσίες Προσωπικού για 759 υποψηφίους. Ο αριθμός των αιτήσεων που βρίσκονταν σε κατάσταση επεξεργασίας κατά την ίδια ημερομηνία ανερχόταν σε 1441. Το ΑΣΕΠ από την αρχή λειτουργίας του Μητρώου χειρίστηκε πληθώρα έγγραφων και προφορικών ερωτημάτων αναφορικά με τη δυνατότητα και τη διαδικασία εγγραφής υποψηφίων στο Μητρώο, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών θεμάτων, και εξέδωσε σχετικές οδηγίες και διευκρινίσεις, όπου κρίθηκε απαραίτητο.

Έως 31.12.2016 η διαδικασία επιλογής από το Μητρώο για τη στελέχωση των προβλεπόμενων επιτελικών θέσεων δεν είχε ξεκινήσει καθώς έπρεπε να προηγηθούν τα ακόλουθα βήματα που δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα του ΑΣΕΠ: α) έκδοση Π.Δ. περί καθορισμού αρμοδιοτήτων για τις θέσεις Γραμματέων του άρθρου 6, β) έκδοση πρόσκλησης ενδιαφέροντος από τους κατά περίπτωση αρμοδίους υπουργούς για τις θέσεις Γραμματέων του άρθρου 6 και για τις θέσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα του άρθρου 8 και γ) σύσταση του Ε.Σ.Ε.Δ. Τον Αύγουστο του 2017 εκδόθηκε το Π.Δ.81/2017 (ΦΕΚ 113/Α'/4.8.2017) σχετικά με τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των Διοικητικών και Αναπληρωτών Διοικητικών Γραμματέων Υπουργείων και των Τομεακών και Ειδικών Τομεακών Γραμματέων και του τρόπου άσκησης αυτών. Μέχρι στιγμής (Οκτώβριος 2017) υπάρχουν συνολικά πάνω από 1.600 εγγραφές στο Μητρώο.

Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι η ΕΝ.ΑΠ. έχει επισημάνει τα προβλήματα λειτουργίας της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Δ.Τ.	ΠΡΟΪΟΔΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	ΠΡΟΪΟΔΟΣ ΤΕΛ. ΔΙΟΧΗΣ	ΠΡΟΪΟΔΟΣ ΔΙΟΧΗΣ	ΕΠΙΛΕΞ. ΔΙΟΧΗΣ	ΠΤΥΧΙΟ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΑΠΟΦΟΙΤΗΣ Α.Δ.Ε.Π.Ο./Α.Σ.Π./Α.Σ.Π./Σ.Π.Α.Κ	ΣΕΝΗ ΓΑΣΙΑ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ**	
1	ΑΒΑΡΚΙΩΤΗΣ	ΙΩΑΝΝΕΣ	ΘΕΩΔΩΡΟΣ	ΑΝ153161	3	ΜΟΝΑΔΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ Κ.Ε.	0	0	0	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ -Τμήμα: ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΔΙΕΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ -Περιφέρεια: ΞΑΝΘΗ & ΦΥΛΑΔΙΑ			ΓΑΛΙΚΑ, ΓΡΕΚΙΚΑ, ΑΓΓΛΙΚΑ		
2	ΑΡΑΜΑΛΙΩΟΥ	ΕΡΙΝΗ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΚ434482	3	ΔΡΑΜΑ ΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΕΝΔΙΑ ΤΑΜΕΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣ				ΤΕΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τμήμα: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - Περιφέρεια: ΔΙΟΧΗΝ ΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΕΥΘ.			ΑΓΓΛΙΚΑ		
3	ΑΤΣΑΚΑΚΟΥ	ΕΡΙΝΗ	ΠΕΤΡΟΣ	ΑΕ754448	3	5Η ΔΙΟΧΗΝ ΥΠΕΥΘΟΚΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	0	0	0	ΤΕΙ ΑΚΑΔΗΜΕΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τμήμα: ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ & ΔΙΑΤΡΟΦΙΑΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΟΛΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΥΠΕΥΘ. - Περιφέρεια: ΘΗΡΑΣΙΑ ΥΠΕΥΘ.			ΑΓΓΛΙΚΑ		
4	ΑΤΣΑΚΑΚΟΥ	ΘΙΑΦΑΝΗ	ΑΠΕΛΗΣ	ΑΚ528235	3	ΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΔΙΕΥΘΗΚΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΓΥΛΙΔΑΣ (Κ.Α.Π.Π.Α)				ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΒΕΛΓΙΟΥ - Τμήμα: ΔΙΟΧΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΒΕΛΓΙΟΥ - Περιφέρεια: ΜΑΤΕΡ ΑΔΙΕΥΘΗΚΤΩΝ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ			ΑΓΓΛΙΚΑ, ΓΡΕΚΙΚΑ	ΝΑΙ	
5	ΑΤΣΑΚΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΛΕΞΙΟΣ	ΑΚ737804	3	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ				ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ - Τμήμα: ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΤΕΤΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - Περιφέρεια: ΔΙΟΧΗΝ ΥΠΕΥΘΟΚΗ			ΑΓΓΛΙΚΑ	ΝΑΙ	
6	ΑΤΣΑΚΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	ΑΕ171134	3	ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΜΩΒΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ				ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τμήμα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	University of Wales, Bangor, UK - Περιφέρεια: MA in BANKING AND FINANCE			ΑΓΓΛΙΚΑ	ΝΑΙ	
7	ΑΤΣΑΚΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Α450985	3	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΧΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ				ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΓΙΟΥ - Τμήμα: ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟ ΜΗΤΑΛΩΣΕΩΝ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΓΙΟΥ - Περιφέρεια: ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΑ			ΑΓΓΛΙΚΑ	ΝΑΙ	
8	ΑΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΑΛΙΩΤΗΣ	ΦΩΤΙΟΣ	Σ270688	3	ΥΠΕΥΘΟΚΗ ΥΠΕΥΘΟΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ				ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ - Τμήμα: ΝΟΣΗΜΑΤΙΚΗΣ	Πανεπιστήμιο Ύψους - Περιφέρεια: Εθνική Γραμμή Αεροπορίας Υψους				ΝΑΙ	
9	ΑΤΣΑΚΟΥ	ΕΛΕΝΗ	ΑΔΑΜΑΚΙΟΣ	ΑΚ097453	3	ΥΠΕΥΘΟΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΩΒΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΕΥΘΟΚΗΣ				ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τμήμα: ΑΓΡΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΕΩΡΕΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ - Περιφέρεια: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΜΕ ΣΤΙΧΟ: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΡΟΦΗΣ ΚΑΜΥΡΕΣΕΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ			ΑΓΓΛΙΚΑ	ΝΑΙ	
10	ΑΥΓΑΡΑΤΟΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΑΚ961199	3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ				ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τμήμα: ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - Περιφέρεια: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΜΕ ΣΤΙΧΟ: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΡΟΦΗΣ ΚΑΜΥΡΕΣΕΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - Περιφέρεια: ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ Π.Θ. ΒΕΜΑ "ΜΕΤΕΩΡΕΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΑΡΤΥΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΧΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΧΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΤΑΘΩΝ			ΓΑΛΙΚΑ, ΑΓΓΛΙΚΑ	ΝΑΙ

Εικόνα 6 Το Μητρώο

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Δ.Τ.	ΠΡΟΪΟΔΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	ΠΡΟΪΟΔΟΣ ΤΕΛ. ΔΙΟΧΗΣ	ΠΡΟΪΟΔΟΣ ΔΙΟΧΗΣ	ΕΠΙΛΕΞ. ΔΙΟΧΗΣ	ΠΤΥΧΙΟ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΑΠΟΦΟΙΤΗΣ Α.Δ.Ε.Π.Ο./Α.Σ.Π./Α.Σ.Π./Σ.Π.Α.Κ	ΣΕΝΗ ΓΑΣΙΑ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ**	
1611	ΚΥΚΟΠΟΥ	ΘΕΩΔΩΡΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	ΑΒ504837	3	ΥΠΟΧΡΕΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ - ΓΡΕΚΙΚΑ ΠΡΑΞΑΤΑ (ΘΜΕΙΩΣΗ ΕΙΣΟΔΩΝ)				ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ - Τμήμα: ΔΙΟΧΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - Τμήμα: ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΧΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΕΩΡΕΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ - Περιφέρεια: ΔΙΟΧΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ			ΑΓΓΛΙΚΑ	ΝΑΙ	
1612	ΝΟΥΜΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΑΒ913984	3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ				ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τμήμα: ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - Περιφέρεια: ΔΙΑΚΕΝΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ CAROLPP UNIVERSITY - Περιφέρεια: ΔΙΟΧΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (MBA)	ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Περιφέρεια: ΧΗΜΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ			ΑΓΓΛΙΚΑ	ΝΑΙ
1624	* Προσθήκες εγγραφής															
1625	1 Τακτικό πτυχιόιο υπάλληλου, μέλους και υπάλληλου με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου κατάρτιση χρόνου (Δ.Α.Α.) κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με βαθμό Α', του Διευθυντή, Αποκεντρωμένης Διοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Η.Π.Δ.Δ.), οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή και Β' βαθμού, Ανάπτυξης Αγρών και κτηνιατρικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι είναι κάτοχοι αναγνωριστικού διοικητικού κωδικού.															
1626	2 Τακτικό πτυχιόιο υπάλληλου, μέλους και υπάλληλου με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου κατάρτιση χρόνου (Δ.Α.Α.) κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με βαθμό Α', του Διευθυντή, Αποκεντρωμένης Διοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Η.Π.Δ.Δ.), οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή και Β' βαθμού, Ανάπτυξης Αγρών και κτηνιατρικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι είναι απόφοιτοι της Εθνικής Σχολής Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης του Εθνικού Κέντρου Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Α.Δ.Α.).															
1627	3 Τακτικό πτυχιόιο υπάλληλου, μέλους και υπάλληλου με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου κατάρτιση χρόνου (Δ.Α.Α.) κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με βαθμό Α', του Διευθυντή, Αποκεντρωμένης Διοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Η.Π.Δ.Δ.), οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή και Β' βαθμού, Ανάπτυξης Αγρών και κτηνιατρικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι είναι κάτοχοι αναγνωριστικού μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών τουλάχιστον 2 έτη πριν από την ημερομηνία της εγγραφής.															
1628	4 Τακτικό πτυχιόιο υπάλληλου, μέλους και υπάλληλου με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου κατάρτιση χρόνου (Δ.Α.Α.) κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με βαθμό Α', του Διευθυντή, Αποκεντρωμένης Διοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Η.Π.Δ.Δ.), οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή και Β' βαθμού, Ανάπτυξης Αγρών και κτηνιατρικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι είναι κάτοχοι αναγνωριστικού μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών τουλάχιστον 2 έτη πριν από την ημερομηνία της εγγραφής.															
1629	5 Τακτικό πτυχιόιο υπάλληλου, μέλους και υπάλληλου με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου κατάρτιση χρόνου (Δ.Α.Α.) κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με βαθμό Α', του Διευθυντή, Αποκεντρωμένης Διοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Η.Π.Δ.Δ.), οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή και Β' βαθμού, Ανάπτυξης Αγρών και κτηνιατρικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι είναι κάτοχοι αναγνωριστικού μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών τουλάχιστον 2 έτη πριν από την ημερομηνία της εγγραφής.															
1630	6 Καθήκοντες είναι των βαθμών και θέσεων Πανεπιστημίων και μέλη ΕΠ.Ε.Υ. καθώς και μέλη Ε.Δ.Π. και Ε.Ε.Π. των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. της ημερομηνίας 4/11/2017 και ΕΠ.Υ. των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. της ημερομηνίας 4/11/2017, ταίριας κατηγορίας γνήσιας ή ανόμοιας, καθώς και οι αντιστοιχούντες της παραγράφου 2 του άρθρου 18 του ν. 4310/2014 (Α. 258) των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων, καθώς και των Ερευνητικών Κέντρων της Καβάλας Αθηνών.															
1631	7 Επιπαιτησικό προσωπικό των Ανάπτυξης Αγρών, με πιστοποίηση τουλάχιστον 2 έτη πριν από την ημερομηνία της εγγραφής.															
1632	8 Απόφοιτοι εδαμιακού που είναι απόφοιτοι της Ανώτατης Διοικητικής Σχολής Πολέμου (Α.Δ.Σ.Π.), της Ανώτατης Σχολής Πολέμου (Α.Σ.Π.), της Νοσητικής Σχολής Πολέμου (Ν.Σ.Π.) και της Σχολής Πολέμου Αεροπορικών Καταρτίσεων (Σ.Π.Α.Κ.).															
1633																
1634	** Ειδικός Στοιχείο															
1635	Επισημαίνεται ότι οι προσθήκες εγγραφών στην επιβεβαιωμένη με τις αρμόδιες Διοικήσεις Διοικητικού Προσωπικού μόνο για εκείνους τους υπαλλήλους για τους οποίους υπάρχει η ένδειξη «ΝΑΙ» στη στήλη «ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ». Οι λοιποί υπάλληλοι που φέρουν πιστοποίηση στον και είναι στην κατάσταση με βάση τα υποδείγματα που είναι από τον ισχύοντα νόμο, χωρίς να την οικειοκίνητο είναι η διοίκηση να επιβεβαιώσει την προσθήκη εγγραφής.															
1636																
1637																
1638																

Εικόνα 7 Η τελευταία εγγραφή του Μητρώου

2. Η υποδοχή του νέου θεσμού.

Η θεσμική αλλαγή από τον Γενικό στο Διοικητικό Γραμματέα αποτέλεσε αντικείμενο κριτικής, θετικής και αρνητικής, από τα υπόλοιπα κόμματα της Βουλής, από τους συμμετέχοντες στη διαβούλευση των διατάξεων του νομοσχεδίου και από

τους ενδιαφερόμενους φορείς, αρκετοί εκ των οποίων, περίπου είκοσι³⁹, έλαβαν μέρος στις συνεδριάσεις της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης που πραγματοποιήθηκαν στη Βουλή με σκοπό την επεξεργασία και εξέταση του εν λόγω νομοσχεδίου Στη συνέχεια του κεφαλαίου, παρουσιάζονται οι κυριότερες απόψεις, όπως διατυπώθηκαν στις συνεδριάσεις στη Βουλή (Βουλή των Ελλήνων, 2016)⁴⁰.

Η δημιουργία του Εθνικού Μητρώου Επιτελικών Στελεχών και η στελέχωση θέσεων ευθύνης από μέλη του Μητρώου επιδοκιμάστηκε σε γενικές γραμμές ως ένα σημαντικό βήμα προς την αναδιάταξη της σχέσης πολιτικής και διοίκησης υπέρ της τελευταίας συμβάλλοντας στην διασφάλιση της θεσμικής μνήμης στη λειτουργία του κράτους και καταργώντας την «παράλληλη διοίκηση». Δεν έλειψαν, ωστόσο, επισημάνσεις για τη βελτίωση των προβλέψεων του νομοσχεδίου, ή και εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις.

Η επιλογή της Κυβέρνησης να εντάξει στο Μητρώο αποκλειστικά προσωπικό του δημόσιου τομέα αποτέλεσε «μήλον της έριδος» στις συνεδριάσεις. Από τη μια πλευρά αξιολογήθηκε κυρίως από τους εκπροσώπους του Διοικητικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Δ.Ε.Ε.)⁴¹, του Συλλόγου Εργαζομένων Α.Σ.Ε.Π. (ΣΥ.ΑΣΕΠ.), του Σωματείου Εργαζομένων εκ μεταφοράς Ι.Δ.Α.Χ. Δημοσίου και από τους εισηγητές του ΣΥ.ΡΙΖ.Α ως εύστοχη επιλογή. Η θέση της Α.Δ.Ε.Δ.Υ⁴² ήταν επιφυλακτική. Δεδομένου ότι γίνεται προσπάθεια αναδιάταξης του δημόσιου τομέα, η προσπάθεια αυτή πρέπει να στηριχτεί στα στελέχη του δημόσιου τομέα. Όπως μια ιδιωτική επιχείρηση, για να αναδιαταχθεί, βασίζεται πρώτα απ' όλα στον ιδιωτικό τομέα, κάτι ανάλογο πρέπει να συμβεί και για το δημόσιο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν προσοντούχοι

³⁹ ΕΝ.ΑΠ., Διοικητικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Δ.Ε.Ε.), Αδιόριστοι Επιτυχόντες Διαγωνισμού ΑΣΕΠ 1997-1998, Α.Δ.Ε.Δ.Υ., Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων, Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.), Πρώην Εκπαιδευτικοί σε Διαθεσιμότητα, Ομοσπονδία Δικαστικών Υπαλλήλων Ελλάδος, Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.), Σύλλογος Υπαλλήλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Ένωση Διοικητικών Δικαστών, Τομέας Μάνατζμεντ Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης και Ελληνική Εταιρία Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΤΟΜΔΔΑ-ΕΕΔΕ), Ένωση Περιφερειών Ελλάδος, Σωματείο Εργαζομένων εκ μεταφοράς ΙΔΑΧ Δημοσίου, Σωματείο Εργαζομένων Νοσοκομείου «Παπαγεωργίου» Θεσσαλονίκης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο,

⁴⁰ Δεδομένου ότι πρόκειται για έναν νόμο με πολλαπλό περιεχόμενο, κάποιοι φορείς πήραν θέση για ζητήματα που δεν εμπίπτουν στην παρούσα εργασία.

⁴¹ Οργανισμός συσπείρωσης διοικητικών επιστημόνων και διοικητικών στελεχών που έχει μη κερδοσκοπικό και μη συντεχνιακό χαρακτήρα

⁴² Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων: συνδικαλιστική οργάνωση των δημοσίων υπαλλήλων.

στον ιδιωτικό τομέα ή ότι αυτοί απαξιώνονται (Δ.Ε.Ε.). Αυτό, μάλιστα, φαίνεται από τη διατύπωση της παρ.2 του άρ.7 στο σχέδιο νόμου το οποίο προβλέπει ότι σε περίπτωση που, για την θέση που προκηρύχθηκε, κριθούν ακατάλληλοι όλοι οι υποψήφιοι που προέρχονται από το μητρώο, προσκαλούνται να δηλώσουν υποψηφιότητα για τη θέση αυτή υποψήφιοι που δεν υπηρετούν στο δημόσιο τομέα. Η διάταξη αυτή, πάντως, επικρίθηκε από βουλευτή της Χρυσής Αυγής ότι δίνει τη δυνατότητα στον κάθε Υπουργό να στελεχώνει τις ανώτερες θέσεις με μια κατ' επίφαση νομιμότητα. Εξάλλου, οι άνθρωποι που εργάζονται στον δημόσιο τομέα μοιράζονται έναν κοινό κώδικα αξιών, διαφορετικό από τον αξιακό κώδικα του ιδιωτικού τομέα. Δείχνοντας εμπιστοσύνη στους δημόσιους υπαλλήλους, αυξάνεται το ηθικό τους και τους παρέχεται κίνητρο να προσπαθήσουν περισσότερο. Σε κάθε περίπτωση, η αξιοποίηση του ήδη υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού εξοικονομεί πόρους (Δ.Ε.Ε.). Τέλος αποτρέπεται το φαινόμενο των «περιστρεφόμενων θυρών»⁴³ (ΣΥ.ΑΣΕΠ.). Το δημόσιο διαθέτει υπαλλήλους με εξαιρετικές σπουδές και σε κάθε περίπτωση οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν την ευκαιρία να βελτιώσουν τα προσόντα τους μέσα από τις προβλεπόμενες διαδικασίες επιμόρφωσης ώστε να μπορέσουν να υπηρετήσουν καλύτερα την κρατική μηχανή (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.). .

Από την άλλη πλευρά, υπήρξαν ενστάσεις ως προς τον αποκλεισμό του ιδιωτικού τομέα από το μητρώο επειδή η Δημόσια Διοίκηση θα στερηθεί τη δυνατότητα αξιοποίησης καταρτισμένου και έμπειρου ανθρώπινου δυναμικού και τεχνογνωσίας, εισροών νέας γνώσης και σύγχρονων πρακτικών διοίκησης μειώνοντας την αποτελεσματικότητά του (Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Ο.Κ.Ε.⁴⁴). Άλλωστε, οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα θα αναλάμβαναν αμισθί τις θέσεις αυτές (Ένωση Κεντρώων). Υπήρξε μάλιστα και πρόταση από τη Νέα Δημοκρατία δημιουργίας ενός δεύτερου μητρώου στο οποίο να εγγράφονται πρόσωπα από τον ιδιωτικό τομέα. Δίνοντας την ευκαιρία σε εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα να αναλάβουν θέσεις ευθύνης του δημόσιου τομέα, μεγαλώνει η πιθανότητα τόσο της επιστροφής στην Ελλάδα προσοντούχων νέων και επιστημόνων όσο και του περιορισμού της

⁴³ Η πρακτική δηλαδή κάποιων στελεχών του ιδιωτικού τομέα να αναλαμβάνουν επιτελικές θέσεις στο δημόσιο και μετά να επιστρέφουν στον ιδιωτικό τομέα σε υψηλόβαθμες θέσεις

⁴⁴ Συνταγματικά κατοχυρωμένος θεσμός που στηρίζεται στον τριμερή διαχωρισμό των εκπροσωπούμενων συμφερόντων (εργοδότες, εργαζόμενοι στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, και οι υπόλοιπες κατηγορίες, όπως αγρότες, ελεύθεροι επαγγελματίες, καταναλωτές κ.α.). Η αποστολή της προβλέπεται στο αρ.82 παρ.3 Σ.: η διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, καθώς και η διατύπωση γνώμης επί των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που παραπέμπονται σε αυτήν.

μετανάστευσης αυτών στο εξωτερικό (Νέα Δημοκρατία)⁴⁵. Υπέρ της εντάξεως στο Μητρώο και του ιδιωτικού τομέα τέθηκαν οι Ο.Κ.Ε., η Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.⁴⁶ με γραπτό υπόμνημα., οι ΤΟΜΔΔΑ-ΕΕΔΕ⁴⁷, η Ένωση Περιφερειών Ελλάδος, η Νέα Δημοκρατία, η Δημοκρατική Συμπράταξη (ΠΑ.ΣΟ.Κ-ΔΗΜ.ΑΡ.), η Ένωση Κεντρώων. Τέλος, υποστηρίχθηκε από τη Νέα Δημοκρατία ότι τα κριτήρια επιλογής δεν είναι αρκούντως ορισμένα και αυτό μπορεί να δημιουργήσει προσφυγές στα διοικητικά δικαστήρια ⁴⁸.

Γενικά, ως προς τις κατηγορίες προσωπικού του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που θα μπορούσαν ή θα έπρεπε να έχουν δικαίωμα ένταξης στο Μητρώο ή, αντίθετα, να αποκλειστούν, ακούστηκαν πολλές απόψεις. Ενδεικτικά, αναφέρθηκε ότι οι δικηγόροι (Ένωση Κεντρώων), οι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος, Κ.Ε.Δ.Ε. και Ένωση Περιφερειών Ελλάδος) και το ειδικό επιστημονικό προσωπικό όλων των Ανεξάρτητων Αρχών και όχι μόνο των συνταγματικά κατοχυρωμένων πρέπει να ενταχθούν στο μητρώο. Η τελευταία παρατήρηση, η οποία έγινε από τον Σ.Υ.Α.Σ.Ε.Π., ενσωματώθηκε εν τέλει στο νομοσχέδιο, όπως ψηφίστηκε από τη Βουλή, αλλάζοντας τη διατύπωση της περ. γ της παρ.1 του αρ.2. Προτάθηκε, επίσης, από τον ίδιο φορέα να εξαιρεθούν από το Μητρώο οι απόστρατοι αξιωματικοί με το σκεπτικό ότι πρόκειται για συνταξιούχους που έχουν αποσυρθεί από τη δημόσια διοίκηση. Τελικά, ο ιδιωτικός τομέας δεν εντάχθηκε στο μητρώο αλλά με το άρ.170 Ν.4389/2016 τροποποιήθηκε το αρ.7 του εν λόγω νομοσχεδίου και μετέπειτα Ν.4369/2016, ορίζοντας ότι υποψηφιότητα για μία εκ των θέσεων που προβλέπει το αναθεωρημένο αρ.6 επιτρέπεται να θέσουν και άτομα από τον ιδιωτικό τομέα και ένας εκ των τελικών υποψηφίων επιτρέπεται να προέρχεται από τον ιδιωτικό τομέα.

Τη δική της άποψη εξέφρασε η Νέα Δημοκρατία, οι βουλευτές της οποίας επέμειναν ότι το πρόσωπο που αναλαμβάνει τη θέση του Γενικού Γραμματέα πρέπει να επιλέγεται

⁴⁵ Φαινόμενο γνωστό ως brain drain.

⁴⁶ Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας

⁴⁷ Η Ελληνική Εταιρία Διοικήσεως Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ) είναι σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με αποστολή τη συμβολή στην ανάπτυξη και προώθηση της εφαρμογής των σύγχρονων αρχών, μεθόδων και τεχνικών του Management σε κάθε συλλογική προσπάθεια τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και η ανάδειξη της σημαντικότητας του ρόλου των ασκούντων διοίκηση. Τομέας Μάνατζμεντ Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης: Ο Τομέας Μάνατζμεντ Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΤΟΜΔΔΑ) ιδρύθηκε το 1999 με τον χαρακτήρα του Ινστιτούτου. Μετεξελίχθηκε σε Τομέα το 2009. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της ΕΕΔΕ αποβλέπει στην έρευνα, μελέτη και διάδοση των αρχών του Μάνατζμεντ στο χώρο της Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα για την βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους.

⁴⁸ Διατυπώθηκε υπό τη μορφή ερώτησης προς την Πρόεδρο των Διοικητικών Δικαστών.

από τον οικείο Υπουργό επειδή καλείται να εφαρμόσει την πολιτική που ο ίδιος χαράσσει και ότι, εν πάσει περιπτώσει, οι Γενικοί Διευθυντές, οι Διευθυντές και οι Τμηματάρχες είναι υπεύθυνοι για τη διατήρηση της θεσμικής μνήμης της διοίκησης. Υποστήριξαν δε ότι το ζητούμενο δεν είναι η αποπολιτικοποίηση αλλά η αποκομματικοποίηση και πρότειναν επ' αυτού όσοι πολιτεύονται ή έχουν πολιτευτεί στο παρελθόν να αποκλείονται για εύλογο διάστημα από τη δημόσια διοίκηση, και αντιστρόφως, όσοι διατελούν ή έχουν διατελέσει Γ.Γ. να απέχουν από τον πολιτικό βίο για ικανό διάστημα. Η τετραετής θητεία αξιολογήθηκε από την Ο.Κ.Ε. ως θετική πρόβλεψη με το σκεπτικό ότι συμπληρώνει την προσπάθεια περιορισμού της πολιτικής ανάμειξης στην επιλογή Γενικού Γραμματέα, όπως επίσης και η σύσταση των Ειδικών Συμβουλίων Επιλογής Διοικήσεων. Ωστόσο, επισημάνθηκε ότι η σύνθεση των συμβουλίων αυτών όπως προβλέπεται στο άρ.10 του νομοσχεδίου δεν διασφαλίζει την αναγκαία τεχνογνωσία και εμπειρία στην επιλογή στελεχών και προτάθηκε να προηγείται διαδικασία αξιολόγησης από επιτροπή εμπειρογνομόνων ειδικευμένων στην επιλογή προσωπικού που θα αναλάβει το έργο επαγγελματικά (ΤΟΜΔΔΑ-ΕΕΔΕ). Σύμφωνα με το Κ.Κ.Ε., ο Υπουργός έχει σε κάθε περίπτωση την τελική επιλογή καθώς το ειδικό συμβούλιο απλώς εισηγείται ενώ θεωρήθηκε άστοχη επιλογή η συμμετοχή εκπροσώπων των εργοδοτικών οργανώσεων στη σύνθεση του ειδικού συμβουλίου. Και η Νέα Δημοκρατία αναφέρθηκε στο θέμα αυτό⁴⁹.

Επιπλέον, ετέθησαν ορισμένα ζητήματα ως προς την ομοιόμορφη εφαρμογή του νέου θεσμού. Πρώτον, σχολιάστηκε η πρόβλεψη προθεσμίας προκήρυξης έως τις 30.9.2016 και πλήρωσης έως τις 31.12.2016 μόνο των κενών θέσεων του άρ.6 (Ένωση Περιφερειών Ελλάδος). Τελικά, προβλέφθηκε ότι όλες οι θέσεις του άρ.6 προκηρύσσονται έως τις 30.9.2016 και απαλείφθηκε η πρόβλεψη περί παράλληλης άσκησης καθηκόντων. Ένα δεύτερο σημείο που επισημάνθηκε είναι η καθυστέρηση στην εφαρμογή του κριτηρίου αξιολόγησης μετά από δύο αξιολογικές περιόδους, δηλαδή τον Ιούνιο 2018, ενώ το μητρώο θα λειτουργεί ήδη από τον Ιούλιο 2016 (Ποτάμι, Δημοκρατική Συμπαράταξη ΠΑ.ΣΟ.Κ.-ΔΗΜ.ΑΡ, Νέα Δημοκρατία.). Η καθυστέρηση αυτή αποδόθηκε σε πρόθεση εκ μέρους της κυβέρνησης να μεταθέσει την ευθύνη της εφαρμογής στη νέα κυβέρνηση, δεδομένου ότι έως τον Ιούνιο 2018 θα

⁴⁹ Η συμμετοχή εκπροσώπων των εργοδοτικών οργανώσεων σχολιάστηκε τόσο από το Κ.Κ.Ε. όσο και από τη Ν.Δ. για διαφορετικούς λόγους. Το Κ.Κ.Ε. για να στηλιτεύσει τη συμμετοχή με οποιονδήποτε τρόπο του ιδιωτικού τομέα στη δημόσια διοίκηση, ενώ η Ν.Δ. για να ενισχύσει το επιχείρημά της για συμμετοχή και του ιδιωτικού τομέα στο μητρώο.

έχουν μεσολαβήσει εκλογές. Αντιρρήσεις υπήρξαν από τη Δημοκρατική Συμπαράταξη, κι ετέθησαν και στη διαβούλευση, για την εξαίρεση των αυτοτελών Γενικών Γραμματειών, όπως η Γενική Γραμματεία Πρωθυπουργού και η Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης με το σκεπτικό ότι θα ιδρύονται νέες αυτοτελείς Γ.Γ. προκειμένου να εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος. Κατά συνέπεια, η σχετική διάταξη απαλείφτηκε μεν από τη διατύπωση του άρ.6, επανήλθε δε με την προσθήκη παρ.4 στο άρ.13 μετά την τροποποίηση του Ν.4369/2016 με το άρ.170 Ν.4389/2016. Ετέθη και το ζήτημα της ασάφειας στη διατύπωση του άρ.6 ως προς το ρόλο και τις αρμοδιότητες των Γραμματέων. Συγκεκριμένα, δεν καθίσταται σαφές αν τα πρόσωπα αυτά εντάσσονται στην υπαλληλική ιεραρχία ή αν αποτελούν όργανα της κυβέρνησης (Ο.Κ.Ε.).

Συμπεράσματα

Η αυτονόμηση της Δημόσιας Διοίκησης από την πολιτική παρέμβαση είναι επιτακτική για να επιτύχει η διοικητική μεταρρύθμιση. Η πολιτική καθοδήγηση της διοίκησης είναι απαραίτητη και συνταγματικά κατοχυρωμένη, αρκεί να τηρείται η αρχή της νομιμότητας. Υπό αυτήν την έννοια, η πολιτικοποίηση της διοίκησης είναι θεμιτή. Οι παρεκκλίσεις της, όμως, πρέπει να εξαλειφθούν. Αυτές δεν περιορίζονται μόνο στην παρέμβαση των πολιτικών στις προσλήψεις, ούτε αποκλειστικά στην ανάπτυξη κομματικών σχέσεων με τους δημόσιους υπαλλήλους, κάτι που άλλωστε απαγορεύει και το Σύνταγμα ώστε να διατηρείται η αμεροληψία και η αντικειμενικότητα της διοίκησης. Επεκτείνονται στην περιθωριοποίηση της διοίκησης από το κέντρο λήψης των αποφάσεων, που καθιστά την διοίκηση ανίκανη να επεξεργαστεί και να εφαρμόσει πολιτικές, και στην συνήθη πρακτική των πολιτικών προσώπων να λαμβάνουν ευκαιριακές αποφάσεις που ικανοποιούν μικροκομματικά συμφέροντα. Όλα αυτά πλήττουν τη θεσμική μνήμη της διοίκησης. Γι' αυτό η πολιτική ηγεσία πρέπει να εμπιστευτεί τη διοίκηση και να την εντάξει στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Με αυτόν τον τρόπο η διοίκηση θα πάψει να «καταναλώνει» τις μεταρρυθμίσεις, θα γίνει μέρος αυτών, θα τις κάνει κτήμα της. Επίσης, η πολιτική ηγεσία πρέπει να δείξει πραγματικό ενδιαφέρον για τη διοικητική μεταρρύθμιση και να κατανοήσει ότι αυτή βρίσκεται πέρα και πάνω από τα προσωπικά ή κομματικά συμφέροντα. Από τη μεριά της, η διοίκηση πρέπει να αναπτύξει μηχανισμούς αυτορρύθμισης ώστε να καταστεί ικανή και αποτελεσματική, όχι όμως σαν αυτοσκοπός αλλά για να υπηρετήσει

πραγματικά τον πολίτη, το δημόσιο συμφέρον. Η ανάπτυξη του αισθήματος της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας είναι εκ των ων ουκ άνευ προϋποθέσεις για να αλλάξει πραγματικά η υπάρχουσα νοοτροπία. Εν τέλει, πρέπει να υπάρξει αμοιβαία εμπιστοσύνη και συνεργασία, αλλά και ευρεία πολιτική συναίνεση, ώστε η μεταρρυθμιστική προσπάθεια να γίνει υπερκομματική και, ως εκ τούτου, επιτυχημένη.

Τα Μνημόνια συμπύκνωσαν όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για τη διοικητική μεταρρύθμιση, μέτρα που δεν ακούστηκαν για πρώτη φορά, αλλά έχουν επισημανθεί πολλάκις και από πολύ νωρίς, και που όλοι συμφωνούν σε αυτά. Ωστόσο, η – ανεπιτυχής – προσπάθεια σύνδεσης των διαρθρωτικών αναγκών της διοίκησης με τους ποσοτικούς στόχους της δημοσιονομικής προσαρμογής καταδίκασαν τη μεταρρύθμιση από την αρχή καθώς ενίσχυσαν την καχυποψία των δημοσίων υπαλλήλων. Εξάλλου, η ελληνική κυβέρνηση απεδείχθη ανέτοιμη για να εφαρμόσει τις αλλαγές εντός των αυστηρών χρονοδιαγραμμάτων, και η κοινωνία για να τις αποδεχτεί.

Τέλος, όσον αφορά την καινοτομία που εισήχθη με τον Νόμο 4369/2016 και αναλύθηκε εκτενώς ανωτέρω μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα προς την αποπολιτικοποίηση, αρκεί να εφαρμοστεί, όχι μόνο από την παρούσα κυβέρνηση αλλά και από τις επόμενες. Ήδη έχουν υπάρξει αρκετές καθυστερήσεις στην εφαρμογή του νόμου, σε επίπεδο τόσο κανονιστικό όσο και πρακτικό, καθώς και αρκετές τεχνικές δυσκολίες, όπως η λειτουργικότητα του Μητρώου, που καταδεικνύουν την σημασία της εφαρμογής μιας μεταρρύθμισης και ότι δεν αρκεί μόνο η νομοθετική πρόβλεψη.

Έργα που αναφέρονται

eklogika.gr, 2011. *Βιογραφικά Γενικών - Ειδικών Γραμματέων Υπουργείων: Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Εσωτερικών: Αθανάσιος Ξηρός*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.eklogika.gr/page/gov/viografika-grammateon> [Πρόσβαση 27 Οκτώβριος 2017].

eklogika.gr, 2012. *Βιογραφικά Γ. Γραμματέων Υπουργείου Εσωτερικών: Γενικός Γραμματέας Υπουργείου: Ιωαννίδης Γιάννης- Βιογραφικό*. [Ηλεκτρονικό] Available at: https://www.eklogika.gr/page/gov/gg-cv_esoterikon [Πρόσβαση 27 Οκτώβριος 2017].

eklogika.gr, 2012. *Βιογραφικά Γενικών Γραμματέων Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.eklogika.gr/page/gov/gg-cv_dimtaxis
[Πρόσβαση 27 Οκτώβριος 2017].

eklogika.gr, 2015. *Βιογραφικά Γενικών Γραμματέων: Γ.Γ. Υπουργείου: Κώστας Πουλάκης-Βιογραφικό.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.eklogika.gr/page/gov/viografika-grammateon_2015
[Πρόσβαση 27 Οκτώβριος 2017].

eklogika.gr, 2015. *Βιογραφικά Γενικών Γραμματέων: Γ.Γ. Υπουργείου: Κώστας Πουλάκης-Βιογραφικό.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.eklogika.gr/page/gov/viografika-grammateon_2015
[Πρόσβαση 26 Οκτώβριος 2017].

iefimerida.gr, 2014. *Ανταλλαγή Γενικών Γραμματέων.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.iefimerida.gr/news/172194/ανταλλαγή-γενικών-γραμματέων>
[Πρόσβαση 23 Οκτώβριος 2017].

Longman, 2011. *Dictionary of Contemporary English.* 5th επιμ. s.l.:Pearson Education Limited.

tovima.gr, 2009. *Το Βήμα: πολιτική.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=292885&wordsinarticle=>
[Πρόσβαση 23 Οκτώβριος 2017].

tovima.gr, 2009. *Το Βήμα: πολιτική.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=292836&wordsinarticle=>
[Πρόσβαση 23 Οκτώβριος 2017].

tovima.gr, 2010. *Το Βήμα: πολιτική.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=293083&wordsinarticle=>
[Πρόσβαση 23 Οκτώβριος 2017].

Αλεξόπουλος, Ν., 2007. Η μεταρρύθμιση των πολιτικών του κράτους και ο ρόλος της δημόσιας διοίκησης. Στο: Α. Μακρυδημήτρης & Μ. Πραβίτα, επιμ. *Διοικητική θεωρία και πράξη-Διοίκηση και κοινωνία.* Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, pp. 597-612.

Αλιβιζάτος, Ν. Κ., 1981. *Εισαγωγή στην ελληνική συνταγματική ιστορία: τόμος Α' 1821-1941.* Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ.Ν.Σάκκουλας.

Αλιβιζάτος, Ν. Κ., 1999. *Το Βήμα: γνώμες.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=115281>
[Πρόσβαση 24 Οκτώβριος 2017].

Βουλή των Ελλήνων, 2016. *Νομοθετικό Έργο: αναζήτηση νομοθετικού έργου.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: http://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=4df6f4be-8c45-4533-ab42-a5a10151fba2

[Πρόσβαση 26 Οκτώβριος 2017].

Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, 2017. *Κυβερνήσεις από το 1909 έως σήμερα*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: http://www.ggk.gov.gr/?page_id=776

[Πρόσβαση 10 Οκτώβριος 2017].

Δαραμάρας, Κ., Μαυρομούστακου, Η., Παπατόλιας, Α. & Τζέμος, Β., 2014. *Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο. Μάθημα: κανόνες και αρχές διοικητικής δράσης και διοικητική διαδικασία*. Αθήνα: ΕΣΔΔΑ.

Δήμος Ηλιούπολης, 2017. *Δήμος Ηλιούπολης: δήμαρχος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.ilioupoli.gr/municipality/mayor>

[Πρόσβαση 27 Οκτώβριος 2017].

Δραμαλιώτη, Π., 2017. *100plus: ο θεσμός του Γενικού Γραμματέα*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.100plus.gr/arthrografia/thesmos-genikou-grammatea-evi-dramalioti/>

[Πρόσβαση 27 Οκτώβριος 2017].

Δρόσου, Α., Λιαργκόβας, Π., Παλαιοδήμος, Γ. & Τσάκωνας, Δ., 2014. *Εγχειρίδιο Δημοσίου Χρέους*. Αθήνα: ΕΣΔΔΑ.

ΕΝ.ΑΠ., 2012. *Ανεπίσημη μετάφραση της έκθεσης του ΟΟΣΑ για την ελληνική κεντρική διοίκηση*, Αθήνα: ΕΝ.ΑΠ..

ΕΝΤΟΣ του Βύρωνα, 2002. *Υλικό από το αρχείο του ΕΝΤΟΣ του Βύρωνα: ποιοι διεκδικού υπερνομαρχία και νομαρχία*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: http://www.defacto.gr/papers/byron/showpage.asp?src_list1=-&src_list3=1998&src_list4=2004&offset=1760&src_txt1=-&src_txt2=&src_txt3=&k_id=118

[Πρόσβαση 26 Οκτώβριος 2017].

Ζούγκλα.gr, 2010. *Ο Αθανάσιος Ξηρός ΓΓ του υπουργείου Δικαιοσύνης*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.zougla.gr/politiki/article/o-a8anasios-ksiros-g-tou-ipourgou-dikeosinis>

[Πρόσβαση 26 Οκτώβριος 2017].

Κουρουνδής, Χ., 2015. *Συνταγματικός εκσυγχρονισμός και Αριστερά. Η "βαθεία τομή" του 1963 και η επίδρασή της στο Σύνταγμα του 1975: διδακτορική διατριβή*, Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Μακρυδημήτρης, Α., 1995. Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα: υφιστάμενη κατάσταση και προοπτικές. Στο: Α. Μακρυδημήτρης, επιμ. *Προβλήματα διοικητικής μεταρρύθμισης*. Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ.Ν.Σάκκουλας, pp. 47-62.

Μακρυδημήτρης, Α. & Μιχαλόπουλος, Ν., 2000. *Εκθέσεις εμπειρογνομόνων για τη δημόσια διοίκηση 1950-1998*. Αθήνα: Παπαζήση.

Μανιτάκης, Α. & Μπαλαμπανίδης, Ι., 2015. *Γιατί δεν ολοκληρώνεται η διοικητική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα: δομικά ελλείμματα, προαπαιτούμενα και προκλήσεις*, s.l.: s.n.

Μαυριάς, Κ. Γ., 2002. *Συνταγματικό δίκαιο*. Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ.Ν.Σάκκουλας.

Μονάδα Τεκμηρίωσης και Καινοτομιών (ΜΟ.ΤΕ.Κ.), 2017. *Υπηρεσίες του OpenGov*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.opengov.gr/home/services>
[Πρόσβαση 27 Οκτώβριος 2017].

Μπαμπινιώτης, Γ. Δ., 2002. *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*. 2η επιμ. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας ΕΠΕ Γ.Κ.Τσιβεριώτης.

Πανάρετος, Ι., 2012. *Απόψεις για την Παιδεία (και όχι μόνο): OpenGov: Προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για θέσεις πολιτικής ευθύνης* – <http://OpenGov.gr>. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://panaretos.blogspot.gr/2012/03/httpopengovgr.html>
[Πρόσβαση 26 Οκτώβριος 2017].

Πανάρετος, Ι., 2017. *Ιωάννης Πανάρετος: καθηγητής Πιθανοτήτων και Στατιστικής*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~jpan/jpangr.html>
[Πρόσβαση 26 Οκτώβριος 2017].

Πρώτο Θέμα.gr, 2013. *ΝΔ: αυτά είναι τα νέα μέλη που εκλέχτηκαν στην πολιτική επιτροπή*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.protothema.gr/politics/article/291619/nd-auta-einai-ta-nea-meli-pou-eklehtikan-stin-politiki-epitropi-/>
[Πρόσβαση 26 Οκτώβριος 2017].

Σιούφας, Δ. Γ., 2012. *Κράτος και κυβερνήσεις της Μεταπολίτευσης 1974-2011: τα μεγάλα προβλήματα διακυβέρνησης και η αντιμετώπισή τους*, s.l.: s.n.

Σπανού, Κ., 2001. Δημόσια Διοίκηση και δημόσια πολιτική. Στο: Ε. Π. Σπηλιωτόπουλος & Α. Μακρυδημήτρης, επιμ. *Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα*. Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ.Ν.Σάκκουλας, pp. 169-186.

Σπηλιωτόπουλος, Ε. Π., 2002. *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*. 11η επιμ. Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ.Ν.Σάκκουλας.

Σωτηρόπουλος, Δ. Α., 2001. *Η κορυφή του πελατειακού κράτους: οργάνωση, στελέχωση και πολιτικοποίηση των ανώτερων βαθμίδων της κεντρικής διοίκησης στην Ελλάδα, 1974-2000*. Αθήνα: Ποταμός.

ΤΑ ΝΕΑ.gr, 2014. *Πέθανε σε ηλικία 46 χρόνων ο Δημήτρης Στεφάνου, Γ.Γ. του Υπ.Διοικητικής Μεταρρύθμισης*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.tanea.gr/news/greece/article/5145472/pethane-se-hlikia-46-xronwn-o-dhmrhs-stefanoy-g-g-toy-yp-dioikhtikhs-metarrythmishs/>

[Πρόσβαση 27 Οκτώβριος 2017].

ΤΟ ΒΗΜΑ.gr, 2009. *ΤΟ ΒΗΜΑ πολιτική: σε δόσεις οι νέοι γενικοί γραμματείς*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=297049&wordsinarticle=>

[Πρόσβαση 23 Οκτώβριος 2017].

Το Βήμα.gr, 2012. *ΤΟ ΒΗΜΑ πολιτική: η ακτινογραφία των νέων γενικών γραμματέων των υπουργείων*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=467490>

[Πρόσβαση 26 Οκτώβριος 2017].

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2014. *Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική μεταρρύθμιση 2014-2016*, Αθήνα: Υπουργείο Διοικητικής μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, 2016. *Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Εθνικό μητρώο επιτελικών στελεχών δημόσιας διοίκησης, βαθμολογική διάρθρωση θέσεων, συστήματα αξιολόγησης, προαγωγών και επιλογής προϊσταμένων (διαφάνεια – αξιοκρατία και αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης)»*, Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

Φλογαΐτης, Σ., 2004. *Διοικητικό Δίκαιο*. Στο: Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ.Ν.Σάκκουλας.

Κανονιστικά κείμενα που αναφέρονται

Σύνταγμα της Ελλάδος (ΦΕΚ 102/Α'/2.6.2008)

N.4369/2016 (ΦΕΚ 33/Α'/27.2.2016)

N.4336/2015 (ΦΕΚ 94/Α'/14.8.2015)

Π.Δ.18/1989 (ΦΕΚ 8/Α'/9.1.1989)

N.3528/2007, ΦΕΚ 26/Α'/13.2.2007)

N.1232/1982 (ΦΕΚ 22/Α'/25.2.1982)

N.1892/1990 (ΦΕΚ 101/Α'/31.7.1990)

A.N.516/1948 (ΦΕΚ 6/Α'/8.1.1948)

N.509/1947 (ΦΕΚ 293/Α'/27.12.1947)

N.1388/1983 (ΦΕΚ 113/Α'/29.8.1983)

N.2190/1994 (ΦΕΚ 28/Α'/3.3.1994)

N.3845/2010 (ΦΕΚ 65/Α'/6-5-2010).

N.3870/2010 (ΦΕΚ 138/Α'/9.8.2010)

N.3861/2010 (ΦΕΚ 112/Α'/13.7.2010)

K.Y.A. 2/37345/0004 (ΦΕΚ 784/Β'/4.6.2010)

N.3832/2010 (ΦΕΚ 38/Α'/9.3.2010)

N.3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α'/7.6.2010)

N. 3886/2010 (ΦΕΚ 173/Α'/30.9.2010)

N.4013/2011 (ΦΕΚ 204/Α'/15.9.2011)

N.4024/2011 (ΦΕΚ 226/Α'/27.10.2011)

N.3943/2011 (ΦΕΚ 66/Α'/31.3.2011)

N.4046/2012 (ΦΕΚ 28/Α'/14.2.2012)

N.4048/2012 (ΦΕΚ 34/Α'/23.2.2012)

N.3832/2010 (ΦΕΚ 38/Α'/9.3.2010)

N.4109/2013 (ΦΕΚ 16/Α'/23.1.2013)

N.4155/2013 (ΦΕΚ 120/Α'/29.5.2013)

N.4250/2014 (ΦΕΚ 74/Α'/26.3.2014)

Π.Δ.318/1992 (ΦΕΚ 161/Α/1992)

N.4336/2015 (ΦΕΚ 94/Α'/14.8.2015)

N.4354/2016 (ΦΕΚ 176/Α'/16.12.2015)
N.4440/2016 (ΦΕΚ 224/Α'/2.12.2016)
N.4389/2016 (ΦΕΚ 94/Α'/27.5.2016)
Π.Δ.123/2016 (ΦΕΚ 208/Α'/4.11.2016)
N.4483/2017 (ΦΕΚ 107/Α'/31.7.2017)
Διάταγμα ΦΕΚ 13/10.4.1833
N.Δ.2055/1943 (ΦΕΚ 5/Α'/15.1.1943)
Α.Ν.1671/1951 (ΦΕΚ 33/Α'/28.1.1951)
N.Δ.1/1968 (ΦΕΚ 270/Α'/21.11.1968)
N.Δ.957/1971 (ΦΕΚ 166/Α'/25.8.1971)
N.400/1976 (ΦΕΚ 203/Α'/3.8.1976)
N.1558/1985 (ΦΕΚ 137/Α'/ 26.8.1985)
Π.Δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98/Α'/22.4.2005)
Π.Δ.81/2017 (ΦΕΚ 113/Α'/4.8.2017)

Παράρτημα Ι

Συνέντευξη με τον πρώην Υφυπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και πολιτικό υπεύθυνο της ανοικτής διακυβέρνησης και διαβούλευσης της κυβέρνησης Γεωργίου Α. Παπανδρέου, σχετικά με τη διαδικασία πλήρωσης των θέσεων των Γενικών Γραμματέων και άλλων φορέων μέσω της πλατφόρμας OpenGov.

1. Ποιοι είχαν δικαίωμα υποβολής υποψηφιοτήτων;

Όλοι οι Έλληνες αλλά και οποιοσδήποτε πολίτης αισθάνονταν ότι είχε τα προσόντα που περιγράφονταν κάθε φορά στην προκήρυξη των θέσεων μπορούσε να υποβάλει υποψηφιότητα, υπό τη προϋπόθεση βεβαίως ότι δεν είχε κώλυμα διορισμού στο ελληνικό δημόσιο. Υπήρχαν και εκατοντάδες ομογενείς υποψήφιοι από δεκάδες χώρες του εξωτερικού.

2. Πώς υποβάλλονταν οι αιτήσεις;

Όλες οι αιτήσεις υποβάλλονταν ηλεκτρονικά σε φόρμα που είχε δημιουργηθεί για αυτόν ακριβώς το λόγο με προκαθορισμένο μορματ.

3. Ποιοι τις επεξεργάζονταν;

Την επεξεργασία των αιτήσεων πραγματοποιούσε ομάδα αξιολόγησης. Κάθε αξιολογητής ασχολείτο με τις θέσεις για τις οποίες είχε την επάρκεια γνώσεων να το κάνει και με βάση πάντα τις προδιαγραφές κάθε θέσης. Πολλές φορές συνέδραμαν συνεργάτες των υπουργών που είχαν γνώση του αντικειμένου. Κάθε αξιολόγηση γινόταν σε λογισμικό που δεν επέτρεπε στον αξιολογητή να διακρίνει τα προσωπικά δεδομένα του υποψηφίου.

4. Με ποια κριτήρια γίνονταν η κατάταξη;

Ο αξιολογητής βαθμολογούσε συγκεκριμένες κατηγορίες (διαφορετικές ανά θέση) δίνοντας κάποιο βαθμό. Στο τέλος της αξιολόγησης η ομάδα του opengov έκανε εξαγωγή των δεδομένων. Κάθε βιογραφικό ήταν μια εγγραφή σε ένα πίνακα με στήλες τους βαθμούς στις επιμέρους κατηγορίες και το άθροισμα αυτών. Η λίστα που προέκυπε ήταν ταξινομημένη σε φθίνουσα σειρά ως προς το άθροισμα της συνολικής επίδοσης κάθε υποψηφίου, ενώ δίνονταν αναλυτικά όλα τα βιογραφικά και τα επιμέρους σχόλια κάθε αξιολογητή.

5. Υπήρχαν εχέγγυα αντικειμενικότητας και ποια ήταν αυτά;

Η ανωνυμία στην αξιολόγηση καθιστούσε αντικειμενική τη διαδικασία ως προς τα προσόντα των υποψηφίων. Η κατάταξη των υποψηφίων αποσκοπούσε στην κατάρτιση πίνακα με τα αντικειμενικά προσόντα των υποψηφίων, η τελική όμως επιλογή δεν ήταν δεσμευτική της λίστας. Το οργάνο λειτουργούσε συμβουλευτικά.

6. Ποιος ήταν αρμόδιος για την τελική επιλογή;

Η τελική επιλογή γινόταν σε συνεργασία του αρμοδίου υπουργού και του γραφείου του Πρωθυπουργού.

7. Ποιο ήταν σε γενικές γραμμές το προφίλ των επιλεγέντων;

Βασική προϋπόθεση ήταν η γνώση και αποδοχή της πολιτικής της κυβέρνησης στον τομέα ευθύνης. Οι θέσεις αυτές ήταν πολιτικές. Η λογική ήταν να καταλαμβάνονται από τους καλύτερους που όμως θα μπορούσαν να υλοποιούν και την πολιτική της κυβέρνησης.

8. Ήταν μια διαδικασία επιτυχημένη ως προς το λειτουργικό-τεχνικό σκέλος;

Απολύτως. Αν και πρωτόγνωρη η διαδικασία εξελίχθηκε ομαλά. Η μεγαλύτερη όμως επιτυχία της διαδικασίας αφορούσε στο ηθικό και πολιτικό σκέλος. Δημιουργούσε προσβασιμότητα σε άξιους πολίτες που δεν σχετιζόνταν με τα πολιτικά κόμματα και δε συμμετείχαν στις αντίστοιχες «επετηρίδες». Κάθε υποψήφιος έθετε εαυτόν υπό αξιολόγηση και με διαφάνεια μπορούσε να αξιολογηθεί. Στο τέλος κάθε τοποθέτησης ήταν διαθέσιμο το βιογραφικό κάθε τοποθετούμενου σε κάποια θέση, σε όλους τους Έλληνες πολίτες και αυτό έθετε τις βάσεις για μια κοινωνία διαφάνειας και υψηλής λογοδοσίας.

9. Πώς την υποδέχτηκαν οι πολίτες; Υπήρξε ανταπόκριση;

Νομίζω πως οι πολίτες υποδέχτηκαν τη διαδικασία με μεγαλύτερη θέρμη από τους πολιτικούς ακριβώς γιατί ικανοποιούσε (ή επιχειρούσε να ικανοποιήσει) το πάγιο αίτημα της κοινωνίας για διαφάνεια και αξιοκρατία.

10. Υπήρξαν αντιδράσεις από την πολιτική ηγεσία ή και πολιτικές παρεμβάσεις;

Κάθε φορά που οι συνήθεις πολιτικές πρακτικές αντικαθίστανται από νέες καινοτόμες και πιο αξιοκρατικές δημιουργούν κραδασμούς ακριβώς γιατί

κλονίζουν τη σχέση πολίτη – πολιτικού. Υπήρξαν πράγματι κάποιοι που αντέδρασαν, αλλά οι περισσότεροι πολιτικοί, αντιλαμβανόμενοι την εποχή και το όραμα του Γιώργου Παπανδρέου προσπάθησαν να υιοθετήσουν τη διαδικασία και κάποιοι να προτείνουν ακόμη και βελτιώσεις.

11. Ποιος ήταν ο λόγος για τον οποίο διακόπηκαν οι σχετικές διαδικασίες προσλήψεων;

Αυτό είναι ένα ερώτημα που μπορούν να απαντήσουν μόνον οι κυβερνήσεις που διαδέχθηκαν την κυβέρνηση Γιώργου Παπανδρέου.

12. Ποιες κατηγορίες θέσεων προκηρύχθηκαν μέσω αυτής της διαδικασίας;

Οι θέσεις γενικών γραμματέων σε όλα τα υπουργεία, οι θέσεις προέδρων στις ανεξάρτητες αρχές και τις ανώνυμες εταιρείες του δημοσίου (π.χ. ΕΡΤ), οι θέσεις διοικητών και υποδιοικητών σε όλα τα νοσοκομεία της χώρας, στα ασφαλιστικά ταμεία αλλά και όλες οι θέσεις σε φορείς του δημοσίου όπου ο υπουργός έκρινε ότι χρειαζόταν την αντικειμενική και ανοιχτή σε όλους τους πολίτες αυτή διαδικασία. Αξίζει να αναφέρω για παράδειγμα τις θέσεις των προϊσταμένων στα γραφεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας αλλά και τη θέση μετακλητού υπαλλήλου στο γραφείο του υφυπουργού Παιδείας. Να πούμε εδώ ότι για πρώτη φορά κατεγράφησαν και οι θέσεις που καλύπτονταν με κυβερνητική επιλογή. Ήταν περίπου 3.500 νομίζω.

Παράρτημα II

Πίνακας Γενικών Γραμματέων Υπουργείου Εσωτερικών (2000-2017)

ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΦΕΚ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ	ΦΕΚ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	289/Γ'/11.10.2000 Κυβέρνηση Κ. Σημίτη Υπουργός Β. Παπανδρέου (1999-2001)	289/Γ'/22.11.2001 Κυβέρνηση Κ. Σημίτη Υπουργός Κ. Σκανδαλίδης (2001-2004)
ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΗΛΙΑΣ	290/Γ'/22.11.2001 Κυβέρνηση Κ. Σημίτη Υπουργός Κ. Σκανδαλίδης (2001-2004)	⁷⁷ 74/Γ'/17.3.2004 Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπουργός Πρ. Παυλόπουλος (2004- 2007,2007-2009)
ΒΕΖΥΡΓΙΑΝΝΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	74/Γ'/17.3.2004 Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπουργός Πρ. Παυλόπουλος (2004- 2007,2007-2009)	89/ΥΟΔΔ ⁵⁰ /23.11.2006 Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπουργός Πρ. Παυλόπουλος (2004- 2007,2007-2009)

⁵⁰ ΤΕΥΧΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ	ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ	ΒΙΚΤΩΡΑΣ	89/ΥΟΔΔ/23.11.2006 Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπουργός Πρ. Παυλόπουλος (2004- 2007,2007-2009)	482/ΥΟΔΔ/16.11.2009 Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου Υπουργός Ιω. Ραγκούσης (2009-2011)
ΣΤΕΦΑΝΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ	510/ΥΟΔΔ/4.12.2009 Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου Υπουργός Ιω. Ραγκούσης (2009-2011)	270/ΥΟΔΔ/22.8.2011 Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου Υπουργός Χ. Καστανίδης (2011)
ΞΗΡΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	278/ΥΟΔΔ/25.8.2011 Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου Υπουργός Χ. Καστανίδης (2011)	367/ΥΟΔΔ/31.7.2012 Κυβέρνηση Αντ. Σαμαρά Υπουργός Ευρ. Στυλιανίδης (2012-2013)
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΦΟΙΒΟΣ	377/ΥΟΔΔ/6.8.2012 Κυβέρνηση Αντ. Σαμαρά Υπουργός Ευρ. Στυλιανίδης (2012-2013)	46/ΥΟΔΔ/9.2.2015 Κυβέρνηση Α. Τσίπρα Υπουργός Ν. Βούτσης (2015)

ΠΟΥΛΑΚΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ- ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΟΜΗΡΟΣ	102/ΥΟΔΔ/5.3.2015 Κυβέρνηση Α. Τσίπρα Υπουργός Ν. Βούτσης (2015) <u>Παράταση</u> 75/ΥΟΔΔ/15.2.2017 Κυβέρνηση Α. Τσίπρα Υπουργός: Παν. Σκουρλέτης (2016-)	
-----------------	-----------------------------------	---------------	---	--

Ε.Π.
**ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**
NSRF

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)

Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Ταύρος

τηλ: 2131306349 , fax: 2131306479

www.ekdd.gr